

IMD WORLD
COMPETITIVENESS
CENTER

สมรรถนะการศึกษาไทย ในเวทีสากล พ.ศ. 2558 (IMD2015)

IMD WORLD
COMPETITIVENESS
YEARBOOK

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 (IMD2015)

ภาพ: IMD Competitiveness Yearbook 2015

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 15/2559

ISBN 978-616-270-097-2

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558
(IMD2015)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมือง มีผลทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศของตนสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จ และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำรายงานสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 ขึ้น ในรูปแบบรายงานเชิงสถิติเปรียบเทียบกับสมรรถนะความสามารถในการแข่งขัน เพื่อสะท้อนให้เห็นสถานภาพของประเทศไทยในระดับนานาชาติ โดยใช้ดัชนีตัวชี้วัดของสถาบัน International Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ และเพิ่มเติมข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาเพื่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการ นักวางแผน ผู้จัดทำนโยบาย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป

(ดร.กมล รอดดคล้าย)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ปัจจุบันสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีความเชื่อมโยงและพึ่งพิงกันสูงขึ้น การวางแผนและวิเคราะห์แนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้ง การพัฒนาศักยภาพของคนบนฐานข้อมูลและสื่อนั้นมีความสำคัญและ จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืนและสมดุล การประเมิน “ความสามารถในการแข่งขัน” โดยสถาบันระหว่างประเทศเพื่อพัฒนา การจัดการหรือ International Institute for Management Development (IMD) ได้วิเคราะห์และจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศต่างๆ ทั่วโลกโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่จะส่งผล ต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งดำเนินการเป็นประจำทุกปี และนำเสนอผลการจัดอันดับในรูปแบบของรายงาน The World Competitiveness Yearbook (WGY) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 (ค.ศ.1989) จนถึงปัจจุบัน และผลการจัดอันดับได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านตัวชี้วัด ที่ครอบคลุมปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพ ภาครัฐ ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐานจะสะท้อนให้เห็นถึง ขีดความสามารถและผลประกอบการภายในประเทศต่อการสร้างและ รักษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การประกอบกิจการ ประเทศที่มี ขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ย่อมมีระดับความสามารถในการผลิต ที่สูง ทำให้ความสามารถรักษาระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ได้อย่างยั่งยืน

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 เป็นรายงานเชิงสถิติเปรียบเทียบสมรรถนะ โดยใช้ดัชนีตัวชี้วัดของสถาบัน IMD เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ นำเสนอเปรียบเทียบองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) แต่ละปัจจัยหลักแบ่งเป็น 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) โดยปัจจัยหลักประกอบด้วย 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพของรัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) โดยมีการศึกษา เป็นปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานซึ่งมี 18 ตัวชี้วัด ในแต่ละปัจจัยหลักประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) รวมปัจจัยย่อยทั้งสิ้น 20 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละปัจจัยย่อยมีจำนวนตัวชี้วัด (Criteria) ในแต่ละปีไม่เท่ากัน โดยในปีพ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) มีเกณฑ์ชี้วัดรวมทั้งสิ้น 342 ตัวชี้วัด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี พ.ศ. 2558

ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (84 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพภาครัฐ (71 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ (71 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน (116 ตัวชี้วัด)
เศรษฐกิจภายในประเทศ (25 ตัวชี้วัด)	รายรับรายจ่ายของรัฐ (12 ตัวชี้วัด)	ความสามารถในการผลิต (11 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างและสาธารณสุข ขั้นพื้นฐาน (25 ตัวชี้วัด)
การค้าระหว่างประเทศ (26 ตัวชี้วัด)	นโยบายการคลัง (13 ตัวชี้วัด)	ตลาดแรงงาน (24 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี (23 ตัวชี้วัด)
การลงทุนระหว่างประเทศ (18 ตัวชี้วัด)	กรอบสถาบัน (14 ตัวชี้วัด)	การเงิน (20 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ (24 ตัวชี้วัด)
การจ้างงาน (8 ตัวชี้วัด)	กฎระเบียบในการทำธุรกิจ (20 ตัวชี้วัด)	การบริหารจัดการ (9 ตัวชี้วัด)	สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (26 ตัวชี้วัด)
ระดับราคา/ค่าครองชีพ (7 ตัวชี้วัด)	กรอบนโยบายทางสังคม (12 ตัวชี้วัด)	ทัศนคติและค่านิยม (7 ตัวชี้วัด)	การศึกษา (18 ตัวชี้วัด)

ปัจจัยย่อย (Sub-factors)

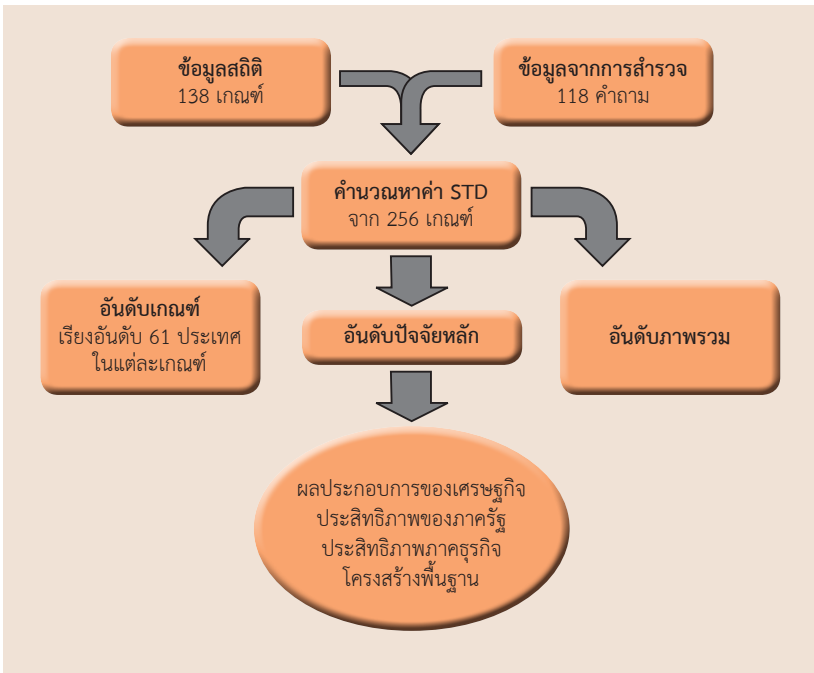
ตัวชี้วัดที่ IMD นำมาจัดอันดับปี พ.ศ. 2558 (IMD2015) มีทั้งสิ้น 342 เกณฑ์ชี้วัด โดยแหล่งข้อมูลที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ 1) จากข้อมูลสถิติ (Hard Data หรือ Competitiveness measured หรือ Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติและภูมิภาค ของทั้ง 61 ประเทศ เช่น OECD, World Bank, UN, WTO, UNESCO, IMF และร่วมมือกับสถาบันวิจัยร่วม (Partner Institutes) ในประเทศต่างๆ รวม 55 สถาบันทั่วโลก ข้อมูลสถิติที่ได้จะต้องมีหลักฐานที่แน่นอนและสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ Hard Data ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 138 เกณฑ์ ซึ่งจะใช้จัดอันดับในทุกระดับตั้งแต่ระดับตัวชี้วัด (Criteria Ranking) ไปจนถึงระดับภาพรวมเปรียบเทียบกันทุกประเทศ (Overall Ranking) และส่วนที่ 2 Background Data ที่ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 86 เกณฑ์ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้จัดอันดับในระดับตัวชี้วัดเท่านั้น เช่น ข้อมูลจำนวนประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นต้น และ 2) จากการสำรวจ (Survey Data หรือ Soft Data) จะได้มาจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารในลักษณะเฉพาะแต่ละบุคคล (Executive Opinion Survey) ซึ่งเป็นการสอบถามข้อมูลจากผู้บริหารที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจระดับนานาชาติ และอยู่ในระดับการบริหารตั้งแต่ระดับกลางจนถึงระดับสูงของทั้ง 61 ประเทศ ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 118 เกณฑ์

สำหรับประเทศไทย IMD ประสานงานกับสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (Thailand Management Association: TMA) ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยนักธุรกิจและผู้บริหาร เป็นผู้ดำเนินการและข้อมูลที่

ได้จากการสำรวจจะอยู่ในรูปของคะแนนความพึงพอใจที่มีคะแนนระหว่าง 1-10 แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดอันดับทั้งนี้เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดอันดับภาพรวม (Overall) จาก 342 เกณฑ์ IMD ได้ใช้เพียง 256 เกณฑ์ชี้วัด โดยมีขั้นตอนในการจัดอันดับ ตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

ผลสรุปสมรรถนะการแข่งขันของไทยในเวทีสากล ปี 2558

ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม พ.ศ. 2558

ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับล่าสุดปี พ.ศ. 2558 มีจำนวน 61 ประเทศ (เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 1 ประเทศ) ได้แก่ มองโกเลีย แบ่งเป็น ประเทศในกลุ่มยุโรป ตะวันออกกลาง และแอฟริกา 38 ประเทศ เอเชีย แปซิฟิก 14 ประเทศ และอเมริกา 9 ประเทศ มีประเทศอยู่ในกลุ่มสมาชิกอาเซียนเพียง 5 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ IMD ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ในภาพรวม (Overall) **ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 30** ตกลงจากปีที่แล้ว 1 อันดับแต่ยังคงอยู่ใน 30 อันดับแรก ดีกว่ามองโกเลีย (อันดับ 57) ที่เพิ่งเข้าร่วมการจัดอันดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศไทยเป็นรองสิงคโปร์ (อันดับ 3) และมาเลเซีย (อันดับ 14) แต่มีอันดับดีกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับ 41) และอินโดนีเซีย (อันดับ 42) (แผนภาพ 2 ภาพรวมสมรรถนะของนานาชาติประเทศ พ.ศ. 2558)

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก

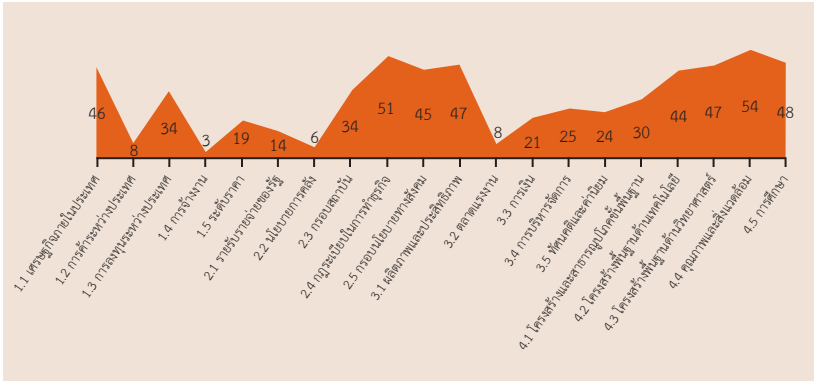
ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ปี พ.ศ. 2558 กลุ่มผลประกอบการของเศรษฐกิจ (อันดับ 13) เป็นกลุ่มที่ไทยมีศักยภาพดีกว่ากลุ่มอื่นๆ รองลงมาเรียงลำดับคือ กลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (อันดับ 24) กลุ่มประสิทธิภาพของรัฐ (อันดับ 27) และกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ 46) หากเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของไทยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของอันดับพบว่า

ปี พ.ศ. 2558 มี 3 กลุ่มที่มีอันดับดีขึ้น โดยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานดีขึ้น 2 อันดับ กลุ่มประสิทธิภาพของรัฐอันดับดีขึ้น 1 อันดับ กลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจดีขึ้น 1 อันดับ ในขณะที่กลุ่มผลประกอบการของเศรษฐกิจ (อันดับ 13) ที่มีศักยภาพดีกว่ากลุ่มอื่นๆ กลับมีอันดับตกลง 1 อันดับ

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยทั้ง 20 กลุ่มปัจจัยย่อย พบว่าประเทศไทยมีจุดเด่นใน 4 ปัจจัยย่อย คือ กลุ่มการจ้างงาน (Employment) (อันดับ 3) นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) (อันดับ 6) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) (อันดับ 8) ตลาดแรงงาน (Labor Market) (อันดับ 8) ส่วนกลุ่มที่ถูกรั้งอันดับให้สมรรถนะในภาพรวมของไทยตกต่ำ คือกลุ่มสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (Health & Environment) (อันดับ 54) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ (อันดับ 51) การศึกษา (Education) (อันดับ 48) ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & Efficiency) (อันดับ 47) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure) (อันดับ 47) และกลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) (อันดับ 46) ตามลำดับ

แผนภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ IMD ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (หมวด 4.5) จำนวน 18 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
- 2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร
- 3) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน
- 4) สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา
- 5) สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา
- 6) อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา
- 7) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา
- 8) อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- 9) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน
- 10) จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน
- 11) ผลการทดสอบ PISA
- 12) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
- 13) ระบบ

การศึกษา 14) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน 15) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา 16) การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ 17) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป และ 18) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ IMD แบ่งเป็นข้อมูลตัวชี้วัดสถิติ จำนวน 13 ตัวชี้วัด ซึ่งรวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ สถาบันสถิติแห่งองค์การยูเนสโก (UNESCO Institute for Statistics – UIS) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) หน่วยงานด้านสถิติระดับชาติ รายงานงบประมาณภาครัฐประจำปี Global Education Digest ผลการสอบ PISA โดย OECD ผลคะแนนสอบ TOEFL และการประมาณการโดยองค์การ UNESCO เป็นต้นซึ่งประกอบด้วย งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา อัตรากลุ่มประชากรอายุ 25- 34 ที่จบการศึกษาอุดมศึกษา สัดส่วนของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ผลการทดสอบ PISA ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งพิจารณาจากผลทดสอบ TOEFL และอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ส่วนตัวชี้วัดความคิดเห็น 5 ตัวชี้วัดได้แก่ ระบบการศึกษา การสอน วิทยาศาสตร์ในโรงเรียน การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจของการอุดมศึกษาการศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ และทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ และ IMD ใช้วิธีสำรวจโดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและ ระดับสูงของประเทศต่างๆ ด้วยเทคนิค Delphi แล้วนำมาคำนวณคะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นๆ สามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด และสามารถบ่งชี้คุณภาพในการจัด การศึกษาของประเทศได้

ทั้งนี้ ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยปรากฏผล ดังแผนภาพในหน้าถัดไป โดยไทยคงยังต้องให้ความสำคัญและตระหนัก ในการพัฒนาการศึกษาเกือบทุกตัวชี้วัด

แผนภาพผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ IMD ปี 2015

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

การอภิปรายสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีสากล

แบ่งเป็น 5 หัวข้อการอภิปราย ได้แก่

1) อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 จากความท้าทายที่ส่งผลต่อสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีสากลในภาพรวม

IMD ให้ความสำคัญและสะท้อนประเด็นด้านนโยบายและความโปร่งใสของธรรมาภิบาลภาครัฐและภาคการเมืองที่ส่งผลถึงความเชื่อมั่นและการพัฒนาในทางเศรษฐกิจ โดยมองว่าการเติบโตด้านการส่งออกและกระบวนการใช้จ่ายภาครัฐของประเทศไทยเกิดการถดถอย ภาครัฐควรออกนโยบายที่ส่งเสริมธุรกิจทางเลือกหรือธุรกิจรายย่อย (SME) ในขณะเดียวกัน ภาคการเมืองและภาครัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาประเทศควรต้องมีธรรมาภิบาลและความโปร่งใส ตลอดจนความต่อเนื่องด้านนโยบาย อีกทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาคนต้องเตรียมคนให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองกระแสการเปลี่ยนแปลงและวาระของโลกและเวทีสากลบนพื้นฐานของการมีจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตที่มากพอ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เป็นพื้นฐานของการกำหนดนโยบายและการพัฒนาประเทศ

2) อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบองค์ประกอบในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors)

ปัจจัยหลักแรก คือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ มีอันดับลดลงจากอันดับที่ 12 เป็นอันดับที่ 13 ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจใน

ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก ตัวชี้วัดที่ส่งผลกระทบต่ออันดับในหมวดนี้คือ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นอื่นๆ ในขณะที่ปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นจุดอ่อนที่สุดมาโดยตลอด มีข้อสังเกตว่า ปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) และประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) ล้วนมีอันดับไม่เกินอันดับกึ่งกลางหรือใกล้เคียงมัธยฐานเมื่อเทียบกับประเทศทั้งหมดที่เข้าร่วมการจัดอันดับ มีเพียงปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้นที่มีอันดับอยู่ค่อนข้างไปทางอันดับท้ายๆ คืออันดับที่ 46 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยในกลุ่มปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน 5 ปัจจัยย่อยของประเทศไทย พบว่า ไม่มีปัจจัยย่อยใดที่มีความโดดเด่นโดยมีอันดับเหนือค่ามัธยฐานเลย แต่มีโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (Basic Infrastructure) เพียงด้านเดียวที่มีอันดับกลางๆ คือตรงค่ากลางของมัธยฐาน (อันดับ 30) ในขณะที่ปัจจัยย่อยที่เหลืออีก 4 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (Technological Infrastructure) (อันดับ 44) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure) (อันดับ 47) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (Health & Environment) (อันดับ 54) และการศึกษา (Education) (อันดับ 48) มีอันดับอยู่ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน ส่วนปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมเป็นจุดอ่อนที่สุด คืออยู่ในอันดับที่ 54 จากทั้งหมด 61 ประเทศ

3) อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 โดยพิจารณาตามตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยย่อย (Sub - Factors) ด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ

IMD ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์

การอภิปรายพิจารณาปัจจัยย่อยด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 34 ตัวชี้วัด ผ่านประเด็นด้านงบประมาณ สัดส่วนนักเรียนต่อครู ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษา ความสอดคล้องและความคุ้มค่าของการศึกษากับความต้องการของตลาดแรงงาน และโครงสร้างอื่นๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

4) อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ในเวทีสากล พ.ศ. 2558 โดยพิจารณาจัดจำแนกกลุ่มของข้อมูลและตัวชี้วัดทางการศึกษา

การอภิปรายแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มย่อยได้แก่ โอกาสการเข้าถึงการศึกษา เทคโนโลยีกับโอกาสด้านการศึกษา ความเป็นธรรม และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

5) อภิปรายวิธีการเก็บข้อมูลและประเมินสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษาในเวทีสากล ของ IMD

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญ	1
ขอบเขตของข้อมูล	3
การนำเสนอข้อมูล	5
การจัดอันดับของ IMD	6
บทที่ 2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย	8
ความสามารถหรือสมรรถนะในการแข่งขัน ในภาพรวม พ.ศ. 2558	8
ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก	13
ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย	24
บทที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา และที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย	45
ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมิน จัดอันดับของ IMD	47
ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	84

บทที่ 4	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	108
	สรุป	
	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ	108
	ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทย	116
	อภิปราย	
	อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทย ในเวทีสากล พ.ศ. 2558 จากความท้าทายที่ส่งผลต่อ สมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีสากล ในภาพรวม	118
	อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบ องค์ประกอบในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors)	119
	อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 โดยพิจารณา ตามตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องปัจจัยย่อย (Sub-Factors) ด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับ ของ IMD ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	122
	อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 โดยพิจารณา จัดจำแนกกลุ่มของข้อมูลและตัวชี้วัดทางการศึกษา	138
	บรรณานุกรม	159

สารบัญแนภาพ

	หน้า	
แผนภาพ 1	วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี พ.ศ. 2558	7
แผนภาพ 2	ภาพรวมสมรรถนะในการแข่งขันของนานาประเทศ พ.ศ. 2558	11
แผนภาพ 3	แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน พ.ศ. 2554-2558	12
แผนภาพ 4	อันดับสมรรถนะปัจจัยหลักของประเทศไทย พ.ศ. 2558	14
แผนภาพ 5	สมรรถนะทางเศรษฐกิจโดยรวมเปรียบเทียบ ประเทศไทยกับนานาชาติ พ.ศ. 2558	18
แผนภาพ 6	สมรรถนะประสิทธิภาพของรัฐโดยรวมเปรียบเทียบ ระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558	20
แผนภาพ 7	สมรรถนะประสิทธิภาพของภาครัฐกิจเปรียบเทียบ ระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558	22
แผนภาพ 8	สมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานเปรียบเทียบ ระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558	24
แผนภาพ 9	ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลักและกลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2558	25
แผนภาพ 10	อันดับสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2558	26

แผนภาพ 11	อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐ ของประเทศไทยเปรียบเทียบ 5 ปีจ้อย่อย พ.ศ. 2558	32
แผนภาพ 12	อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ ของประเทศไทยเปรียบเทียบปีจ้อย่อย 5 กลุ่ม พ.ศ. 2558	36
แผนภาพ 13	อันดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มย่อย พ.ศ. 2558	40
แผนภาพ 14	สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกตาม ปีจ้อย่อย เปรียบเทียบประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ	44
แผนภาพ 15	แสดงสมรรถนะปีจ้อย่อยโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา พ.ศ. 2558	48
แผนภาพ 16	อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2558	50
แผนภาพ 17	จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียน ระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2558	53
แผนภาพ 18	ผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาโดยสำรวจความรู้ ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (PISA 2012) พ.ศ. 2558	55
แผนภาพ 19	ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency) พ.ศ. 2558	57

แผนภาพ 20	อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	59
แผนภาพ 21	แนวโน้มอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปในประเทศไทย พ.ศ. 2551-2558 (IMD2008-IMD2015)	60
แผนภาพ 22	ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ พ.ศ. 2558	61
แผนภาพ 23	อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป	63
แผนภาพ 24	ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พ.ศ. 2558	66
แผนภาพ 25	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร พ.ศ. 2558	68
แผนภาพ 26	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียน	69
แผนภาพ 27	สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2558	70
แผนภาพ 28	สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2558	72
แผนภาพ 29	อัตรากลุ่มประชากรอายุ 25-34 ปี ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558	75
แผนภาพ 30	จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน	77
แผนภาพ 31	การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา พ.ศ. 2558	79

แผนภาพ 32	การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน พ.ศ. 2558	80
แผนภาพ 33	การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2558	82
แผนภาพ 34	การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ พ.ศ. 2558	83
แผนภาพ 35	จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2558	85
แผนภาพ 36	ค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาที พ.ศ. 2558	87
แผนภาพ 37	จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2558	88
แผนภาพ 38	จำนวนผู้ใช้การใช้อินเทอร์เน็ตต่อประเทศ 1,000 คน พ.ศ. 2558	90
แผนภาพ 39	อัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	92
แผนภาพ 40	ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2558	94
แผนภาพ 41	วิศวกรที่มีคุณสมบัติตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน พ.ศ. 2558	96
แผนภาพ 42	การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนา เทคโนโลยี พ.ศ. 2558	97
แผนภาพ 43	งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ	99
แผนภาพ 44	งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ต่อ GDP	101
แผนภาพ 45	งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ต่อประชากร พ.ศ. 2558	102

แผนภาพ 46	จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา ของทั้งประเทศต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2558	104
แผนภาพ 47	สัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558	105
แผนภาพ 48	จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. 2558	106
แผนภาพ 49	การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัย กับภาคธุรกิจ พ.ศ. 2558	107
แผนภาพ 50	ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษา ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และงบประมาณรายจ่ายทั้งจ่ายทั้งหมด ปีงบประมาณ 2549-2557	123

สารบัญชิตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	4
ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับ ความสามารถในการแข่งขัน ปี พ.ศ. 2558	
ตารางที่ 2	16
แนวโน้มสมรรถนะกลุ่มปัจจัยหลักของประเทศไทย เปรียบเทียบ พ.ศ. 2554-2558	
ตารางที่ 3	28
ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะ ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย ปี พ.ศ. 2554-2558	
ตารางที่ 4	34
ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพ ภาครัฐของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย พ.ศ. 2554-2558	
ตารางที่ 5	38
ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย พ.ศ. 2554-2558	
ตารางที่ 6	42
ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย พ.ศ. 2554-2558	
ตารางที่ 7	124
งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP และงบประมาณ ด้านการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2535-2559 (หน่วย: ล้านบาท)	
ตารางที่ 8	141
การส่งออกและนำเข้าของประเทศไทยแบ่งสัดส่วน ตามประเภทธุรกิจ	
ตารางที่ 9	156
ตัวอย่างการนำประเภทของข้อมูลมาจัดอันดับ ที่ไม่เหมาะสม	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

การจัดอันดับ “ความสามารถในการแข่งขัน” โดยสถาบันระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการจัดการ หรือ International Institute for Management Development (IMD) ซึ่งดำเนินการเป็นประจำทุกปี และนำเสนอผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ในรายงาน The World Competitiveness Yearbook (WGY) นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 (ค.ศ.1989) จนถึงปัจจุบัน ข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ ในแต่ละประเทศ และผลการจัดอันดับ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านเกณฑ์ชี้วัดที่ครอบคลุมปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพภาครัฐ ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐานจะสะท้อนให้เห็นถึงขีดความสามารถและผลประกอบการภายในประเทศต่อการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การประกอบกิจการและการลงทุนในด้านต่างๆ ประเทศที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ย่อมมีระดับความสามารถในการผลิต (Productivity) ที่สูง ทำให้สามารถรักษาระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยเปรียบเทียบสมรรถนะทั้ง 4 ด้านของประเทศไทยกับนานาชาติโดยใช้ตัวชี้วัดหรือดัชนีของ International Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นสถาบันที่ศึกษาและจัดทำรายงานที่แสดงรายละเอียดครอบคลุมเรื่องความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ มีการนำเสนอเกณฑ์การเทียบระดับ (Benchmarking) และแนวโน้มในอนาคต โดยใช้ตัวชี้วัดหรือดัชนีด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินจัดอันดับอย่างชัดเจน ทั้งนี้สำนักงานฯ ได้ทำการศึกษาและจัดทำรายงานเป็นประจำทุกปีเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ก่อนมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน กำหนดนโยบาย ตลอดจนการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล และเป็นข้อมูลที่ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจ สถานประกอบการ หรือหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยสามารถเปรียบเทียบการดำเนินนโยบายของตนกับประเทศอื่นๆ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา และเรียนรู้ความสำเร็จของชาติต่างๆ ที่สามารถยกระดับความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น อันจะทำให้เกิดความเข้าใจและวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในตลาดโลกได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสะท้อนให้เห็นศักยภาพของไทยในเวทีสากล ในการจัดทำเอกสารดังกล่าว แม้ว่าจะใช้ชื่อแตกต่างกันในแต่ละปี แต่สาระหลักคือ การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย และมีจุดเน้นที่การวิเคราะห์สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558

ขอบเขตของข้อมูล

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 เป็นรายงานเชิงสถิติเปรียบเทียบสมรรถนะ โดยใช้ดัชนีตัวชี้วัดของสถาบัน IMD เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ นำเสนอเปรียบเทียบองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) แต่ละปัจจัยหลักแบ่งเป็น 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) โดยปัจจัยหลักประกอบด้วย 1) ผลประกอบการของเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพของรัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) รวมทั้งหมด 20 ปัจจัยย่อย โดยมี **การศึกษา** เป็นปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในแต่ละปัจจัยหลักประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) รวมปัจจัยย่อยทั้งสิ้น 20 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละปัจจัยย่อยมีจำนวน **เกณฑ์ชี้วัด** (Criteria) ในแต่ละปีไม่เท่ากัน โดยในปีนี้มีเกณฑ์ชี้วัดรวมทั้งสิ้น 342 เกณฑ์ชี้วัด (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี พ.ศ. 2558

ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (84 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพภาครัฐ (71 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ (71 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน (116 ตัวชี้วัด)
เศรษฐกิจภายในประเทศ (25 ตัวชี้วัด)	รายรับรายจ่ายของรัฐ (12 ตัวชี้วัด)	ความสามารถในการผลิต (11 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างและสาธารณสุข ขั้นพื้นฐาน (25 ตัวชี้วัด)
การค้าระหว่างประเทศ (26 ตัวชี้วัด)	นโยบายการค้า (13 ตัวชี้วัด)	ตลาดแรงงาน (24 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี (23 ตัวชี้วัด)
การลงทุนระหว่างประเทศ (18 ตัวชี้วัด)	กรอบสถาบัน (14 ตัวชี้วัด)	การเงิน (20 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ (24 ตัวชี้วัด)
การจ้างงาน (8 ตัวชี้วัด)	กฎระเบียบในการทำธุรกิจ (20 ตัวชี้วัด)	การบริหารจัดการ (9 ตัวชี้วัด)	สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (26 ตัวชี้วัด)
ระดับราคา/ค่าครองชีพ (7 ตัวชี้วัด)	กรอบนโยบายทางสังคม (12 ตัวชี้วัด)	ทัศนคติและค่านิยม (7 ตัวชี้วัด)	การศึกษา (18 ตัวชี้วัด)

ปัจจัยย่อย (Sub-factors)

การนำเสนอข้อมูล

เนื้อหาในรายงานฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ **บทที่ 1** บทนำ **บทที่ 2** ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เป็นการนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบขององค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก และแสดงจุดเด่น จุดด้อย ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของปัจจัยย่อยในแต่ละองค์ประกอบของปัจจัยหลักทั้ง 4 กลุ่ม **บทที่ 3** ความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย เป็นการนำเสนอรายละเอียดของปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา รวมทั้งชีวิตที่เกี่ยวข้อง ด้านเทคโนโลยีและด้านวิทยาศาสตร์ โดยคัดสรรและนำเสนอตัวชี้วัด โครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา 18 ตัวชี้วัด ด้านเทคโนโลยี 8 ตัวชี้วัด และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 8 ตัวชี้วัด และนำเสนอผลการวิเคราะห์สมรรถนะจำแนกตาม 4 มิติ คือ ความทั่วถึง คุณภาพ เป็นธรรม และประสิทธิภาพ ส่วนบทสุดท้าย **บทที่ 4** เป็นบทสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ โดยใช้วิธีการนำเสนอด้วยแผนภาพ และตาราง สถิติ การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมจะนำเสนอ เปรียบเทียบทั้งหมด 61 ประเทศ เพื่อให้เห็นขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศต่างๆ ทั้งหมด ส่วนแผนภาพอื่นๆ จะคัดสรรเพียง 13 ประเทศ (รวมประเทศไทย) จากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ยังไม่พิจารณาฮ่องกงเนื่องจากเพิ่งเข้ารับการจัดอันดับเป็นปีแรก) เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลี จีน ฮ่องกง ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และอินเดีย

การจัดอันดับของ IMD

ตัวชี้วัดที่ IMD นำมาจัดอันดับปี พ.ศ. 2558 (IMD2015) มีทั้งสิ้น 342 เกณฑ์ชี้วัด โดยแหล่งข้อมูลที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ จากข้อมูลสถิติ (Hard data หรือ Competitiveness measured หรือ Secondary data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติ และภูมิภาค ของทั้ง 61 ประเทศ เช่น OECD, World Bank, UN, WTO, UNESCO, IMF และร่วมมือกับสถาบันวิจัยร่วม (Partner Institutes) ในประเทศต่างๆ รวม 55 สถาบันทั่วโลก ข้อมูลสถิติที่ได้จะต้องมีหลักฐานที่แน่นอนและสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ Hard Data ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 138 เกณฑ์ ซึ่งจะใช้จัดอันดับในทุกระดับตั้งแต่ระดับเกณฑ์ชี้วัด (Criteria Ranking) ไปจนถึงระดับภาพรวมเปรียบเทียบกันทุกประเทศ (Overall Ranking) และ Background Data ที่ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 86 เกณฑ์ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้จัดอันดับในระดับเกณฑ์ชี้วัดเท่านั้น เช่น ข้อมูลจำนวนประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นต้น และส่วนของข้อมูลจากการสำรวจ (Survey Data หรือ Soft Data) จะได้มาจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารในลักษณะเฉพาะแต่ละบุคคล (Executive Opinion Survey) ซึ่งเป็นการสอบถามข้อมูลจากผู้บริหารที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจระดับนานาชาติ และอยู่ในระดับการบริหารตั้งแต่ระดับกลางจนถึงระดับสูงของทั้ง 61 ประเทศ ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 118 เกณฑ์ สำหรับประเทศไทย IMD ประสานงานกับสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (Thailand Management Association :TMA) ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยนักธุรกิจและผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการ และข้อมูลที่ได้จะอยู่ในรูปของ

คะแนนความพึงพอใจที่มีคะแนนระหว่าง 1-10 แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดอันดับ ทั้งนี้ในการจัดอันดับภาพรวม (Overall) ใช้เพียง 256 ตัวชี้วัด โดยมีขั้นตอนในการจัดอันดับ ดังแสดงในแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี พ.ศ. 2558

บทที่ 2

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

International Institute for Management Development (IMD) เป็นสถาบันหนึ่งการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน และจัดทำเอกสาร World Competitiveness Yearbook อย่างต่อเนื่องทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 (ค.ศ.1989) โดยพิจารณาจากองค์ประกอบด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการศึกษา และจัดจำแนก เป็นปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 5 ปัจจัยย่อย ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในบทนำ ดังนั้นบทนี้ จึงนำเสนอสมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล เปรียบเทียบองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ความสามารถหรือสมรรถนะในการแข่งขันในภาพรวม พ.ศ. 2558

ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับล่าสุดปี พ.ศ. 2558 มีจำนวน 61 ประเทศ (เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 1 ประเทศ) ได้แก่ มองโกเลีย เป็นประเทศในกลุ่มยุโรป ตะวันออกกลาง และแอฟริกา 38 ประเทศ เอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศ และอเมริกา 9 ประเทศ มีประเทศอยู่ในกลุ่ม สมาชิกอาเซียนเพียง 5 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ IMD ได้แก่

สิงคโปร์ มาเลเซีย ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี พ.ศ. 2558 มีดังนี้

ในภาพรวม (Overall) ความสามารถหรือสมรรถนะในการแข่งขันในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 30 ตกลงจากปีที่แล้ว 1 อันดับ แต่ยังคงอยู่ใน 30 อันดับแรก ดีกว่ามองโกเลีย (อันดับ 57) ที่เพิ่งเข้าร่วมการจัดอันดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศไทยเป็นรองสิงคโปร์ (อันดับ 3) และมาเลเซีย (อันดับ 14) แต่มีอันดับดีกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับ 41) และอินโดนีเซีย (อันดับ 42)

ประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม (Overall) ดีขึ้นมาก 5 ประเทศ ได้แก่ อิตาลี (ดีขึ้น 8 อันดับ) กรีซ (ดีขึ้น 7 อันดับ) โปตุเกส (ดีขึ้น 7 อันดับ) ลิทัวเนีย (ดีขึ้น 6 อันดับ) และกาตาร์ (ดีขึ้น 6 อันดับ) ประเทศที่มีสมรรถนะตกลงมาก ได้แก่ ยูเครน (ตกลง 11 อันดับ) ลัตเวีย (ตกลง 8 อันดับ) รัสเซีย (ตกลง 7 อันดับ) ญี่ปุ่น (ตกลง 6 อันดับ) และฝรั่งเศสและอินโดนีเซีย (ตกลง 5 อันดับ)

ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วที่มีความสามารถหรือสมรรถนะในการแข่งขันในภาพรวมดีเด่น 5 อันดับแรก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (อันดับ 1 คงที่) ฮองกง (อันดับ 2 ขึ้นจากอันดับ 4 ในปีที่แล้ว) สิงคโปร์ (อันดับ 3 คงที่) สวิตเซอร์แลนด์ (อันดับ 4 ตกลงจากอันดับ 2 ในปีที่แล้ว) และแคนาดา (อันดับ 5 ขึ้นจากอันดับ 7 ในปีที่แล้ว)

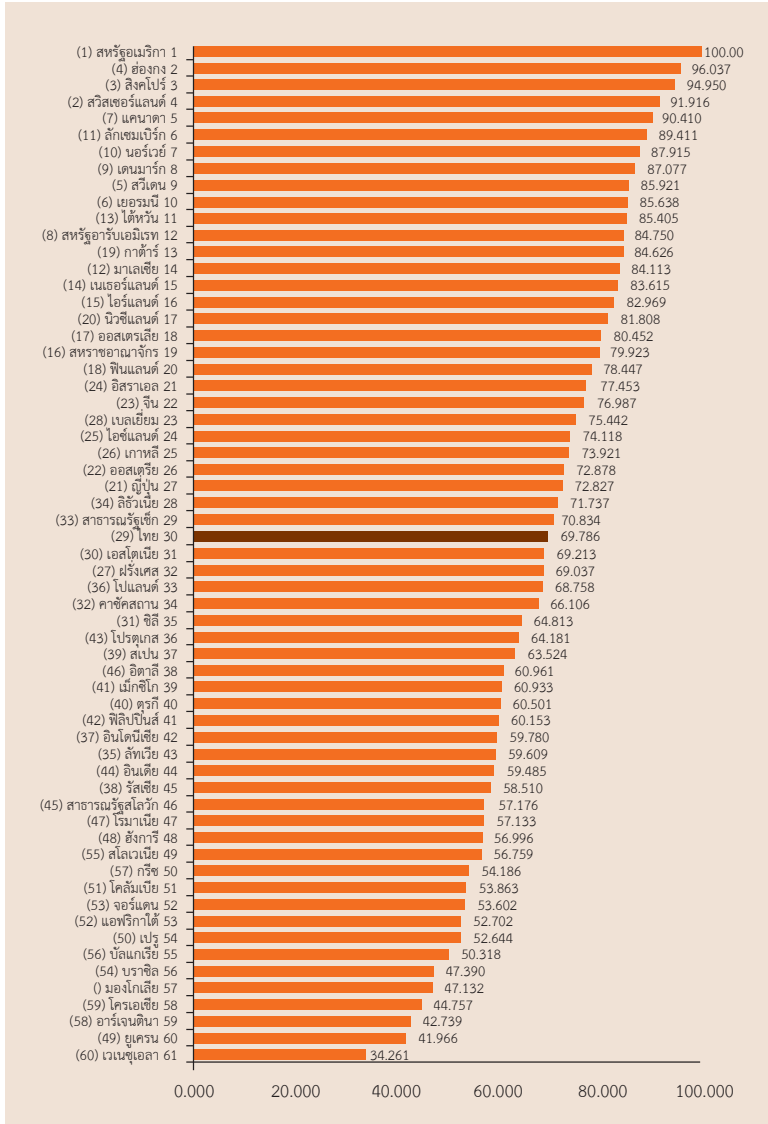
เมื่อพิจารณาประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 13 ประเทศ พบว่าประเทศไทย (อันดับ 30) มีความสามารถหรือสมรรถนะในการแข่งขันในภาพรวมต่ำกว่าประเทศต่างๆ 9 ประเทศ ได้แก่ ฮองกง (อันดับ 2) สิงคโปร์ (อันดับ 3) ใต้หวัน (อันดับ 11) มาเลเซีย (อันดับ 14) นิวซีแลนด์

(อันดับ 17) ออสเตรเลีย (อันดับ 18) จีน (อันดับ 22) เกาหลี (อันดับ 25) และญี่ปุ่น (อันดับ 27) แต่เหนือกว่า 3 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ (อันดับ 41) อินโดนีเซีย (อันดับ 42) และอินเดีย (อันดับ 44) ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพ 2 ภาพรวมสมรรถนะในการแข่งขันของนานาชาติประเทศ พ.ศ. 2558

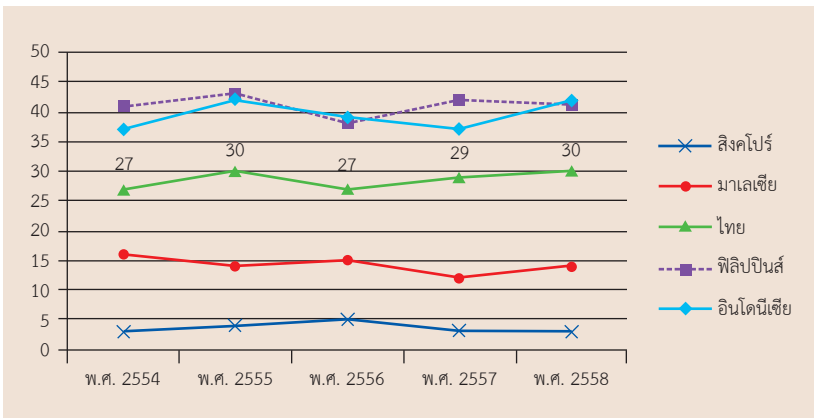

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557

หากเปรียบเทียบแนวโน้มสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศอาเซียน 4 ประเทศที่ร่วมในการจัดอันดับของ IMD2015 (พ.ศ.2558) พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะอยู่ตรงกลาง คือ มีอันดับเหนือกว่า 2 ประเทศคือ ฟิลิปปินส์ (อันดับ 41) ซึ่งมีอันดับดีขึ้นกว่า พ.ศ.2557 (อันดับ 42) อยู่ 1 อันดับ และอินโดนีเซีย (อันดับ 42) ซึ่งมีอันดับตกลงกว่า พ.ศ.2557 (อันดับ 37) อยู่ถึง 5 อันดับ ในทางกลับกัน ประเทศไทยยังคงมีสมรรถนะเป็นรองสิงคโปร์ (อันดับ 3) ซึ่งอยู่ในอันดับคงที่ และมาเลเซีย (อันดับ 14) ซึ่งมีอันดับตกลงกว่า พ.ศ.2557 (อันดับ 12) อยู่ 2 อันดับ (แผนภาพ 3)

แผนภาพ 3 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน พ.ศ. 2554-2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

2.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก

IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ จากองค์ประกอบในปัจจัยหลัก(Competitiveness factors) 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ซึ่งเป็นการประเมินเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency) เป็นการประเมินข้อมูลด้านนโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการแข่งขัน 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (Business Efficiency) ครอบคลุมข้อมูลสภาพแวดล้อมระดับชาติที่ส่งเสริมสถานประกอบการให้สามารถดำเนินงานในลักษณะที่เป็นนวัตกรรม มีผลกำไร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ครอบคลุมข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และทรัพยากรมนุษย์ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ รวมถึงปัจจัยด้านการศึกษา

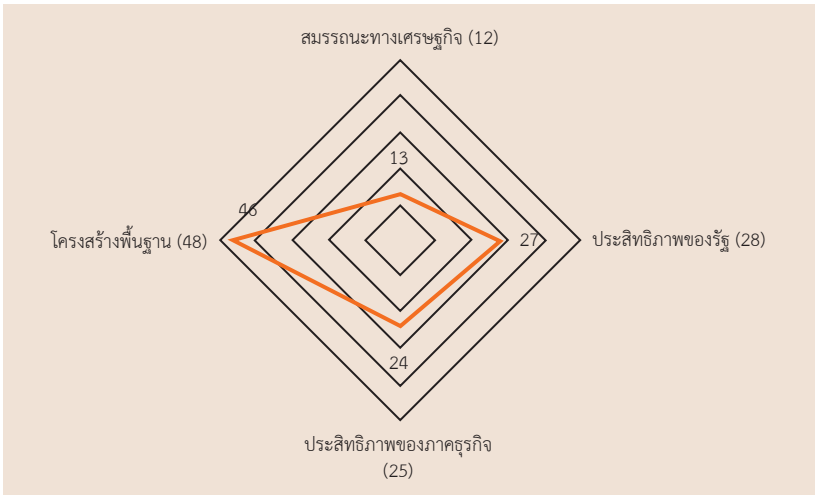
ในแผนภาพ 4 แสดงความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ปี พ.ศ. 2558 กลุ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (อันดับ 13) เป็นกลุ่มที่ไทยมีศักยภาพดีกว่ากลุ่มอื่นๆ ตามด้วยกลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (อันดับ 24) กลุ่มประสิทธิภาพของภาครัฐ (อันดับ 27) และกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ 46)

หากเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เฉพาะการเปลี่ยนแปลงของอันดับ พบว่า ปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทย มี 3 กลุ่มที่มีอันดับดีขึ้น โดยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานดีขึ้น 2 อันดับ กลุ่ม

ประสิทธิภาพของรัฐอันดับดีขึ้น 1 อันดับ กลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ดีขึ้น 1 อันดับ ในขณะที่กลุ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (อันดับ 13) ที่มี ศักยภาพดีกว่ากลุ่มอื่นๆ กลับมีอันดับตกลง 1 อันดับ

แผนภาพ 4 อันดับสมรรถนะปัจจัยหลักของประเทศไทย พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

แนวโน้มสมรรถนะปัจจัยหลักของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในภาพรวมและจำแนกตามปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ปี พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2556 ประเทศไทยมีสมรรถนะในภาพรวมอยู่ในอันดับเดียวกัน คือ อันดับ 27 เช่นเดียวกับปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2558 ที่อยู่ในอันดับ 30 เหมือนกัน หากเมื่อพิจารณาจากจำนวนประเทศทั้งหมดที่เข้าร่วมการจัดอันดับในแต่ละปี จะพบว่า ปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 27 จากทั้งหมด 57 ประเทศ ในขณะที่ พ.ศ. 2556 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 27 จากทั้งหมด 60 ประเทศ ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 30 จากทั้งหมด 59 ประเทศ และ พ.ศ. 2558 ที่อยู่ในอันดับ 30 จากทั้งหมด 61 ประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทั้งใน ปี พ.ศ. 2556 และ 2558 ประเทศไทยยังคงสามารถรักษารักษาอันดับให้คงที่ได้แม้มีจำนวนประเทศที่เข้ารับการจัดอันดับเพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาปัจจัยหลักแต่ละกลุ่มเปรียบเทียบใน 61 ประเทศ จะพบว่า มีถึง 3 กลุ่มที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ กลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มประสิทธิภาพของรัฐ กลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ แต่ไม่มีกลุ่มใดเลยที่มีอันดับดีที่สุดในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2554 - 2558) โดยทั้ง 3 กลุ่มดีขึ้นเพียง 1 - 2 อันดับ ทั้งนี้ ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยที่มีอันดับดีขึ้นมากที่สุด คือ ดีขึ้น 2 อันดับ ก็ยังคงเป็นปัจจัยหลักที่มีสมรรถนะไม่ดีขึ้น เนื่องจากยังคงเป็นกลุ่มที่อยู่ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน (อันดับ 46) ในขณะที่ กลุ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจที่มีอันดับศักยภาพดีกว่ากลุ่มอื่นๆ กลับมีอันดับตกลงแต่ก็เป็นการตกลงเพียง 1 อันดับ และอยู่เหนือค่ามัธยฐานค่อนข้างมาก (อันดับ 13) รายละเอียดในตาราง 2

ตารางที่ 2 แนวโน้มสมรรถนะกลุ่มปัจจัยหลักของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2554 – 2558

ปัจจัยหลัก	IMD/พ.ศ.				
	IMD2011 2554 (57 ประเทศ)	IMD2012 2555 (59 ประเทศ)	IMD2013 2556 (60 ประเทศ)	IMD2014 2557 (60 ประเทศ)	IMD2015 2558 (61 ประเทศ)
อันดับที่ของภาพรวม	27	30	27	29	30
ปัจจัยหลัก 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	10	15	9	12	13
ปัจจัยหลัก 2 ประสิทธิภาพของรัฐ	23	26	22	28	27
ปัจจัยหลัก 3 ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ	19	23	18	25	24
ปัจจัยหลัก 4 โครงสร้างพื้นฐาน	47	49	48	48	46

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2012 – 2015

สมรรถนะของประเทศไทยเปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ

1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ

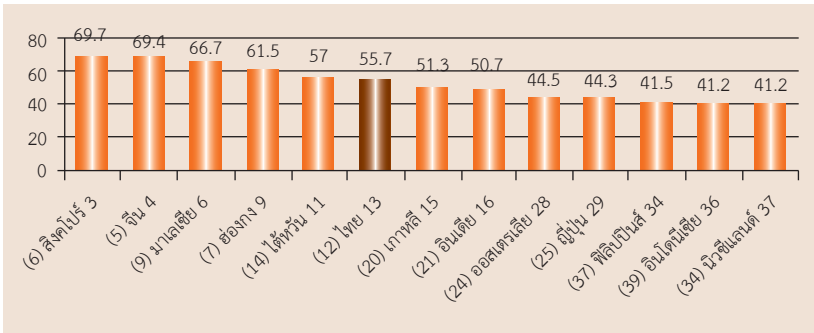
IMD ประเมินสมรรถนะทางเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558 ในภาพรวมว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 13 หล่นลง 1 อันดับ จากปีที่ผ่านมา โดยมีอันดับดีกว่าสาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 15) อินเดีย (อันดับ 16) ออสเตรเลีย (อันดับ 28) ญี่ปุ่น (อันดับ 29) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 34) อินโดนีเซีย (อันดับ 36) และนิวซีแลนด์ (อันดับ 37) ในทางกลับกันประเทศไทยก็ยังมีผลประกอบการของเศรษฐกิจมหภาคด้อยกว่า สิงคโปร์ (อันดับ 3) จีน (อันดับ 4) มาเลเซีย (อันดับ 6) ฮองกง (อันดับ 9) และไต้หวัน (อันดับ 11) (แผนภาพ 5)

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยในกลุ่มปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ 5 ปัจจัยย่อย ประเทศไทยมีความโดดเด่นอยู่เหนือกว่า ค้ำมัธยฐานในด้านการจ้างงาน (Employment) (อันดับ 3) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) (อันดับ 8) และระดับราคาหรือค่าครองชีพ (Prices) (อันดับ 19) ตามลำดับ มีปัจจัยย่อยด้านการลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment) (อันดับ 34) และเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) (อันดับ 46) เป็นจุดอ่อนของประเทศไทย

ที่น่าสังเกตคือ IMD2015 ประเมินสมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยดีกว่าสาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 15) ออสเตรเลีย (อันดับ 28) และญี่ปุ่น (อันดับ 29) ทั้งๆ ที่ทั้ง 3 ประเทศมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศอยู่ในอันดับที่ดีกว่าประเทศไทย ซึ่งเมื่อพิจารณารายปัจจัยย่อยในกลุ่มปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจจะพบว่า จุดอ่อนของออสเตรเลียด้านผลประกอบการ

ของเศรษฐกิจคือปัจจัยย่อยด้านการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 54) ส่วน สาธารณรัฐเกาหลีและญี่ปุ่นมีจุดอ่อนด้านผลประกอบการของเศรษฐกิจ เดียวกันคือปัจจัยย่อยด้านระดับราคาหรือค่าครองชีพ โดยอยู่ในอันดับ 52 และ 59 ตามลำดับ ในขณะที่ ปัจจัยย่อยด้านการลงทุนระหว่างประเทศ และระดับราคาหรือค่าครองชีพกลับไม่ได้เป็นจุดอ่อนของประเทศไทย ประกอบกับเศรษฐกิจภายในประเทศซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สุดของประเทศไทย อยู่เพียงอันดับ 46 ทำให้ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย สูงกว่าทั้ง 3 ประเทศ

แผนภาพ 5 สมรรถนะทางเศรษฐกิจโดยรวมเปรียบเทียบกับประเทศไทย กับนานาชาติ พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD Competitiveness Yearbook 2015
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

2) ประสิทธิภาพของรัฐ

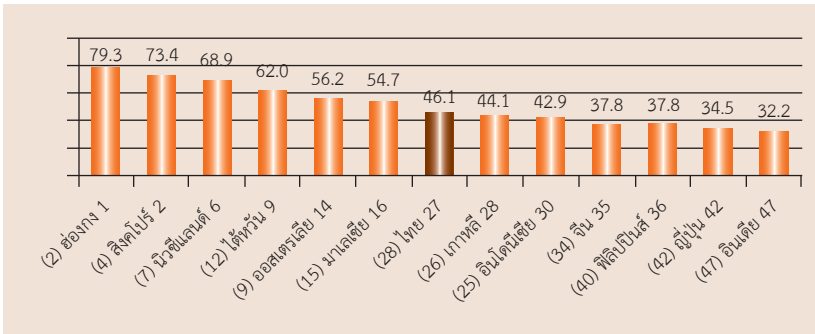
การประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐโดย IMD ปี พ.ศ. 2558 ผลปรากฏว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 27 ดีขึ้นเพียง 1 อันดับจากปีที่ผ่านมา โดยมีอันดับเหนือกว่า 6 ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 28) อินโดนีเซีย (อันดับ 30) จีน (อันดับ 35) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 36) ญี่ปุ่น (อันดับ 42) และอินเดีย (อันดับ 47) ตามลำดับ และอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าฮ่องกง (อันดับ 1) สิงคโปร์ (อันดับ 2) ออสเตรเลีย (อันดับ 4) นิวซีแลนด์ (อันดับ 6) ไต้หวัน (อันดับ 9) และมาเลเซีย (อันดับ 16) (แผนภาพ 6)

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยในกลุ่มปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของรัฐ 5 ปัจจัยย่อย พบว่าประเทศไทยมีความโดดเด่นในด้านนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) (อันดับ 6) และรายรับรายจ่ายของรัฐ (Public Finance) (อันดับ 14) โดยมีอันดับอยู่เหนือค่ามัธยฐาน ในส่วนของปัจจัยย่อยด้านกรอบสถาบัน (Institutional Framework) (อันดับ 34) กรอบนโยบายทางสังคม (อันดับ 45) และกฎระเบียบในการทำธุรกิจ (Business Legislation) (อันดับ 51) ล้วนแต่เป็นจุดอ่อนของประเทศไทย โดยมีอันดับอยู่ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน

ที่น่าสังเกตคือ IMD2015 ประเมินสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐให้ประเทศไทยเหนือกว่าสาธารณรัฐเกาหลี จีน และญี่ปุ่นมากถึง 1, 8 และ 13 อันดับตามลำดับ ถึงแม้ทั้ง 3 ประเทศมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศอยู่ในอันดับที่ดีกว่าประเทศไทย เนื่องจากจุดอ่อนในปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพภาครัฐของทั้ง 3 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลีมีจุดอ่อนด้านกฎระเบียบในการ

ทำธุรกิจ (อันดับ 45) และกรอบนโยบายทางสังคม (อันดับ 40) จีนมีจุดอ่อนด้านนโยบายการคลัง (อันดับ 54) และกรอบนโยบายทางสังคม (อันดับ 53) ในขณะที่ญี่ปุ่นมีจุดอ่อนด้านรายรับรายจ่ายของรัฐ (อันดับ 61) และนโยบายการคลัง (อันดับ 40)

แผนภาพ 6 สมรรถนะประสิทธิภาพของรัฐโดยรวมเปรียบเทียบระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

3) ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ

การประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐกิจโดย IMD2015 ในระดับนานาชาติ ผลปรากฏว่า ปี พ.ศ. 2558 ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจในภาพรวมของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 24 เหนือกว่า 6 ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ญี่ปุ่น (อันดับ 25) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 26) จีน (อันดับ 27) อินเดีย (อันดับ 33) อินโดนีเซีย (อันดับ 34) และสาธารณรัฐ

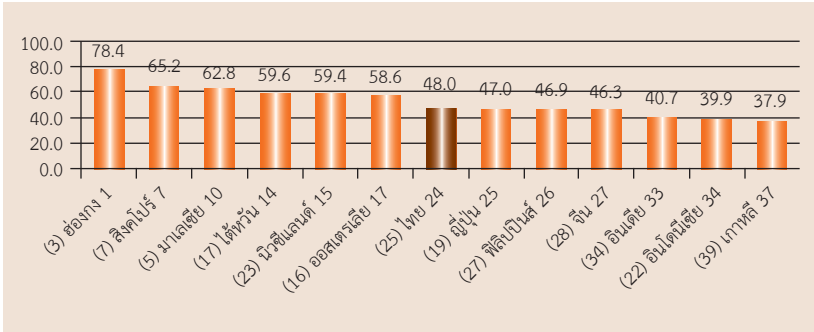
เกาหลี (อันดับ 77) ตามลำดับ และอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าฮ่องกง (อันดับ 1) สิงคโปร์ (อันดับ 7) มาเลเซีย (อันดับ 10) ไต้หวัน (อันดับ 14) นิวซีแลนด์ (อันดับ 15) และออสเตรเลีย (อันดับ 17) (แผนภาพ 7)

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยในกลุ่มปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ 5 ปัจจัยย่อย พบว่าประเทศไทยมีความโดดเด่น คือเหนือค่ามัธยฐานถึง 4 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยย่อยด้านตลาดแรงงาน (Labor Market) (อันดับ 8) การเงิน (Finance) (อันดับ 21) ทักษะคิดและคุณค่า (Attitude and Value) (อันดับ 24) และการบริหารจัดการ (Management Practices) (อันดับ 25) โดยมีปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & Efficiency) เป็นจุดอ่อนที่สุด (อันดับ 47) เป็นเพียงปัจจัยย่อยเดียวที่มีอันดับอยู่ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน

ข้อสังเกตเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของภาคธุรกิจโดย IMD2015 ในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก จะพบว่า แม้ว่า ญี่ปุ่น จีน และสาธารณรัฐเกาหลีจะมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมเหนือกว่าประเทศไทย แต่สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจของทั้ง 3 ประเทศ ยังดีต่อกว่าประเทศไทยถึง 1, 3, และ 13 อันดับตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศ จะพบว่า ญี่ปุ่นมีปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & Efficiency) เป็นจุดอ่อนที่สุด (อันดับ 43) เช่นเดียวกับประเทศไทย ในขณะที่จีนและสาธารณรัฐเกาหลี มีจุดอ่อนด้านการบริหารจัดการ (อันดับ 40 และ 53 ตามลำดับ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งมีอันดับปัจจัยย่อย 4 ใน 5 ปัจจัยย่อยที่ตกต่ำกว่าค่ามัธยฐาน จึงส่งผลให้ภาพรวมด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจอยู่ในอันดับรั้งท้าย

แผนภาพ 7 สมรรถนะประสิทธิภาพของภาครัฐกิจเปรียบเทียบระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

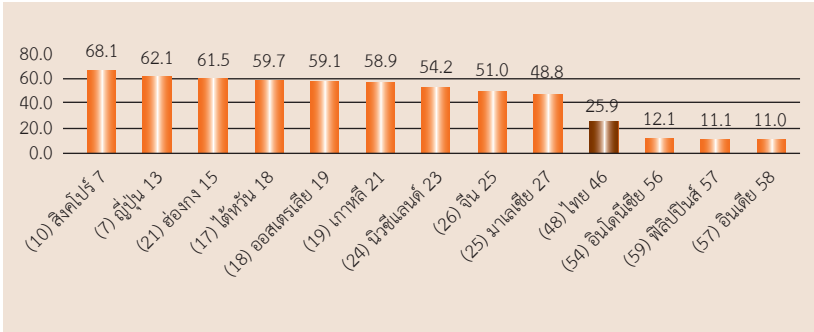
4) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของ IMD ปี พ.ศ. 2558 ในระดับนานาชาติให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 46 ดีขึ้นจากปีที่แล้ว 2 อันดับ อยู่ในอันดับที่แย่กว่าเพื่อนบ้านในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 9 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 7) ญี่ปุ่น (อันดับ 13) ฮ่องกง (อันดับ 15) ไต้หวัน (อันดับ 18) ออสเตรเลีย (อันดับ 19) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 21) นิวซีแลนด์ (อันดับ 23) จีน (อันดับ 25) และมาเลเซีย (อันดับ 27) แต่มีอันดับดีกว่าประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ซึ่งมีอันดับรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 56, 57 และ 58 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยในกลุ่มปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน 5 ปัจจัยย่อยภายในประเทศ พบว่าประเทศไทยไม่มีปัจจัยย่อยใดที่มีความโดดเด่นโดยมีอันดับเหนือค่ามัธยฐานเลย แต่มีโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (Basic Infrastructure) เพียงด้านเดียวที่มีอันดับกลางๆ คือตรงค่ากลางของมัธยฐาน (อันดับ 30) ในขณะที่ที่เหลืออีก 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (Technological Infrastructure) (อันดับ 44) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure) (อันดับ 47) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (Health & Environment) (อันดับ 54) และการศึกษา (Education) (อันดับ 48) มีอันดับอยู่ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน โดยปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมเป็นจุดอ่อนที่สุด

ที่น่าสังเกตคือ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีสมรรถนะในปัจจัยหลักกลุ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจประสิทธิภาพของรัฐ และประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเหนือกว่าสาธารณรัฐเกาหลีและญี่ปุ่น ทั้ง 3 ด้าน แต่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยกลับมีสมรรถนะเป็นรองสาธารณรัฐเกาหลีและญี่ปุ่น เนื่องจากเกาหลีมีจุดแข็งที่ปัจจัยย่อยถึง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 6) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 13) และโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (อันดับ 23) ในขณะที่ ญี่ปุ่นมีจุดแข็งที่ปัจจัยย่อยถึง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 2) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (อันดับ 15) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 23) และโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (อันดับ 29) จึงส่งผลให้อันดับสมรรถนะภาพรวมของกลุ่มปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ต่ำกว่าสาธารณรัฐเกาหลีและญี่ปุ่น (แผนภาพ 8)

แผนภาพ 8 สมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานเปรียบเทียบระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558

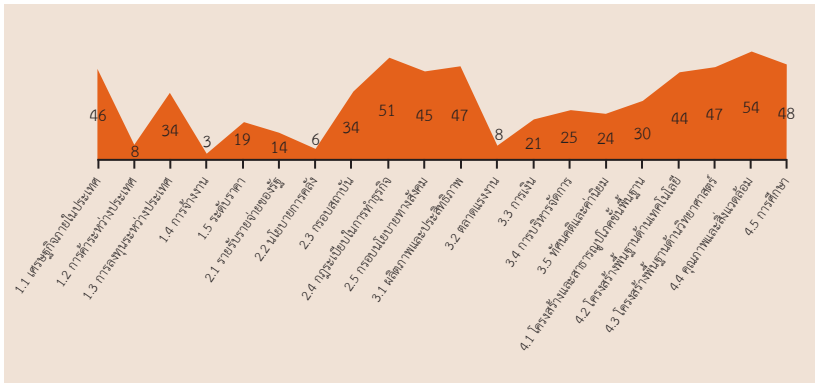
ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

2.3 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยทั้ง 20 กลุ่มปัจจัยย่อย พบว่าประเทศไทยมีจุดเด่นในปัจจัยย่อยกลุ่มการจ้างงาน (Employment) (อันดับ 3) นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) (อันดับ 6) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) (อันดับ 8) ตลาดแรงงาน (Labor Market) (อันดับ 8) ส่วนกลุ่มที่จัดเรียงอันดับให้สมรรถนะในภาพรวมของไทยตกต่ำ คือกลุ่มสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (Health & Environment) (อันดับ 54) การศึกษา (Education) (อันดับ 48) ผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & Efficiency) (อันดับ 47) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure) (อันดับ 47) และ

กลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) (อันดับ 46) ตามลำดับ (แผนภาพ 9)

แผนภาพ 9 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก และกลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

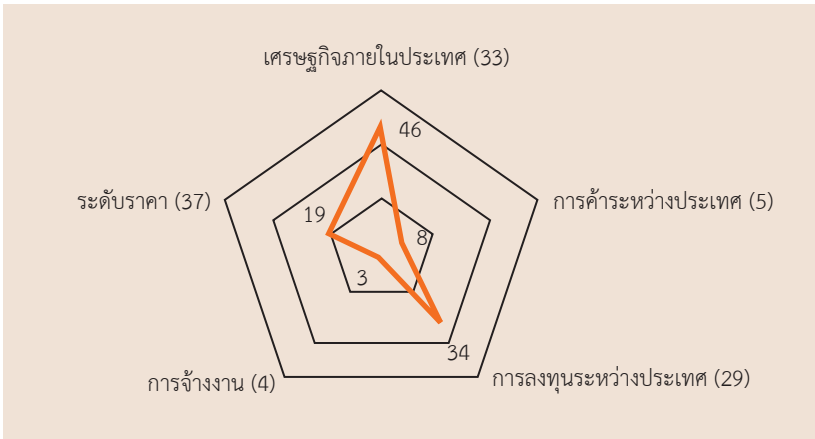
เมื่อพิจารณารายละเอียดของตัวชี้วัดปัจจัยย่อยในแต่ละกลุ่มปัจจัยหลัก สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยในกลุ่มปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจใน 5 ปัจจัยย่อย คือ เศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) การลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment) การจ้างงาน (Employment) และระดับราคาหรือค่าครองชีพ (Prices) ประเทศไทยมี

ความโดดเด่นอยู่เหนือกว่าค่ามัธยฐานในด้านการจ้างงาน (Employment) (อันดับ 3) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) (อันดับ 8) และระดับราคาหรือค่าครองชีพ (Prices) (อันดับ 19) ตามลำดับ มีปัจจัยย่อยด้านการลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment) (อันดับ 34) และเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) (อันดับ 46) เป็นจุดอ่อนที่จัดเรียงอันดับผลประกอบการของเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทย (แผนภาพ 10)

แผนภาพ 10 อันดับสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD Competitiveness Yearbook 2015 (ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

แม้ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะมีอันดับค่อนข้างดีกว่าปัจจัยหลักอื่นๆ แต่สมรรถนะด้านเศรษฐกิจก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2556 ซึ่งเป็นเพียงปีเดียวที่มีอันดับจากการประเมินคะแนนรวมด้านเศรษฐกิจอยู่ในอันดับที่ดีขึ้นอย่างโดดเด่น (อันดับ 9) กล่าวคือ ผลการประเมินคะแนนรวมด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยเคยอยู่ที่ร้อยละ 68.1 โดยอยู่ในอันดับที่ 10 จาก 57 ประเทศ เมื่อปี พ.ศ.2554 (IMD2011) ตกลงเป็นร้อยละ 62.31 ในอันดับที่ 15 จาก 59 ประเทศในปี พ.ศ.2555 (IMD2012) ต่อมาในปีพ.ศ.2556 (IMD2013) ผลการประเมินคะแนนรวมด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นเป็นร้อยละ 65.06 ทำให้อยู่ในอันดับที่ 9 จาก 60 ประเทศ และหล่นลงเหลือร้อยละ 51.81 กลายเป็นอันดับที่ 12 จาก 60 ประเทศ ในปี พ.ศ.2557 (IMD2014) และมีอันดับตกลงอีกครั้งอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ.2558 (IMD2015) เป็นอันดับที่ 13 จาก 61 ประเทศ ทั้งๆ ที่มีผลการประเมินคะแนนรวมด้านเศรษฐกิจดีขึ้นเล็กน้อย เป็นร้อยละ 55.69 (ตาราง 3)

ตารางที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย
 จำแนกตามปัจจัยย่อย ปี พ.ศ. 2554 - 2558

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ ปี 2557-58
	พ.ศ. 2554 (57 ประเทศ)	พ.ศ. 2555 (59 ประเทศ)	พ.ศ. 2556 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2557 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2558 (61 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	10	15	9	12	13	+1
1.1 เศรษฐกิจภายในประเทศ	27	47	14	33	46	+13
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	6	8	4	5	8	+3
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	34	33	31	29	34	+5
1.4 การจ้างงาน	3	2	3	4	3	-1
1.5 รัดับราคา/ค่าครองชีพ	23	28	31	37	19	-18

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2011 - 2015

หากพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (ตาราง 3) พบว่า ในปี พ.ศ.2558 (IMD2015) ปัจจัยย่อยที่โดดเด่นมากและเป็นจุดแข็ง คือกลุ่มการจ้างงาน ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานต่อประชากรต่ำเพียงร้อยละ 0.84 เป็นอันดับ 2 รองจากกาตาร์ (0.19%) อยู่ในอันดับดีที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก 13 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ (ยกเว้นมองโกเลียที่เข้าร่วมการจัดอันดับเป็นครั้งแรก) และดีกว่าหลายๆ ประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมดีกว่าประเทศไทย เช่น สิงคโปร์ (อัตราการว่างงานต่อประชากร 2%) มาเลเซีย (อัตราการว่างงานต่อประชากร 2.9%) ฮองกง (อัตราการว่างงานต่อประชากร 3.3%) สาธารณรัฐเกาหลี (อัตราการว่างงานต่อประชากร 3.5%) ญี่ปุ่น (อัตราการว่างงานต่อประชากร 3.6%) ไต้หวัน (อัตราการว่างงานต่อประชากร 3.96%) จีน (อัตราการว่างงานต่อประชากร 4.1%) นิวซีแลนด์ (อัตราการว่างงานต่อประชากร 5.65%) และออสเตรเลีย (อัตราการว่างงานต่อประชากร 6.07%) เช่นเดียวกับอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปีของไทย ที่ต่ำเพียงร้อยละ 4.27 เป็นอันดับ 3 รองจากกาตาร์และคาซัคสถาน และมีสัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรสูง ร้อยละ 58.70 เป็นอันดับ 6 เป็นรองเพียงประเทศสิงคโปร์ (อันดับ 3) และอยู่ในอันดับที่ดีกว่าจีน (อันดับ 6 สัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรร้อยละ 56.48) ฮองกง (อันดับ 10 สัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรร้อยละ 51.93) นิวซีแลนด์ (อันดับ 11 สัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรร้อยละ 51.82) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 14 สัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรร้อยละ 50.77) ประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกอีก 7 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับที่เหลือ ล้วนแต่มีสัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรต่ำกว่า

ร้อยละ 50 ประเทศไทยยังมีรายได้จากการท่องเที่ยวของไทยสูง อยู่ในอันดับ 4 มีรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.87 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก 13 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ (ยกเว้นมองโกเลียที่เข้าร่วมการจัดอันดับเป็นครั้งแรก) พบว่า ต่ำกว่าเพียงฮ่องกง ซึ่งอยู่ในอันดับ 2 มีรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.16 เท่านั้น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีจุดแข็งที่น่าสนใจอื่น ๆ เช่น ดัชนีความเข้มข้นของการส่งออกในมิติคู่ค้า (อันดับ 10 การส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าอันดับต้นๆ 5 ประเทศ คิดเป็นร้อยละ 43) ราคาเช่าอาคารสำนักงาน (อันดับ 10 คิดเป็นค่าเช่าเพียง 333 เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตรต่อปี) ดัชนีความเข้มข้นของการส่งออกในมิติสินค้า (อันดับ 11 การส่งออกสินค้าสำคัญ 5 รายการคิดเป็นร้อยละ 22 ของยอดการส่งออกสินค้าทั้งหมด) การส่งออกสินค้าคิดเป็นร้อยละ 60.88 เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งดึงดูดการค้าและการลงทุนในภาพรวม

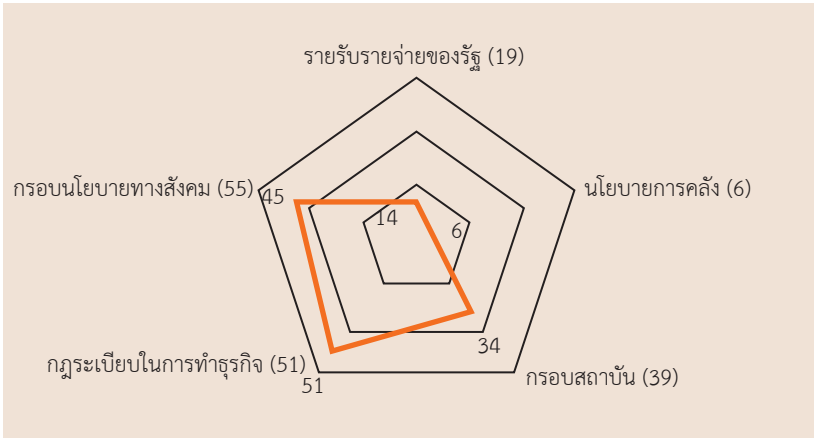
ส่วนปัจจัยย่อยที่จัดอันดับและเป็นจุดอ่อนในกลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวเพียง 5,762 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 55) ต่ำกว่าออสเตรเลีย (อันดับ 5 GDP per Capita 60,930 เหรียญสหรัฐ) 10 เท่า ต่ำกว่าสิงคโปร์ (อันดับ 8 GDP per Capita 56,287 เหรียญสหรัฐ) เกือบ 10 เท่า ต่ำกว่ามาเลเซียเท่าตัว (10,790 เหรียญสหรัฐอยู่อันดับ 46) แต่มีอันดับดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น อินโดนีเซีย (อันดับ 58 GDP per Capita 3,524 เหรียญสหรัฐ) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 60 GDP per Capita 2,915 เหรียญสหรัฐ) นอกจากนี้

ยังมีกลุ่มความเสี่ยงของเศรษฐกิจต่อการย้ายฐานการผลิต (Relocation Threats of Production) (อันดับ 53) ผลกระทบมวลรวมภายในประเทศ ต่อหัวพิจารณาความเสมอภาคของอำนาจการซื้อ (GDP (PPP) per Capita) (อันดับ 53) อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ณ มูลค่าตามราคาคงที่ (Real GDP Growth) (อันดับ 50) เป็นต้น

2) ประสิทธิภาพของรัฐ (Government Efficiency)

IMD ประเมินประสิทธิภาพของรัฐโดยพิจารณาจากขอบเขต นโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการแข่งขัน ซึ่งมีองค์ประกอบจำแนกเป็น ปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) รายรับและรายจ่ายของรัฐ (Public Finance) 2) นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) 3) กรอบสถาบัน (Institutional Framework) 4) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ (Business Legislation) และ 5) กรอบนโยบายทางสังคม (Societal Framework) พบว่า ประเทศไทยมี จุดเด่นด้านประสิทธิภาพภาครัฐในนโยบายด้านการคลัง (อันดับ 6) และ รายรับและรายจ่ายของรัฐ (อันดับ 14) ส่วนปัจจัยย่อยอื่น ได้แก่ กรอบ สถาบัน (อันดับ 34) กรอบนโยบายทางสังคม (อันดับ 45) และกฎระเบียบ ในการทำธุรกิจ (อันดับ 51) มีสมรรถนะอยู่ในระดับต่ำกว่ามัธยฐาน โดยมี กฎระเบียบในการทำธุรกิจ เป็นจุดอ่อนที่สุด และมีอันดับเท่ากับปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 11)

แผนภาพ 11 อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐของประเทศไทย
เปรียบเทียบ 5 ปัจจัยย่อย พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2557 โดยเมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยทั้ง 5 ปัจจัยพบว่า มีคะแนนการประเมินอยู่ในอันดับดีขึ้นถึง 3 ใน 5 ปัจจัย อีก 2 ปัจจัยย่อยที่เหลือ แม้อันดับไม่ขึ้นแต่ก็เป็นการรักษาอันดับคงที่ โดย IMD2015 ประเมินด้านประสิทธิภาพภาครัฐ เพิ่มจากร้อยละ 38.84 ใน พ.ศ. 2557 เป็นร้อยละ 46.08 ในปี พ.ศ. 2558 ส่งผลให้อันดับดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 1 อันดับ หากพิจารณาปัจจัยย่อยดังแสดงในตารางที่ 4 จะเห็นว่าปัจจัยที่เกื้อหนุนให้สมรรถนะประสิทธิภาพภาครัฐในภาพรวมดีขึ้น มาจากปัจจัยย่อยด้านกรอบนโยบายทางสังคมที่มีอันดับดีขึ้นมากที่สุด

ถึง 10 อันดับ และรายรับรายจ่ายของรัฐและครอบครัว ซึ่งมีอันดับดีขึ้น 5 อันดับเท่ากัน ในขณะที่ด้านนโยบายการคลังและกฎระเบียบในการทำธุรกิจที่มีอันดับคงที่ ทำให้ไม่มีปัจจัยย่อยใดเลยในกลุ่มสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐที่มีอันดับตกลง โดยด้านนโยบายการคลังเป็นปัจจัยย่อยที่อยู่ในอันดับที่ดีที่สุดในกลุ่ม (อันดับ 6) โดยปัจจัยชีวิตที่มีอันดับดีขึ้นในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผลจากการสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารภาคธุรกิจซึ่งสะท้อนความเชื่อมั่นของผู้บริหารต่อการบริหารงานภาครัฐ เช่น ความสามารถในการปรับเปลี่ยนนโยบายของภาครัฐต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การตัดสินใจของภาครัฐที่มีการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสของการดำเนินนโยบายภาครัฐ รวมถึงด้านความสมานฉันท์ในสังคม นอกจากนี้ ดัชนีชีวิตด้านการกระจายรายได้ (GINI Coefficient) แสดงให้เห็นว่ามีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานกฎระเบียบในการทำธุรกิจควรได้รับการปรับปรุงเนื่องจากยังมีอันดับต่ำอยู่มาก ถึงแม้อันดับไม่ลดลง (อันดับที่ 51)

ตารางที่ 4 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยจำแนกตามปัจจัยย่อย
พ.ศ. 2554 - 2558

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ ปี 2554-58
	พ.ศ. 2554 (57 ประเทศ)	พ.ศ. 2555 (59 ประเทศ)	พ.ศ. 2556 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2557 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2558 (61 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพของรัฐ	23	26	22	28	27	-1
2.1 รายรับและรายจ่ายของรัฐ	16	18	19	19	14	-5
2.2 นโยบายการคลัง	7	6	5	6	6	0
2.3 กรอบสถาบัน	35	32	30	39	34	-5
2.4 กฎระเบียบในการทำธุรกิจ	39	44	43	51	51	0
2.5 กรอบนโยบายทางสังคม	47	50	48	55	45	-10

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2011 - 2015

หากพิจารณาเปรียบเทียบภายในกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของรัฐ พบว่า กลุ่มนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) ได้อันดับดีที่สุดในจุดแข็งอยู่ที่ประสิทธิภาพการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ซึ่งคิดจากรายได้ต่อจีดีพีต่อหัว (อันดับ 6) มาตรฐานของอัตราภาษีการบริโภค GAT/GST (อันดับ 7) อัตราเงินประกันสังคมที่เรียกเก็บจากนายจ้าง (อันดับ 7) และทุนสำรองเงินตราระหว่างประเทศ อยู่ที่อันดับ 13

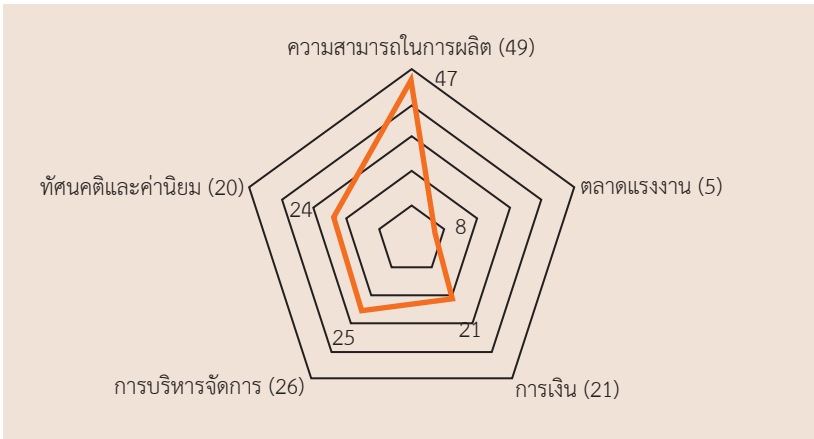
ในทางกลับกัน สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยมีจุดอ่อนอยู่ที่ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย (อันดับ 59) ซึ่งอยู่ในอันดับแย่กว่าฟิลิปปินส์ โดยรั้งท้ายกับอินโดนีเซีย (อันดับ 60) อุปสรรคทางการค้าด้านภาษีขาเข้า (อันดับ 56) ซึ่งพบว่ามีการจัดเก็บภาษีขาเข้าที่ยังเป็นอุปสรรคอยู่ถึงร้อยละ 11.37 ของภาษีขาเข้าทั้งหมด และการขาดเสถียรภาพทางการเมือง (อันดับ 55) อันเนื่องมาจากประเด็นปัญหาทางการเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้การจัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศ โดย The International Investor Magazine Ranking (มีนาคม 2558) ซึ่ง IMD นำมาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 54 ซึ่งต่ำกว่าอินเดีย (51) มาเลเซีย (33) จีน (26) ไต้หวัน (21) สาธารณรัฐเกาหลี (20) ญี่ปุ่น (19) ฮองกง (17) นิวซีแลนด์ (15) ออสเตรเลีย (12) และสิงคโปร์ (7) เหนือกว่าเพียงอินโดนีเซีย (58) และฟิลิปปินส์ (61) ส่วนประเด็นการติดสินบนและคอร์รัปชันของไทย อยู่ที่อันดับ 42 โดยได้คะแนนเพียง 2.04 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ในขณะที่ประเทศในเอเชียที่มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุดได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 6) ได้คะแนน 8.19 รวมทั้งเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย ได้คะแนน 3.98 จัดอยู่ที่อันดับ 31 ดีกว่าไทยถึง 11 อันดับ

3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)

IMD พิจารณาเกณฑ์ชี้วัดประสิทธิภาพของภาคธุรกิจจากสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสถานประกอบการที่จะทำงานในลักษณะนวัตกรรม มีผลกำไร และมีความรับผิดชอบต่อ โดยจำแนกองค์ประกอบของเกณฑ์ชี้วัดเป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & Efficiency) 2) ตลาดแรงงาน (Labor Market) 3) การเงิน (Finance) 4) การบริหารจัดการ (Management Practice) และ 5) ทักษะคิดและค่านิยม (Attitudes and Values) พบว่า ประเทศไทยมีจุดเด่นที่ปัจจัยย่อยกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 8) โดยมีกลุ่มด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 47) เป็นตัวฉุดรั้งสมรรถนะ (แผนภาพ 12)

แผนภาพ 12 อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศไทย เปรียบเทียบปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

อันดับด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศไทย ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่เมื่อพิจารณาในมิติของคะแนนที่ IMD ประเมินให้ ประเทศไทยในด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ จะเห็นว่าปี พ.ศ. 2554 จนถึง ปี พ.ศ. 2558 มีอันดับสูงขึ้นและต่ำลงสลับกันไป โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ปี พ.ศ. 2556 เป็นปีที่ประเทศไทยมีประสิทธิภาพภาคธุรกิจอยู่ในอันดับ ดีที่สุด (อันดับ 18) โดยมีคะแนนสูงถึงร้อยละ 58.05 ต่อมาในปี พ.ศ. 2557 คะแนนลดลงเหลือร้อยละ 43.72 (อันดับ 25) และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48.04 ในปี พ.ศ. 2558 (อันดับ 24) หากพิจารณาปัจจัยย่อยในตารางที่ 5 จะเห็นว่าปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ มีอันดับดีขึ้นมากที่สุด คือ 2 อันดับ รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ อันดับดีขึ้น 1 อันดับ (ตาราง 5)

ตารางที่ 5 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย
พ.ศ. 2554 – 2558

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ ปี 2557-58
	พ.ศ. 2554 (57 ประเทศ)	พ.ศ. 2555 (59 ประเทศ)	พ.ศ. 2556 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2557 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2558 (61 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ	19	23	18	25	24	-1
3.1 ผลิตภาพและประสิทธิภาพ	33	57	44	49	47	-2
3.2 ตลาดแรงงาน	2	4	2	5	8	+3
3.3 การเงิน	19	15	10	21	21	0
3.4 การบริหารจัดการ	16	19	16	26	25	-1
3.5 ทัศนคติและค่านิยม	16	17	17	20	24	+4

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2011 – 2015

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจในตาราง 5 พบว่า จุดแข็งอยู่ที่กลุ่มตลาดแรงงาน ได้แก่ สัดส่วนของชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ (อันดับ 2) ร้อยละของกำลังแรงงาน (อันดับ 5) ระดับค่าตอบแทน (อันดับ 8) และรายได้ประจำปีรวมรายได้เสริมอื่นๆ ของวิชาชีพด้านบริการ (อันดับ 8)

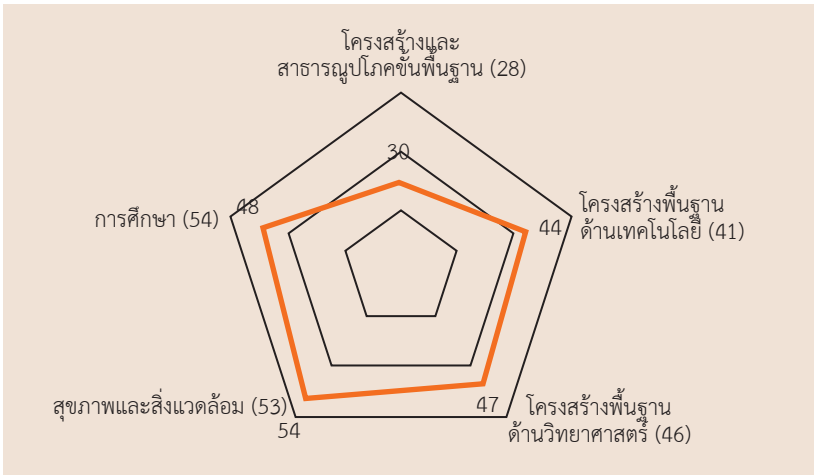
ส่วนกลุ่มที่เป็นจุดอ่อนจุดรั้งสมรรถนะในกลุ่มนี้คือ กลุ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 47) ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภาพด้านเกษตรกรรม (อันดับ 58) โดยไทยมีอันดับเหนือกว่าอินเดีย (อันดับ 59) เท่านั้น ผลิตภาพในภาพรวม (อันดับ 57) ไทยมีอันดับเหนือกว่าอินโดนีเซีย (อันดับ 58) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 60) อินเดีย (อันดับ 61) และผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 56) โดยไทยมีอันดับเหนือกว่าจีน (อันดับ 57) อินโดนีเซีย (อันดับ 59) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 60) และอินเดีย (อันดับ 61)

4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน จากปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) โครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (Basic Infrastructure) 2) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (Technological Infrastructure) 3) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure) 4) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (Health and Environment) และ 5) ด้านการศึกษา (Education) พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย 4 จาก 5 กลุ่ม มีสมรรถนะอยู่ในกลุ่มล่างเกินค่ามัธยฐานทั้งสิ้น มีเพียงปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันดับที่ดีที่สุด (อันดับ 30) ซึ่งอยู่กึ่งกลางของมัธยฐาน รองลงมาคือโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 44) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์

(อันดับ 47) และการศึกษา(อันดับ 44) ส่วนปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มีอันดับรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 54 ซึ่งเป็นจุดด้อยที่ฉุดรั้งสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมของไทย (แผนภาพ 13)

แผนภาพ 13 อันดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มย่อย พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2557)

เมื่อพิจารณาแนวโน้มสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย พบว่าสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยไม่ดีขึ้น โดยอยู่อันดับท้ายๆ มาโดยตลอด และคะแนนที่ IMD ประเมินเพื่อจัดอันดับในภาพรวมยังต่ำมาก โดยในปี พ.ศ. 2554 ได้คะแนนเพียงร้อยละ 30.69 และลดลงเหลือร้อยละ 28.51 ในปี พ.ศ. 2555 ต่อมาปีคะแนนดีขึ้น

ในปี พ.ศ. 2556 โดยมีคะแนน 24.77 และรักษาอันดับคงที่ (อันดับ 48) ในปี 2557 ที่คะแนน 16.07 ส่วนปี พ.ศ. 2558 มีคะแนนดีขึ้นเป็นร้อยละ 25.91 ส่งผลให้อันดับดีขึ้น 2 อันดับในปี พ.ศ. 2558 (อันดับ 46)

หากพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยทั้ง 5 กลุ่ม ในตารางที่ 6 จะเห็นว่าปัจจัยที่เกื้อหนุนให้โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในภาพรวมไม่ตกต่ำลงไปมาก ได้แก่ ปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (อันดับ 30) ที่อยู่ในอันดับตรงกลางมัธยฐานแม้จะมีอันดับลดลงกว่าปีที่แล้ว (อันดับ 28) อยู่ 2 อันดับ และมีปัจจัยย่อยด้านการศึกษา ที่แม้จะอยู่ในอันดับ 48 ต่ำกว่ามัธยฐาน แต่เป็นเพียงปัจจัยย่อยเดียวในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่มีอันดับดีขึ้น โดยดีขึ้นถึง 6 อันดับ และเป็นอันดับที่ดีที่สุดเมื่อเทียบกับในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ส่วนปัจจัยย่อยที่อันดับตกต่ำมากที่สุดในรอบ 5 ปี ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี

ตารางที่ 6 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย พ.ศ. 2554 – 2558

ปัจจัยหลัก	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ ปี 2557-58
	พ.ศ. 2554 (57 ประเทศ)	พ.ศ. 2555 (59 ประเทศ)	พ.ศ. 2556 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2557 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2558 (61 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	47	49	48	48	46	-2
4.1 โครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน	24	26	25	28	30	+2
4.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	52	50	47	41	44	+3
4.3 โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	40	40	40	46	47	+1
4.4 สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	54	52	55	53	54	+1
4.5 การศึกษา	51	52	51	54	48	-6

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2011 – 2015

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานในตาราง 6 พบว่า ปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานมีอันดับดีที่สุดอยู่ที่ 30 แต่มีอันดับตกลงกว่าปีที่ผ่านมา 2 อันดับ รองลงมาคือ ด้านเทคโนโลยี อันดับ 44 ตกลงกว่าปีที่ผ่านมาถึง 3 อันดับ ในขณะที่ปัจจัยย่อยด้านการศึกษา ที่อยู่ในอันดับ 48 มีอันดับดีขึ้น 6 อันดับ และเป็นอันดับที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

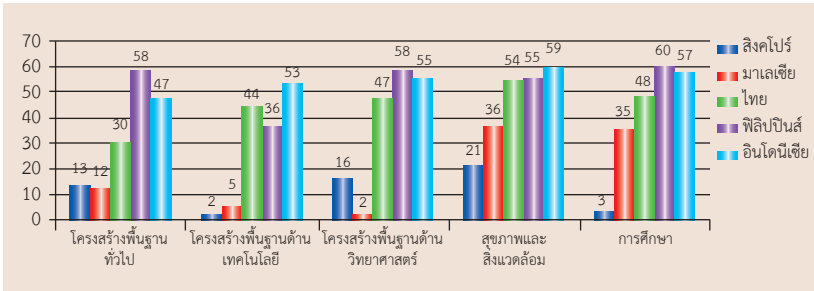
ส่วนจุดอ่อนที่ฉุดรั้งอันดับเนื่องจากมีอันดับตกลง ได้แก่ สมรรถนะด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่รั้งท้ายอันดับที่ 54 โดยหล่นจากปีที่แล้ว 1 อันดับ โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 47) หล่นจากปีที่ผ่านมา 1 อันดับ และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 44) หล่นจากปีที่ผ่านมา 3 อันดับ ส่วนโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (อันดับ 30) มีอันดับตกลงกว่าปีที่ผ่านมา 2 อันดับแต่ยังอยู่ในช่วงกลางของมัธยฐานทำให้ไม่ใช่จุดอ่อนที่ฉุดรั้งอันดับกลุ่มปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพียงแต่จะต้องนำมาประกอบการพิจารณาถึงปัจจัยย่อยที่ทำให้อันดับตกลงเพื่อการปรับปรุงในปีต่อไป

ตัวชี้วัดปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยที่เป็นจุดอ่อนอันดับอยู่รั้งท้ายตั้งแต่ 50 ขึ้นไปมีเพียงหนึ่งตัว คือ ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (อันดับ 54) โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของปัจจัยย่อยจะพบว่ามีตัวจุดอันดับที่รั้งท้ายที่สุดอยู่ถึง 2 รายการ ได้แก่ รายจ่ายด้านสุขภาพอนามัยต่อหัว และจำนวนผู้ช่วยทางการแพทย์ อยู่ในอันดับเท่ากัน (อันดับ 58) ส่วนปัจจัยย่อยด้านการศึกษาที่ถึงแม้จะมีอันดับดีขึ้นถึง 6 อันดับ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่ามีตัวจุดอันดับ 2 อันดับที่แย่มากที่สุด ได้แก่ ความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่ดูจากผลการสอบ

TOEFL (อันดับ 57) สัดส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 55) ตามลำดับ

ในแผนภาพ 14 แสดงปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐาน 5 ด้านเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน พบว่า สิงคโปร์และมาเลเซียมีอันดับดีกว่าประเทศไทยในทุกด้าน ในขณะที่อินโดนีเซียมีอันดับด้อยกว่าประเทศไทยในทุกด้าน ส่วนฟิลิปปินส์อันดับดีกว่าไทยเพียงด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีด้านเดียวเท่านั้น

แผนภาพ 14 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยย่อย
เปรียบเทียบประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

บทที่ 3

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและ เกี่ยวข้องของประเทศไทย

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาทั้งสิ้น 34 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินการจัดอันดับของ IMD ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (หมวด 4.5) จำนวน 18 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
- 2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร
- 3) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน
- 4) สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา
- 5) สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา
- 6) อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา
- 7) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา
- 8) อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- 9) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน
- 10) จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน

- 11) ผลการทดสอบ PISA
  - 12) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
  - 13) ระบบการศึกษา
  - 14) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน
  - 15) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา
  - 16) การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ
  - 17) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป
  - 18) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ
- ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี 8 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย
- 1) จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน
  - 2) ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาที
  - 3) จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน
  - 4) จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน
  - 5) อัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
  - 6) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 7) การมีวิศวกรเทคโนโลยีเพียงพอต่อตลาดแรงงาน
  - 8) การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี

โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 8 ตัวชี้วัด ได้แก่

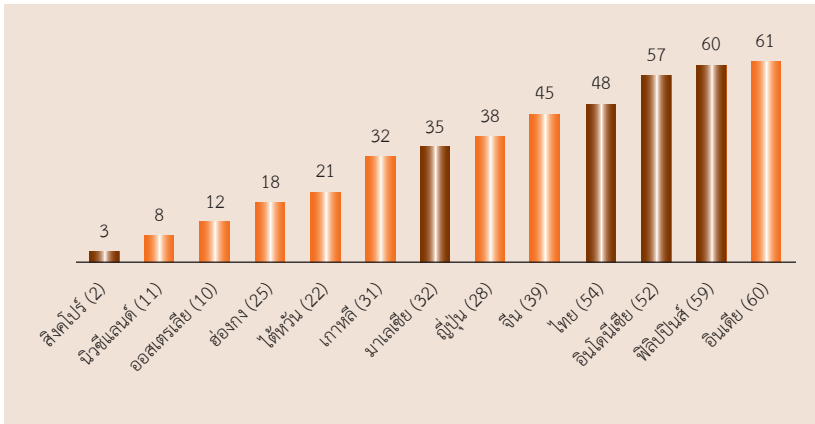
- 1) งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ
- 2) งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP
- 3) งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร
- 4) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ
- 5) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ (FTE) ต่อประชากร 1,000 คน
- 6) สัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิศวกรรม
- 7) จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 8) การถ่ายโอนความรู้

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานรวม 34 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น 3 กลุ่มตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ IMD

IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของปัจจัยย่อยในปัจจุบันหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน จากจำนวน 61 ประเทศ ผลการประเมินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในภาพรวมของประเทศไทยปี พ.ศ. 2558 ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่อันดับ 48 ดีขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2557 ถึง 6 อันดับ เป็นรองประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 3) และมาเลเซีย (อันดับ 35) (แผนภาพ 15)

แผนภาพ 15 แสดงสมรรถนะปัจจัยย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557

IMD ได้แบ่งตัวชี้วัดในการประเมินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในภาพรวมออกเป็น 18 ตัวชี้วัด จำแนกเป็น ข้อมูลตัวชี้วัดทางสถิติ จำนวน 13 ตัวชี้วัด ซึ่งรวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ สถาบันสถิติแห่งองค์การยูเนสโก (UNESCO Institute for Statistics – UIS) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) หน่วยงานด้านสถิติระดับชาติ รายงานงบประมาณภาครัฐประจำปี Global Education Digest ผลการสอบ PISA โดย OECD ผลคะแนนสอบ TOEFL และการประมาณการจากการคำนวณโดยองค์การ UNESCO เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมใน

ประเทศ งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา อัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25- 34 ที่จบการศึกษาอุดมศึกษา สัดส่วนของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ผลการทดสอบ PISA ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งพิจารณาจากผลทดสอบ TOEFL และอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ส่วนตัวชี้วัดความคิดเห็น 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ ระบบการศึกษา การสอน วิทยาศาสตร์ในโรงเรียน การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ IMD ใช้วิธีสำรวจโดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่างๆ ด้วยเทคนิค Delphi แล้วนำมาคำนวณคะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นๆ สามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด และสามารถบ่งชี้คุณภาพในการจัดการศึกษาของประเทศได้

เมื่อพิจารณาจัดจำแนกกลุ่มของข้อมูลและตัวชี้วัดทางการศึกษา ออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ความทั่วถึง (Accessibility) 2) ตัวชี้วัดคุณภาพ (Quality) ในการจัดการศึกษา 3) ความเป็นธรรม (Equity) และ 4) ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (Efficiency) จะสามารถจำแนกตัวชี้วัดด้านการศึกษา 18 ตัวชี้วัดตามกลุ่มข้อมูล 4 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

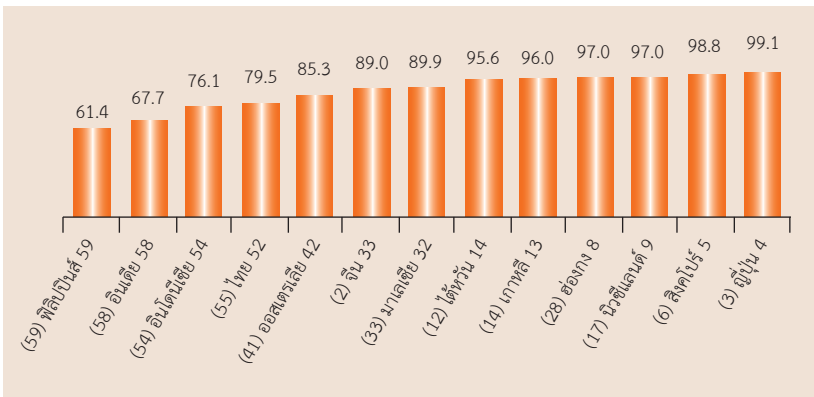
3.1.1 การจัดอันดับปัจจัยด้านความทั่วถึง (Accessibility)

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาเกี่ยวข้องกับ ความทั่วถึง (Accessibility) เพียง 1 ตัวชี้วัด คืออัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา โดยมีผลการประเมินดังนี้

อัตราการเข้าเรียนสู่ทุกระดับมัธยมศึกษา

เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงความทั่วถึง ในการจัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา พิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12 - 17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน จากแผนภาพ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ พ.ศ. 2558 ร้อยละ 79.5 สูงกว่าปี พ.ศ. 2557 ร้อยละ 5.4 อยู่อันดับ 52 ดีขึ้น 3 อันดับ มีอันดับเหนือกว่าอินโดนีเซีย (อันดับ 54) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 59) แต่มีอันดับต่ำกว่าสิงคโปร์ (อันดับ 5) และมาเลเซีย (อันดับ 32) (แผนภาพ 16)

แผนภาพ 16 อัตราการเข้าเรียนสู่ทุกระดับมัธยมศึกษา พ.ศ.2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่โดดเด่นมากคือประเทศ ญี่ปุ่น (อันดับ 4) ซึ่งมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาสุทธิ สูงถึงร้อยละ 99.1 สิงคโปร์ (อันดับ 5) มีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร ระดับมัธยมศึกษาสุทธิสูงถึงร้อยละ 98.8 ฮองกง (อันดับ 8) มีอัตราส่วน นักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาสุทธิร้อยละ 97.0 นิวซีแลนด์ (อันดับ 9) มีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาสุทธิร้อยละ 97.0 สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 13) ซึ่งมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร ระดับมัธยมศึกษาสุทธิสูงถึงร้อยละ 96 และไต้หวัน (อันดับ 14) มีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาสุทธิสูงถึงร้อยละ 95.6

นอกจากนั้น ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีอันดับ ต่ำขึ้นอย่างก้าวกระโดดคือฮองกง (อันดับ 8 จาก 28 ในปีที่แล้ว) มีอัตราส่วน นักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาสุทธิร้อยละ 97.0 ในขณะที่จีน (อันดับ 33 จาก 2 ในปีที่แล้ว) กลับเป็นประเทศที่มีอันดับตกลงมากที่สุด มีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาสุทธิสูงถึงร้อยละ 89.0

3.1.2 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านตัวชี้วัดคุณภาพ (Quality) ในการจัดการศึกษา

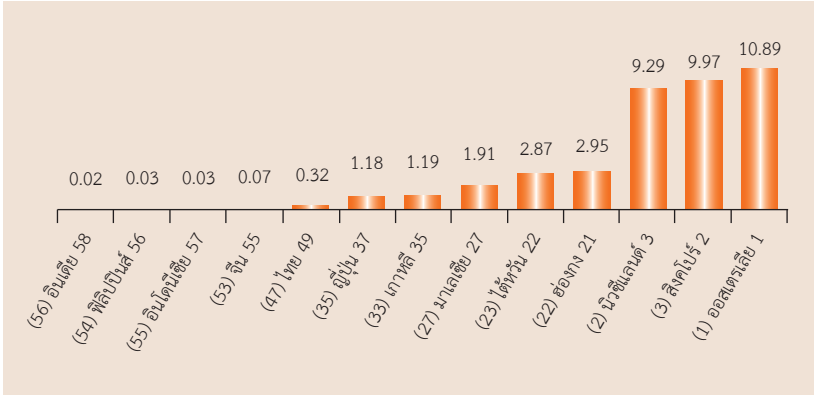
การประเมินของ IMD เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดด้านคุณภาพ (Quality) ในการจัดการศึกษา จำนวน 5 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่เก็บรวบรวม ข้อมูลสถิติ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนนักเรียนต่างชาติในระดับอุดมศึกษาต่อ ประชากร 1,000 คน ผลการทดสอบ PISA ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งพิจารณาจากผลทดสอบ TOEFL อัตราการไม่รู้หนังสือของ ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป และตัวชี้วัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็น 1 ตัวชี้วัด คือ ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษา ในประเทศต่อประชากร 1,000 คน

ประเทศไทยมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 49 ตกลงจากปีที่แล้ว 2 อันดับ ถึงแม้จะมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศเพิ่มขึ้น 200 คนโดยประมาณ (0.32 จาก 0.30 ในปีที่แล้ว) โดยเมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะพบว่า ออสเตรเลีย (อันดับ 1) จะเป็นประเทศที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศสูงที่สุด คือ 10.89 คนต่อประชากร 1,000 คน รองลงมาคือสิงคโปร์ (อันดับ 2) มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ 9.97 คนต่อประชากร 1,000 คน และ นิวซีแลนด์ (อันดับ 3) มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ 9.29 คนต่อประชากร 1,000 คน ตามลำดับ

หากเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศ ASEAN จะพบว่า ประเทศไทยมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศน้อยกว่าสิงคโปร์ (อันดับ 2) มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ 9.97 คนต่อประชากร 1,000 คน และ มาเลเซีย (อันดับ 27) มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ 1.91 คนต่อประชากร 1,000 คน แต่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศสูงกว่า อินโดนีเซีย (อันดับ 57) มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ 0.03 คนต่อประชากร 1,000 คน และฟิลิปปินส์ (อันดับ 56) มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศเท่ากับอินโดนีเซียคือ 0.03 คนต่อประชากร 1,000 คน

แผนภาพ 17 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ.2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015. อ้างอิงจาก Global Education Digest 2013, UNESCO/UIS. (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

ผลการทดสอบ PISA

OECD ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยสำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของประชาชนทั่วไป ประจำปี 2015 ในโครงการ PISA 2012 โดยสำรวจเด็กอายุ 15 ปี และจัดอันดับคะแนนระดับความสามารถด้านคณิต-วิทยาศาสตร์ ดังข้อมูลที่น่าเสนอแผนภาพ 18 พบว่า

ด้านคณิตศาสตร์ ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 427 คะแนน (อันดับ 44) เมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่มประเทศ ASEAN ประเทศไทยเป็นรองเพียงสิงคโปร์ (573 คะแนน อันดับ 2) แต่สูงกว่ามาเลเซีย (421 คะแนน

อันดับ 47) และอินโดนีเซีย (375 คะแนน อันดับ 54) โดยฟิลิปปินส์ ไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ

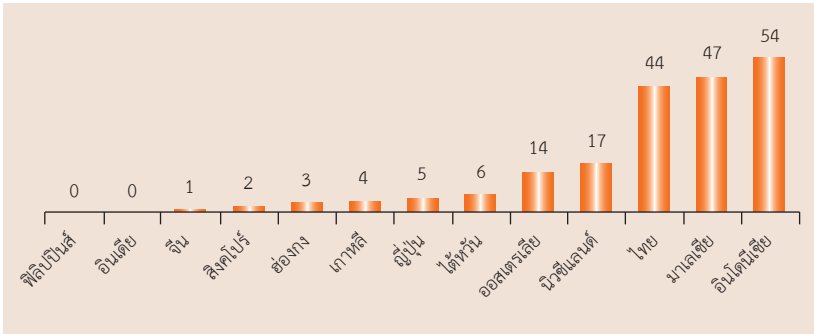
เมื่อเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นมองโกเลีย จะพบว่า จีน (613 คะแนน อันดับ 1) เป็นประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ (573 คะแนน อันดับ 2) ฮองกง (561 คะแนน อันดับ 3) สาธารณรัฐเกาหลี (554 คะแนน อันดับ 4) ญี่ปุ่น (536 คะแนน อันดับ 5) ไต้หวัน (560 คะแนน อันดับ 6) ออสเตรเลีย (504 คะแนน อันดับ 14) นิวซีแลนด์ (500 คะแนน อันดับ 17) ประเทศไทย (427 คะแนน อันดับ 44) มาเลเซีย (421 คะแนน อันดับ 47) และอินโดนีเซีย (375 คะแนน อันดับ 54) ตามลำดับ โดยอินเดียและฟิลิปปินส์ ไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ ซึ่งสังเกตได้ว่า คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 6 อันดับแรกเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ด้านวิทยาศาสตร์ ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 444 คะแนน อยู่อันดับที่ 44 เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศ ASEAN ประเทศไทยเป็นรองเพียงสิงคโปร์ (551 คะแนน อันดับ 2) แต่สูงกว่ามาเลเซีย (420 คะแนน อันดับ 47) และอินโดนีเซีย (382 คะแนน อันดับ 54) โดยฟิลิปปินส์ไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ

เมื่อเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นมองโกเลีย (คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ด้านวิทยาศาสตร์ อาจมีการเรียงลำดับไม่ตรงกับการจัดอันดับ PISA ในภาพรวมซึ่งใช้คะแนน เฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ด้านคณิตศาสตร์ เป็นเกณฑ์หลักในการจัดอันดับ) จะพบว่า จีน (580 คะแนน อันดับ 1) เป็นประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ฮองกง (555 คะแนน อันดับ 3) สิงคโปร์ (551 คะแนน อันดับ 2) ญี่ปุ่น (547 คะแนน อันดับ 5)

สาธารณรัฐเกาหลี (538 คะแนน อันดับ 4) ไต้หวัน (523 คะแนน อันดับ 6) ออสเตรเลีย (521 คะแนน อันดับ 14) นิวซีแลนด์ (516 คะแนน อันดับ 17) ประเทศไทย (444 คะแนน อันดับ 44) มาเลเซีย (420 คะแนน อันดับ 47) และอินโดนีเซีย (382 คะแนน อันดับ 54) ตามลำดับ โดยอินเดียและฟิลิปปินส์ ไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ ซึ่งสังเกตได้ว่า คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรกเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีฟินแลนด์ (545 คะแนน อันดับ 7) อยู่ในอันดับ 6

แผนภาพ 18 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยสำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (PISA 2012) พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก PISA 2012, OECD

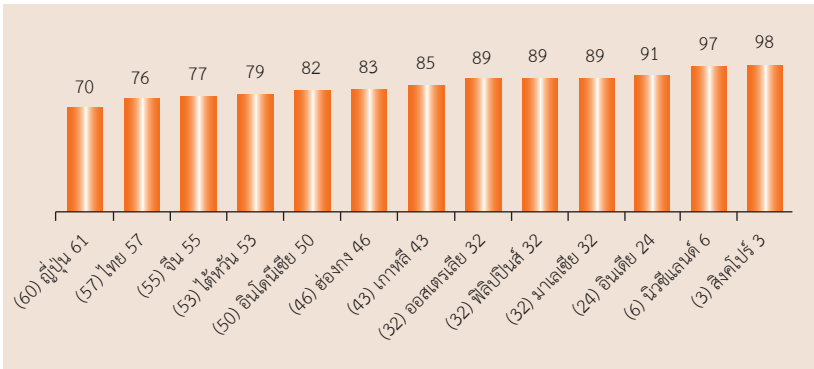
ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency)

ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ IMD นำคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL 2013 ซึ่งเป็นการทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติมาจัดอันดับ ผลการจัดอันดับ พ.ศ. 2558 พบว่า ประเทศไทยยังด้อยด้านภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 76 จากคะแนนเต็ม 120 (อันดับ 57) เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นมองโกเลีย พบว่าสูงกว่าเพียงญี่ปุ่น (อันดับ 61) ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 70 จากคะแนนเต็ม 120 โดยสามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจากมากไปหาน้อยได้คือ นิวซีแลนด์ (คะแนนเฉลี่ย 97 อันดับ 6) อินเดีย (คะแนนเฉลี่ย 91 อันดับ 24) ออสเตรเลีย (คะแนนเฉลี่ย 89 อันดับ 32) มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ (คะแนนเฉลี่ย 89 อันดับ 32) สาธารณรัฐเกาหลี (คะแนนเฉลี่ย 85 อันดับ 43) ฮองกง (คะแนนเฉลี่ย 83 อันดับ 46) อินโดนีเซีย (คะแนนเฉลี่ย 82 อันดับ 50) ไต้หวัน (คะแนนเฉลี่ย 79 อันดับ 53) จีน (คะแนนเฉลี่ย 77 อันดับ 55) ประเทศไทย (คะแนนเฉลี่ย 76 อันดับ 57) และญี่ปุ่น (คะแนนเฉลี่ย 70 อันดับ 61)

ส่วนประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศ ASEAN ล้วนได้คะแนนเฉลี่ยสูงและอันดับดีกว่าไทยมาก ที่โดดเด่นที่สุดคือสิงคโปร์ (คะแนนเฉลี่ย 98 อันดับ 3) รองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยและอันดับเท่ากัน (คะแนนเฉลี่ย 89 อันดับ 32) อินโดนีเซีย (คะแนนเฉลี่ย 82 อันดับ 50) (แผนภาพ 19)

หากเปรียบเทียบพัฒนาการของประเทศไทยจะพบว่า ข้อมูลการจัดอันดับและคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยที่ปรากฏใน IMD2014 และ IMD2015 คงที่ คืออยู่ในอันดับที่ 57 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 76 คะแนน ทำให้เห็นได้ว่าการจัดอันดับด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของ IMD2014 และ IMD2015 เป็นการใช้อ้างอิงข้อมูลคะแนนทดสอบ TOEFL ปีเดียวกัน (TOEFL 2013) ทำให้คะแนนเฉลี่ยและอันดับของทุกประเทศไม่มีการเปลี่ยนแปลง

แผนภาพ 19 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency)
พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก The TOEFL Scores 2014

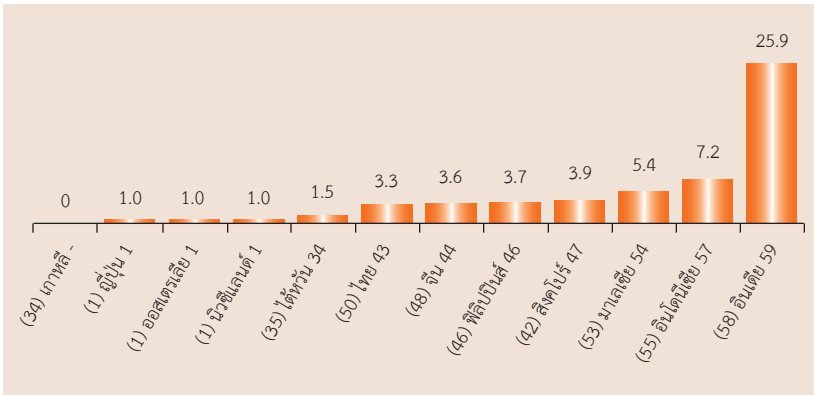
อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ ลดลงร้อยละ 2.6 ในปี พ.ศ. 2558 เหลือเพียงร้อยละ 3.3 อันดับ 43 (ในปี พ.ศ.2557 มีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 5.9 อันดับ 50) พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการไม่รู้หนังสือลดลงและมีอันดับดีขึ้นถึง 7 อันดับ โดยสังเกตได้ว่าในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีประเทศที่มีอัตราการพัฒนาสูงกว่าประเทศไทยหลายประเทศไม่เข้าร่วมการจัดอันดับในตัวแปรย่อยนี้ ใน IMD 2015 (อาทิ สาธารณรัฐเกาหลี และ ฮองกง) ซึ่งน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลให้ประเทศไทยเลื่อนอันดับดีขึ้นนอกเหนือจากมีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรที่ลดลงตามที่ปรากฏ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้น มองโกเลีย โดยที่สาธารณรัฐเกาหลี และฮองกงไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ สามารถเรียงลำดับอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปได้ คือ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ มีอัตราการไม่รู้หนังสือต่ำมากที่สุดคือเพียงร้อยละ 1 เท่ากัน (อันดับ 1) ใต้หวัน (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 1.5 อันดับ 34) และประเทศไทย (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.3 อันดับ 43) นอกจากนั้น จีน (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.6 อันดับ 44) ฟิลิปปินส์ (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.7 อันดับ 46) สิงคโปร์ (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.9 อันดับ 47) มาเลเซีย (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 5.4 อันดับ 54) อินโดนีเซีย (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 7.2 อันดับ 57) และอินเดีย (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 25.9 อันดับ 59) ล้วนแต่มีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปมากกว่า

ประเทศไทยทั้งสิ้น โดยเฉพาะอินเดียมีผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือมากที่สุดถึงร้อยละ 25.9 (แผนภาพ 20)

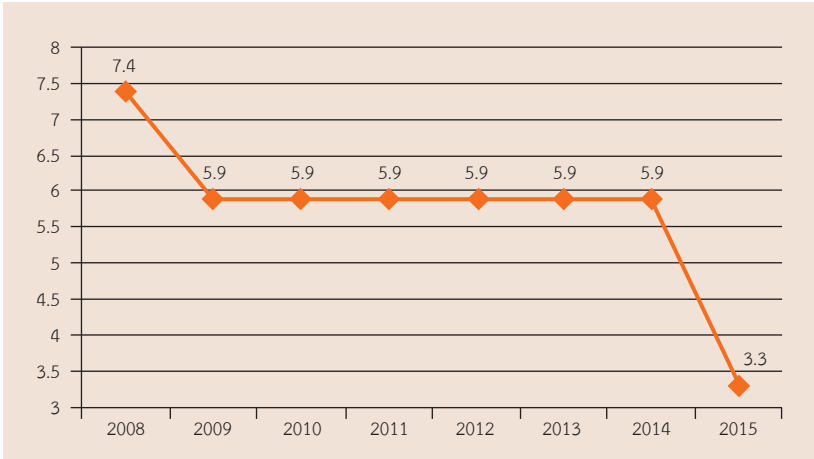
แผนภาพ 20 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยสามารถลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ได้ หลังจากที่เคยอยู่ในอัตราสูงถึงร้อยละ 7.4 ในปี พ.ศ. 2551 (2008) ลดลงเหลือร้อยละ 5.9 และคงที่ติดต่อกันถึง 6 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2557 และลดลงจนเหลือร้อยละ 3.3 ในปี พ.ศ. 2558 เป็นอันดับที่ 43 จากทั้งหมด 58 ประเทศ (แผนภาพ 21)

แผนภาพ 21 แนวโน้มอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป
ในประเทศไทย พ.ศ. 2551 - 2558 (IMD2008 - IMD2015)

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2008 – 2015 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS

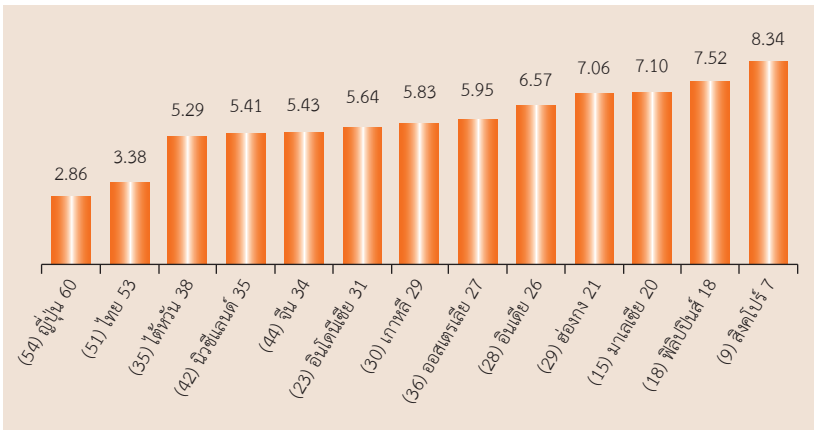
ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

จากแผนภาพ 22 แสดงว่าในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอยู่อันดับ 53 ได้ 3.38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน แย่ลงจากปีที่แล้ว 2 อันดับ และเป็นอันดับที่ต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศ ASEAN นอกจากนั้นยังรั้งท้ายเป็นอันดับรองสุดท้ายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ต่ำกว่าเพียงญี่ปุ่น (อันดับ 60:2.86 คะแนน) ประเทศเดียว ซึ่งนับเป็นจุดด้อยของไทย เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศมีอันดับทิ้งห่างจากไทย เช่น สิงคโปร์ (อันดับ 7:8.34 คะแนน) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 18:7.52 คะแนน)

มาเลเซีย (อันดับ 20:7.10 คะแนน) และอินโดนีเซีย (อันดับ 31:5.64 คะแนน) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีประเทศเพื่อนบ้านถึง 3 ประเทศที่คะแนนสูงกว่าไทยเกินเท่าตัว ได้แก่ สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้น มองโกเลีย นอกจากประเทศไทยจะเหนือกว่าญี่ปุ่นเพียงประเทศเดียวซึ่งอันดับรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 60 หล่นลงไป 6 อันดับดังที่กล่าวมาแล้ว ประเทศไทยยังเป็นรองประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกทั้งหมด ได้แก่ ฮองกง (อันดับ 21:7.06 คะแนน) อินเดีย (อันดับ 26:6.57 คะแนน) ออสเตรเลีย (อันดับ 27:5.95 คะแนน) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 29:5.83 คะแนน) จีน (อันดับ 34:5.43 คะแนน) นิวซีแลนด์ (อันดับ 35:5.41 คะแนน) และไต้หวัน (อันดับ 38:5.29 คะแนน)

แผนภาพ 22 ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

3.1.3 การจัดอันดับปัจจัยด้านความเป็นธรรม (Equity)

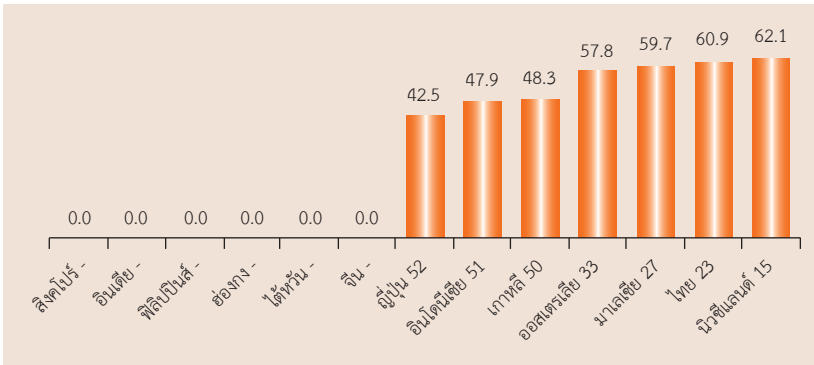
IMD ประเมินตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยย่อยด้านความเป็นธรรม (Equity) เพียง 1 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็น ได้แก่ อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ประเทศไทยมีอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 60.9 ในปี พ.ศ. 2558 อยู่ในอันดับที่ 23 (ไม่มีข้อมูลเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2557) ซึ่งสูงมากเป็นอันดับสองเมื่อเปรียบเทียบกับในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นมองโกเลีย โดยสามารถเรียงลำดับอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจากสูงที่สุดไปต่ำสุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้ คือ นิวซีแลนด์ (อันดับที่ 15 ร้อยละ 62.1) ประเทศไทย (อันดับที่ 23 ร้อยละ 60.9) มาเลเซีย (อันดับที่ 27 ร้อยละ 59.7) ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ มีอัตราการไม่รู้หนังสือต่ำมากที่สุด คือเพียงร้อยละ 1 เท่ากัน (อันดับ 1) ใต้หวัน (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 1.5 อันดับ 34) และประเทศไทย (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.3 อันดับ 43) นอกจากนั้น จีน (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.6 อันดับ 44) ฟิลิปปินส์ (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.7 อันดับ 46) สิงคโปร์ (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.9 อันดับ 47) มาเลเซีย (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 5.4 อันดับ 54) อินโดนีเซีย (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 7.2 อันดับ 57) และอินเดีย (อัตราการไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 25.9 อันดับ 59) ล้วนแต่มีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปมากกว่า

ประเทศไทยทั้งสิ้น โดยเฉพาะอินเดียมีผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือมากที่สุดถึงร้อยละ 25.9 (แผนภาพ 23)

แผนภาพ 23 อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS

3.1.4 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (Efficiency)

IMD ประเมินตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จำนวน 11 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา และตัวชี้วัดความคิดเห็น 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อ

ต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ระบบการศึกษา การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน อุดมศึกษาตอบสนองต่อการแข่งขันทาง เศรษฐกิจ และการศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ

ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

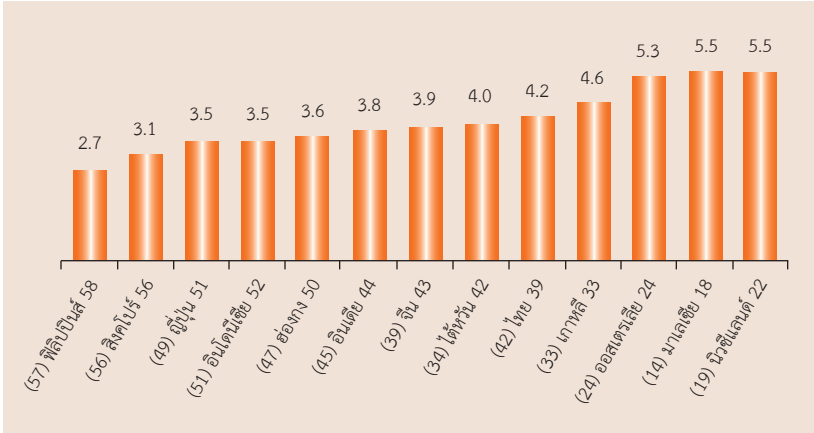
การลงทุนทางการศึกษา พิจารณาจากร้อยละของ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน ประเทศ (GDP) พบว่า ปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 4.2 ของ GDP อยู่ในอันดับที่ 39 ดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 (ลงทุน ทางการศึกษาร้อยละ 3.9 อันดับ 42) ร้อยละ 0.3 ทำให้อันดับดีขึ้น 3 อันดับ ในขณะที่ประเทศที่มีร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้าน การศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงที่สุดคือเดนมาร์ก (ลงทุน ทางการศึกษาร้อยละ 7.7 อันดับ 1)

เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทย กับประเทศในกลุ่ม ASEAN พบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ต่ำกว่าเพียงมาเลเซีย (ลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 5.5 อันดับ 18) ประเทศเดียว แต่สูงกว่าประเทศอื่นในกลุ่มประเทศ ASEAN ได้แก่ อินโดนีเซีย ลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.5 อันดับ 52) สิงคโปร์ (ลงทุน ทางการศึกษาร้อยละ 3.1 อันดับ 56) และฟิลิปปินส์ (ลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 2.7 อันดับ 58)

เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทย กับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยเป็นรองเพียง 4 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย (ร้อยละ 5.5 อันดับ 18) นิวซีแลนด์ (ร้อยละ

5.5 อันดับ 22) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 5.3 อันดับ 24) และสาธารณรัฐเกาหลี (ร้อยละ 4.6 อันดับ 33) ส่วนไต้หวัน (ร้อยละ 4.0 อันดับ 42) จีน (ร้อยละ 3.9 อันดับ 43) อินเดีย (ร้อยละ 3.8 อันดับ 44) ฮองกง (ร้อยละ 3.6 อันดับ 50) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 3.5 อันดับ 51) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 3.5 อันดับ 52) สิงคโปร์ (ร้อยละ 3.1 อันดับ 56) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 2.7 อันดับ 58) ล้วนมีการลงทุนทางการศึกษาที่พิจารณาจากร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ต่ำกว่าประเทศไทย ซึ่งในมุมมองกลับกันเป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาของประเทศเหล่านั้น ได้แก่ จีน สาธารณรัฐเกาหลี ฮองกง ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ที่แม้จะมีการลงทุนทางการศึกษาต่อ GDP จะน้อยกว่าประเทศไทย แต่อันดับตัวชี้วัดภาพรวมด้านการศึกษายังเหนือกว่าไทย รวมทั้งเด็กในประเทศเหล่านี้มีโอกาสได้เรียนระดับมัธยมศึกษามากกว่า ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของประเทศไทย อีกทั้งประสิทธิภาพการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งภาษาอังกฤษของประเทศไทยก็ยังไม่น่าพึงพอใจนัก และเป็นที่น่าสังเกตว่า มาเลเซียลงทุนทางการศึกษาสูงมากทุกปี และเป็นอันดับที่สูงที่สุดในกลุ่มประเทศ ASEAN และประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในเกือบทุกปี (แผนภาพ 24)

แผนภาพ 24 ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาคือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก Government Finance Statistical Yearbook 2013, UNESCO/UIS (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร เป็นตัวเลขที่สะท้อนการลงทุนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อช่วยในการวิเคราะห์และการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรที่ตอบสนองต่อสภาพความเป็นจริงและความจำเป็น จากข้อมูลพบว่า ประเทศที่มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรสูงสุดคือลักเซมเบิร์ก (6,272 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 1)

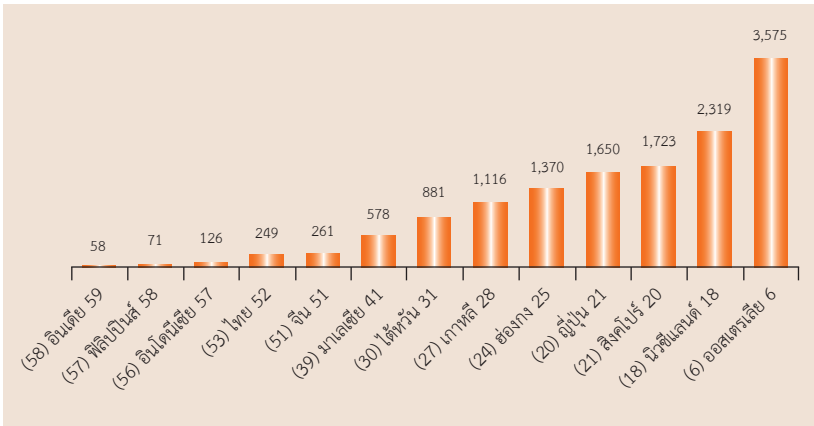
ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ออสเตรเลีย (3,575 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 6) นิวซีแลนด์ (2,139 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 18) สิงคโปร์ (1,723 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 20) ญี่ปุ่น (1,650 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 21) ฮังการี (1,370 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 20) สาธารณรัฐเกาหลี (1,116 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 28) ไต้หวัน (881 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 31) มาเลเซีย (578 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 41) จีน (261 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 51) ประเทศไทย (249 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 52) และมี 3 ประเทศ ASEAN อยู่ในอันดับรั้งท้าย ได้แก่ อินโดนีเซีย (126 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 57) ฟิลิปปินส์ (71 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 58) และอินเดีย (58 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 59) (แผนภาพ 25)

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในกลุ่ม ASEAN พบว่า สิงคโปร์ (1,723 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 20) และมาเลเซีย (578 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 41) มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรสูงกว่าประเทศไทย ในขณะที่ อินโดนีเซีย (126 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 57) ฟิลิปปินส์ (71 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 58) และอินเดีย (58 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 59) มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรน้อยกว่าประเทศไทย

ทั้งนี้ ประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเพียง 249 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่อันดับ 52 น้อยกว่าลักเซมเบิร์ก (6,272 ดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งเป็นอันดับ 1 จาก 59 ประเทศ ถึง 25 เท่า น้อยกว่าออสเตรเลีย (3,575 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 6) ซึ่งอยู่ในอันดับที่ดีที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ถึง 14 เท่า และน้อยกว่าสิงคโปร์ (1,723 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 20) ซึ่งอยู่ในอันดับที่ดีที่สุดในกลุ่มประเทศ

ASEAN 7 เท่า และมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเพิ่มขึ้นกว่า ปี พ.ศ.2557 (216 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 53)

แผนภาพ 25 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร พ.ศ. 2558

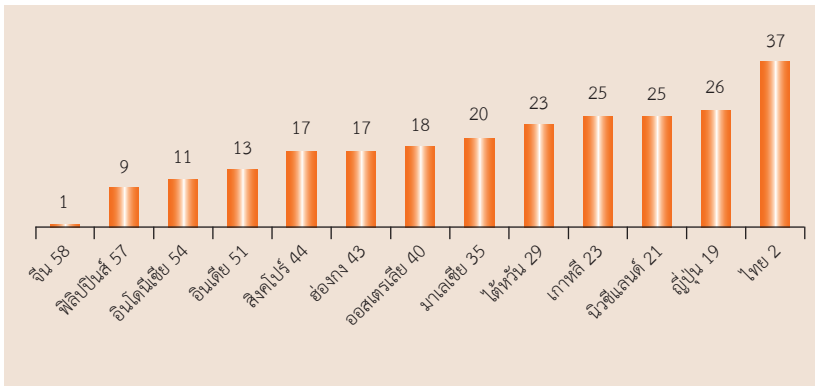
ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก Government Finance Statistical Yearbook 2013, UNESCO/UIS (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษต่อนักเรียน

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษต่อนักเรียน แสดงด้วยสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อประชากร โดยในปี พ.ศ. 2558 (ใช้ข้อมูลจาก UNESCO/UIS 2012) ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษต่อนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 37 (อันดับ 2) ซึ่งอยู่ในอันดับที่สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่ม ASEAN และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และเมื่อเทียบกับทั้งโลก (เข้าร่วมการจัดอันดับในตัวอย่างนี้ 58 ประเทศ)

ประเทศไทยเป็นรองเพียงเบลเยียม (ร้อยละ 39 อันดับ 1) อยู่เพียงร้อยละ 2 เท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียน กับอันดับของประเทศไทยเองในปีที่ผ่านมา (IMD2014) (ร้อยละ 18 อันดับ 41) จะพบว่า อันดับและงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนใน IMD2015 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด ซึ่งจะเป็นข้อสังเกตในการอภิปรายในบทต่อไป

แผนภาพ 26 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียน

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS

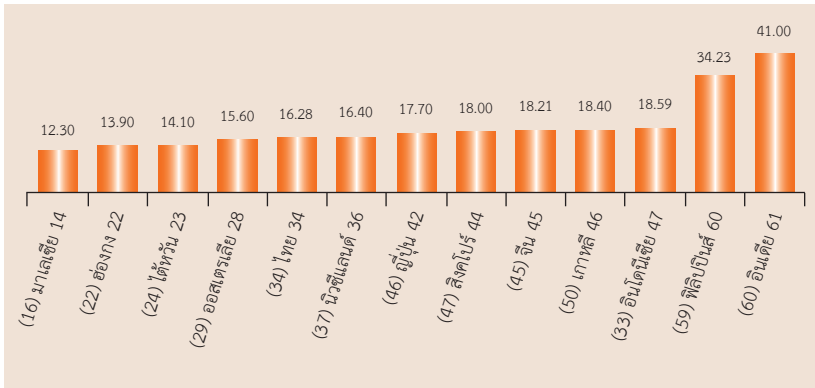
สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา

สัดส่วนนักเรียนต่อครู เป็นตัวชี้วัดแสดงถึงภาระงานของครู และการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ในด้านการศึกษา โดยในปี พ.ศ. 2558 ครูที่สอนระดับประถมศึกษาของไทย 1 คน ต้องรับภาระนักเรียนประมาณ 16.28 คน อยู่ในอันดับที่ 34 ซึ่งเมื่อพิจารณาในกลุ่ม

ประเทศ ASEAN และ ASEAN + 3 ประเทศไทยเป็นรองเพียงมาเลเซีย (อันดับ 14) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 12.30 คน ในขณะที่อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าญี่ปุ่น (อันดับที่ 42) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 17.70 คน สิงคโปร์ (อันดับที่ 44) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 18 คน จีน (อันดับที่ 45) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 18.21 คน และสาธารณรัฐเกาหลี (อันดับที่ 46) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 18.40 คน ส่วนฟิลิปปินส์ และอินเดียอยู่อันดับรั้งท้าย อันดับที่ 60 และ 61 โดยมีสัดส่วนครู 1 คน รับภาระนักเรียนมากถึง 34.23 และ 41 คนตามลำดับ (แผนภาพ 27)

แผนภาพ 27 สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557

อย่างไรก็ดี สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาของไทยดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 ร้อยละ 0.29 โดยอยู่ในอันดับ 34 คงที่

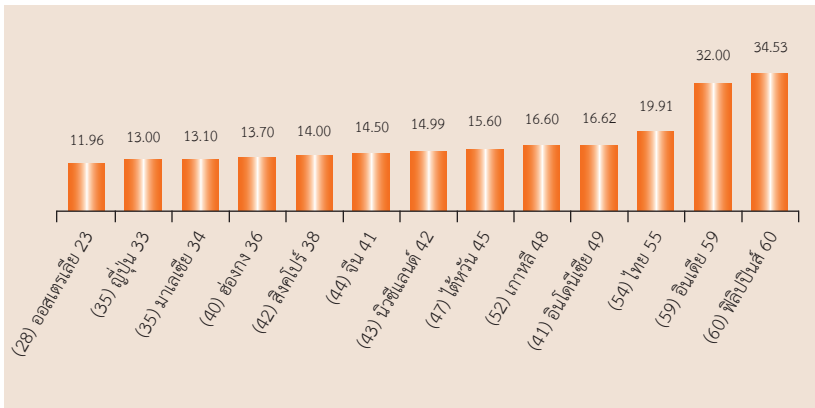
สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา

ปี พ.ศ. 2558 ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาของไทย 1 คน รับภาระนักเรียนโดยเฉลี่ย 19.91 คน (20 คน) เท่ากับปี 2557 แต่มีอันดับ หล่นลงจากปีที่แล้ว (อันดับ 55 จาก 54) ซึ่งจัดเป็นอันดับท้ายๆ เมื่อ เปรียบเทียบ 60 ประเทศที่เข้าร่วมจัดอันดับในกลุ่มนี้ โดยเมื่อเทียบกับ ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าเพียง 2 ประเทศ ได้แก่ อินเดีย (อันดับที่ 59) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 32.0 คน และฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 60) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 34.53 คน

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ออสเตรเลียมีอันดับดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดมากที่สุด คือ อันดับ 23 จาก 28 ดีขึ้น 5 อันดับ โดยมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา ใน สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 11.96 คน ในขณะที่อินโดนีเซียเป็นประเทศ ที่มีอันดับตกลงมากที่สุดถึง 8 อันดับ (อันดับ 49 จาก 41) โดยมีสัดส่วน นักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 16.62 คน (จากเดิม 14.77 คน) นอกจากนี้ ประเทศในภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิกอื่นๆ ที่อยู่ใ้ในอันดับดีกว่าประเทศไทย ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนไม่เกิน 20 คน โดยสามารถเรียงลำดับจากอันดับดีที่สุด คือ ออสเตรเลีย (อันดับ 23) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 11.96 คน ญี่ปุ่น (อันดับ 33) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 13 คน มาเลเซีย (อันดับ 34) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 13.10 คน ฮองกง (อันดับ 36) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 13.70 คน สิงคโปร์ (อันดับ 38) สัดส่วนครู 1 คนต่อ นักเรียน 14 คน จีน (อันดับ 41) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 14.50 คน

นิวซีแลนด์ (อันดับ 42) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 14.99 คน ได้หวัน (อันดับ 45) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 15.60 คน สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 48) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 16.60 คน และอินโดนีเซีย (อันดับ 49) สัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 16.62 คน (แผนภาพ 28)

แผนภาพ 28 สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา กับ สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในกลุ่มประเทศ ASEAN ซึ่งมีเพียงสิงคโปร์ มาเลเซีย ประเทศไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ เข้าร่วมการจัดอันดับ มาเลเซียนับเป็นประเทศที่มีอันดับ สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา (อันดับ 14 ในสัดส่วนครูต่อ

นักเรียน 1 : 12.30) กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 34 ในสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:13.10) โดยมีสัดส่วนครูต่อนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาสูงกว่าเพียง 0.80 หรือ 1 คนเท่านั้น ประเทศไทยมีอันดับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา (อันดับ 34 ในสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1 : 16.28) กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 55 ในสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1 : 19.91) มีสัดส่วนครูต่อนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาสูงกว่า 3.63 หรือ 4 คนโดยประมาณ ในขณะที่ฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ในอันดับต่ำสุดในกลุ่มประเทศ ASEAN มีอันดับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา (อันดับที่ 60 ในสัดส่วน 1 : 34.23) กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 60 ในสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1 : 34.53) ต่างกันเพียง 0.30 คือแทบไม่แตกต่างกันเลย และเมื่อพิจารณาประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศ ASEAN ด้วยกัน พบว่า เกือบทุกประเทศสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา จะไม่แตกต่างกันมาก โดยประเทศที่มีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกันมากที่สุดได้แก่ สิงคโปร์ ซึ่งมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา 1 : 18 คน สูงกว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา 1 : 14 คน อยู่ 4 คน และประเทศไทยซึ่งตรงกันข้ามโดยมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา 1 : 16.28 คน น้อยกว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา 1 : 19.91 คน อยู่ 4 คน

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (อัตรากลุ่มประชากรอายุ 25 - 34 ปีที่จบการศึกษาอุดมศึกษา)

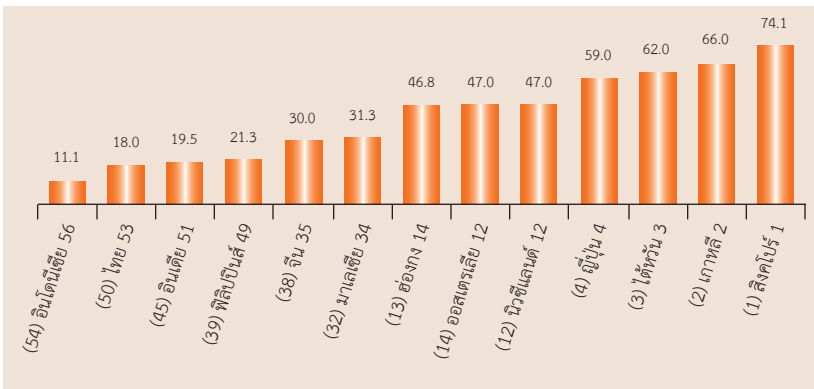
ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีประชากรในช่วงวัยดังกล่าวที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 18 อยู่อันดับที่ 53 ซึ่งหล่นลงจากปีที่ผ่านมา 3 อันดับ ถึงแม้จะมีอัตรากลุ่มประชากรอายุ 25- 34 ปีที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาคงที่ (ร้อยละ 18 อยู่อันดับที่ 50) และมีอันดับแย่กว่าเกือบทุกประเทศในกลุ่ม ASEAN และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีเพียงอินโดนีเซีย (ร้อยละ 19.5 อยู่อันดับที่ 51) เท่านั้นที่มีอันดับและอัตรากลุ่มประชากรอายุ 25- 34 ปีที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่า

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาของประเทศต่างๆ จากสูงสุดไปต่ำสุดได้ คือ สิงคโปร์ (ร้อยละ 74.1 อยู่อันดับที่ 1) สาธารณรัฐเกาหลี (ร้อยละ 66.0 อยู่อันดับที่ 2) ไต้หวัน (ร้อยละ 62.0 อยู่อันดับที่ 3) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 59.0 อยู่อันดับที่ 4) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 47.0 อยู่อันดับที่ 12) นิวซีแลนด์ (ร้อยละ 47.0 อยู่อันดับที่ 12) ฮองกง (ร้อยละ 46.8 อยู่อันดับที่ 14) มาเลเซีย (ร้อยละ 31.3 อยู่อันดับที่ 34) จีน (ร้อยละ 30.0 อยู่อันดับที่ 35) ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 21.3 อยู่อันดับที่ 49) อินเดีย (ร้อยละ 11.1 อยู่อันดับที่ 56) ประเทศไทย (ร้อยละ 18.0 อยู่อันดับที่ 53) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 11.1 อยู่อันดับที่ 56)

มีข้อสังเกต คือ ประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาสูงที่สุด 4 อันดับแรก เป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ สิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี ไต้หวัน และญี่ปุ่น โดยมีสิงคโปร์เป็นประเทศที่

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาสูงที่สุดทั้งในกลุ่มประเทศ ASEAN และ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้คนในชาติจบการศึกษาระดับอุดมศึกษา และหากเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาในประเทศไทย สิงคโปร์ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศ ASEAN เช่นเดียวกันกลับมีอัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25 - 34 ปีที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาสูงกว่าประเทศไทยถึง 4 เท่า รองลงมาคือมาเลเซีย มีอัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25 - 34 ปีที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาสูงกว่าประเทศไทยเกือบเท่าตัว และแม้กระทั่งฟิลิปปินส์และอินเดียกลับมีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาและอันดับเหนือกว่าประเทศไทย (แผนภาพ 29)

แผนภาพ 29 อัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25 - 34 ปีที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015.

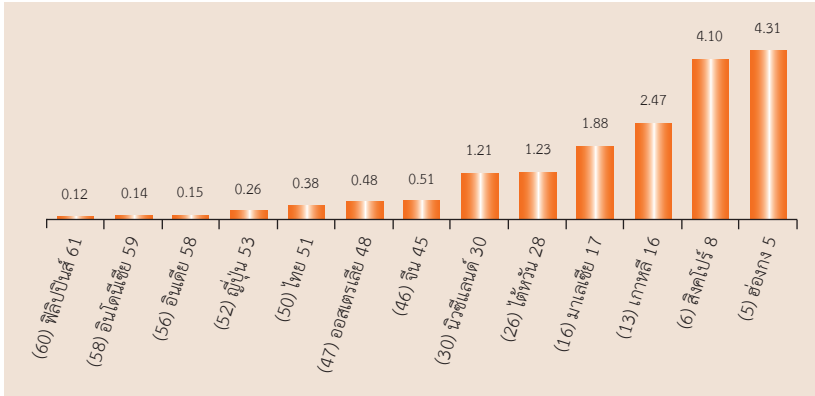
อ้างอิงจาก Education at a Glance 2013, OECD. (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับ อุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน

จากแผนภาพ 30 จะเห็นว่าประเทศไทยมีจำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ร้อยละ 0.38 มากกว่าเพียง 4 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 0.26 อันดับ 53) อินเดีย (ร้อยละ 0.15 อันดับ 58) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 0.14 อันดับ 59) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 0.12 อันดับ 61) โดยมีจำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คนคงที่ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2557 แต่มีอันดับตกลง 1 อันดับ

เมื่อเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะเห็นว่าฮ่องกง (ร้อยละ 4.31 อันดับ 5) สิงคโปร์ (ร้อยละ 4.10 อันดับ 8) สาธารณรัฐเกาหลี (ร้อยละ 2.47 อันดับ 16) มาเลเซีย (ร้อยละ 1.88 อันดับ 17) ไต้หวัน (ร้อยละ 1.23 อันดับ 26) นิวซีแลนด์ (ร้อยละ 1.21 อันดับ 30) จีน (ร้อยละ 0.51 อันดับ 45) และออสเตรเลีย (ร้อยละ 0.48 อันดับ 48) ล้วนมีจำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คนสูงกว่าประเทศไทยทั้งสิ้น

แผนภาพ 30 จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา ต่อประชากร 1,000 คน

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015. อ้างอิงจาก Global Education Digest 2014, UNESCO/UIS (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

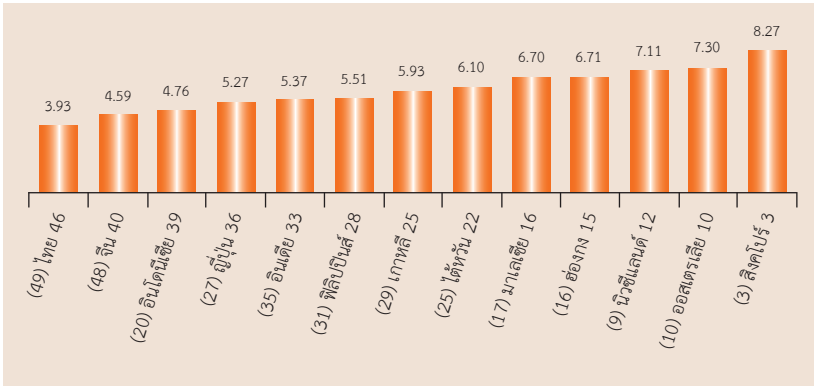
ระบบการศึกษา

IMD ประเมินระบบการศึกษา โดยพิจารณาจากการตอบสนอง ความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา หรือความสามารถในการ แข่งขันของระบบการศึกษาโดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ คือใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi เพื่อพิจารณาว่าระบบการศึกษาทั้ง ระบบสามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้ มากน้อยเพียงใด

ผลการประเมินของ IMD ในปี พ.ศ.2558 พบว่า ระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ในอันดับที่ 46 มีคะแนนการประเมิน 3.93 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ดีขึ้นจากปีที่แล้วซึ่งได้ 3.62 คะแนน 3 อันดับ หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศที่มีอันดับโดดเด่นที่สุดคือ สิงคโปร์ ซึ่งอยู่อันดับที่ 3 ได้คะแนน 8.27 คะแนน ออสเตรเลีย (อันดับที่ 10 คะแนน 7.30 คะแนน) นิวซีแลนด์ (อันดับที่ 12 คะแนน 7.11 คะแนน) ฮังการี (อันดับที่ 15 คะแนน 6.71 คะแนน) มาเลเซีย (อันดับที่ 16 คะแนน 6.70 คะแนน) ไต้หวัน (อันดับที่ 22 คะแนน 6.10 คะแนน) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับที่ 25 คะแนน 5.93 คะแนน) ฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 28 คะแนน 5.51 คะแนน) อินเดีย (อันดับที่ 33 คะแนน 5.37 คะแนน) ญี่ปุ่น (อันดับที่ 36 คะแนน 5.27 คะแนน) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 39 คะแนน 4.76 คะแนน) และจีน (อันดับที่ 40 คะแนน 4.59 คะแนน) ตามลำดับ ซึ่งหมายถึงประเทศไทยอยู่ในอันดับท้ายสุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มเดียวกัน และคะแนนไม่ถึงครึ่งหนึ่งจากคะแนนเต็ม แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของประเทศดังกล่าวตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้ดีกว่าระบบการศึกษาของไทย (แผนภาพ 31)

แผนภาพ 31 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 จากการสำรวจโดย IMD (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

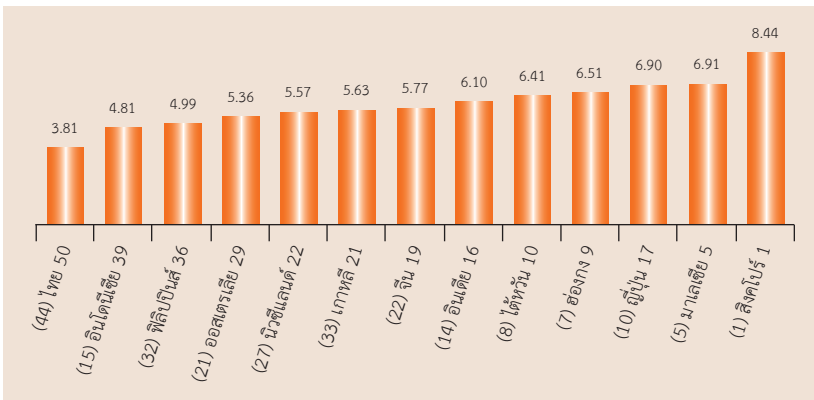
หากพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD กับปีที่ผ่านมา พบว่า อินโดนีเซียมีอันดับหล่นลงมากที่สุดถึง 19 อันดับ รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น มีอันดับหล่นลงถึง 11 อันดับ ในขณะที่ประเทศที่อันดับดีขึ้นมากที่สุด ได้แก่ จีน มีอันดับดีขึ้น 8 อันดับ มี 2 ประเทศที่มีอันดับคงที่ได้แก่ สิงคโปร์ และออสเตรเลีย ส่วนประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ

การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน

IMD สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจเพื่อดูว่าการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ พบว่าปี พ.ศ. 2558 การสอนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยได้คะแนนการประเมิน 3.81 จากคะแนนเต็ม 10 เป็นอันดับ

ที่ 50 ต่ำกว่าถึง 49 ประเทศ และเหนือกว่าเพียง 10 ประเทศ โดยมี สิงคโปร์อยู่อันดับ 1 คะแนนการประเมิน 8.44 มาเลเซีย (อันดับ 5 คะแนน 6.91) ฮองกง (อันดับ 9 คะแนน 6.51) ไต้หวัน (อันดับ 10 คะแนน 6.41) อินเดีย (อันดับ 16 คะแนน 6.10) ญี่ปุ่น (อันดับ 17 คะแนน 6.09) จีน (อันดับ 19 คะแนน 5.77) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 21 คะแนน 5.63) นิวซีแลนด์ (อันดับ 22 คะแนน 5.57) ออสเตรเลีย (อันดับ 29 คะแนน 5.36) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 36 คะแนน 4.99) และอินโดนีเซีย (อันดับ 39 คะแนน 4.81) นั่นหมายถึงทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกทั้งหมดมีการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าประเทศไทยตามความคิดเห็นของภาคธุรกิจ (แผนภาพ 32)

แผนภาพ 32 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน พ.ศ. 2558

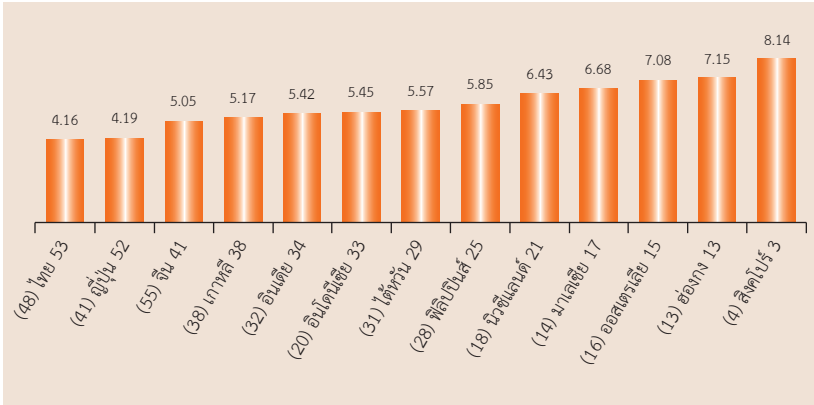
ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 สํารวจโดย IMD (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ของการอุดมศึกษา

ผลการประเมินการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของไทยยังไม่สามารถตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้เท่าที่ควร โดยในเกณฑ์นี้ไทยอยู่ในอันดับที่ 43 มีคะแนนการประเมินเท่ากับ 4.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน หากเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ต่ำที่สุด และต่ำที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีเพียง 2 ประเทศที่มีคะแนนการประเมินไม่ถึง 5 คะแนน ได้แก่ ญี่ปุ่น (อันดับ 42 มีคะแนนการประเมินเท่ากับ 4.19 คะแนน) และประเทศไทย

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับผลการประเมินการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษาของประเทศต่างๆ จากสูงสุดไปต่ำสุดได้ คือ สิงคโปร์ (อันดับ 3 ได้ 8.14 คะแนน) ฮองกง (อันดับ 13 ได้ 7.15 คะแนน) ออสเตรเลีย (อันดับ 15 ได้ 7.08 คะแนน) มาเลเซีย (อันดับ 17 ได้ 6.68 คะแนน) นิวซีแลนด์ (อันดับ 21 ได้ 6.43 คะแนน) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 25 ได้ 5.85 คะแนน) ไต้หวัน (อันดับ 29 ได้ 5.57 คะแนน) อินโดนีเซีย (อันดับ 33 ได้ 5.45 คะแนน) อินเดีย (อันดับ 34 ได้ 5.42 คะแนน) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 38 ได้ 5.17 คะแนน) จีน (อันดับ 41 ได้ 5.05 คะแนน) ญี่ปุ่น (อันดับ 42 ได้ 4.19 คะแนน) และประเทศไทย (อันดับ 43 ได้ 4.16 คะแนน) (แผนภาพ 33)

แผนภาพ 33 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 จากการสำรวจโดย IMD (ตัวเลขด้านซ้ายมือเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

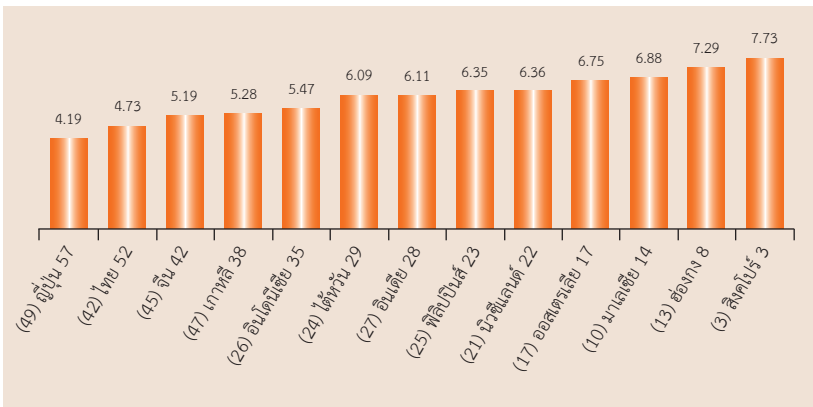
หากเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD ด้านการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษาของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558 กับปีที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทย (อันดับ 43 ได้ 4.16 คะแนน) มีอันดับดีขึ้นถึง 5 อันดับ แต่มีคะแนนตกต่ำจากปีที่ผ่านมาถึง 0.37 คะแนน (อันดับ 48 ได้ 4.53 คะแนน)

การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ

เกณฑ์ชี้วัดการจัดการศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจนี้ IMD นำมาใช้ประเมินเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2551 สำหรับปี พ.ศ. 2558 ผลการประเมิน พบว่า ประเทศไทย อยู่ในอันดับ 52 ได้ 4.73 คะแนน มีอันดับแย่ลงถึง 10 อันดับ แต่มีคะแนนตกต่ำจากปีที่ผ่านมาถึง

0.16 คะแนน (อันดับ 42 ได้ 4.89 คะแนน) เหนือกว่าเพียงญี่ปุ่น (อันดับ 57 ได้ 4.19 คะแนน) ประเทศเดียว เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศ ASEAN เกือบทุกประเทศยกเว้นสิงคโปร์ (อันดับ 3 ได้ 7.73 คะแนน) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 23 ได้ 6.35 คะแนน) มีอันดับตกต่ำลง เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ประเทศที่มีอันดับตกต่ำลงมากที่สุด ได้แก่ อินโดนีเซีย (อันดับ 35 จาก 26) และญี่ปุ่น (อันดับ 57 จาก 49) ตกลงถึง 9 และ 8 อันดับตามลำดับ (แผนภาพ 34)

แผนภาพ 34 การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 จากการสำรวจโดย IMD (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

3.2 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3.2.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี 8 ตัวชี้วัด

สามารถจัดจำแนกกลุ่มของข้อมูลและตัวชี้วัดทางการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

3.2.1.1 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านความทั่วถึง (Accessibility)

IMD ประเมินสมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในส่วนของความทั่วถึง (Accessibility) จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาที จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน และจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน และอัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยมีผลการประเมินดังนี้

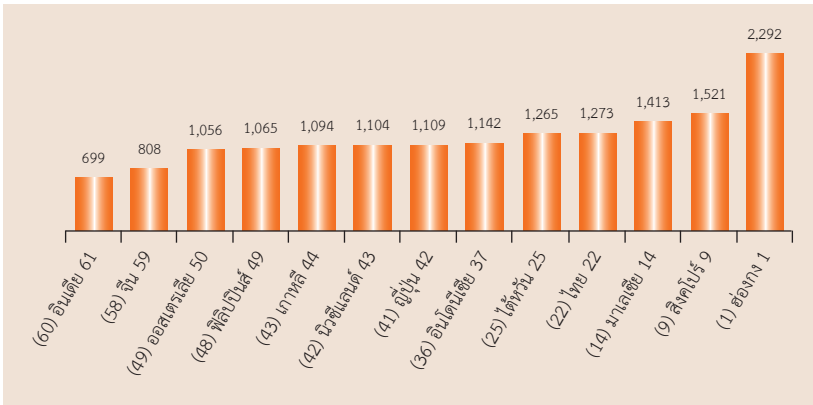
จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน

ปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีโทรศัพท์เคลื่อนที่มากถึง 1,273 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน หรือ 1 คนต่อ 1.2 เครื่อง อยู่อันดับที่ 22 เปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาซึ่ง IMD ใช้ข้อมูลเดิม ทำให้จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน ที่ปรากฏใน IMD2014 และ IMD2015 อยู่ในอันดับและมีจำนวนเท่ากัน

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คนของประเทศต่างๆ จากอันดับที่ดีที่สุดไปอันดับต่ำสุดได้ คือ ฮองกง (อันดับ 1 จำนวน 2,292 เครื่อง) สิงคโปร์ (อันดับ 9 จำนวน 1,521 เครื่อง) มาเลเซีย (อันดับ 14 จำนวน 1,413 เครื่อง) ประเทศไทย (อันดับ 22

จำนวน 1,273 เครื่อง) ไต้หวัน (อันดับ 25 จำนวน 1,265 เครื่อง) อินโดนีเซีย (อันดับ 37 จำนวน 1,142 เครื่อง) ญี่ปุ่น (อันดับ 42 จำนวน 1,109 เครื่อง) นิวซีแลนด์ (อันดับ 43 จำนวน 1,104 เครื่อง) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 44 จำนวน 1,094 เครื่อง) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 49 จำนวน 1,065 เครื่อง) ออสเตรเลีย (อันดับ 50 จำนวน 1,056 เครื่อง) จีน (อันดับ 59 จำนวน 808 เครื่อง) และอินเดีย (อันดับ 60 จำนวน 699 เครื่อง) เป็นอันดับรั้งท้าย (แผนภาพ 35)

แผนภาพ 35 จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก International Telecommunication Union, World Telecommunication/ICT Indicators Development 2012 ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาที

ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาที คิดคำนวณเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐในช่วงที่มีการใช้มากที่สุดต่อนาที พบว่า อินเดีย มีค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาทีในปี พ.ศ. 2556 ต่ำที่สุด (อันดับ 1 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.01 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) ฮองกง (อันดับ 2 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.02 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) จีน (อันดับ 6 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.05 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) และประเทศไทย (อันดับ 7 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.07 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที)

เมื่อเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะเห็นว่าประเทศที่มีค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาทีสูงกว่าประเทศไทย ประกอบด้วย สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 15 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.11 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) มาเลเซีย (อันดับ 17 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.12 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) สิงคโปร์ (อันดับ 20 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.14 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) ออสเตรเลีย (อันดับ 26 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.16 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 30 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.18 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) อินโดนีเซีย (อันดับ 33 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.19 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) ไต้หวัน (อันดับ 42 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.30 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) ญี่ปุ่น (อันดับ 52 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.53 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) และนิวซีแลนด์ (อันดับ 60 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.72 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที) เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นการที่ประเทศไทยมีค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาทีต่ำ จึงถือเป็นจุดแข็งของประเทศไทย (แผนภาพ 36)

แผนภาพ 36 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาที พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก International Telecommunication Union 2012 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

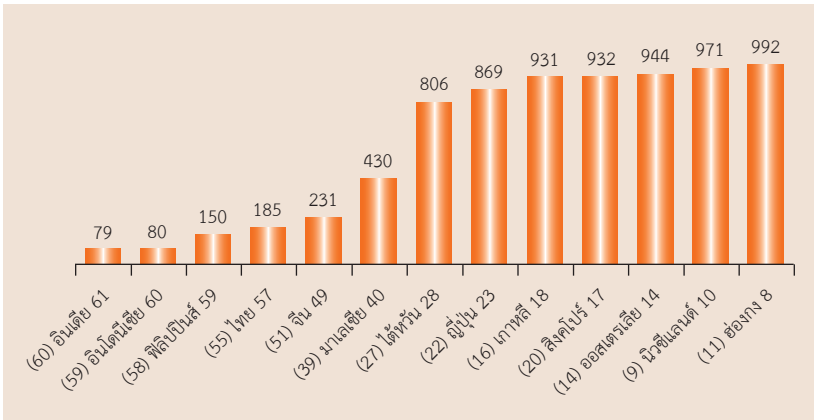
จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน

การใช้คอมพิวเตอร์ในประเทศกำลังพัฒนาจะแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัด โดยประเทศที่กำลังพัฒนา ได้แก่ อินเดีย (อันดับ 61 จำนวน 79 เครื่อง) อินโดนีเซีย (อันดับ 60 จำนวน 80 เครื่อง) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 59 จำนวน 150 เครื่อง) และประเทศไทย (อันดับ 57 จำนวน 185 เครื่อง) ออสเตรเลียผู้ใช้คอมพิวเตอร์ยังต่ำไม่ถึง 200 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์เพียง 185 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 57 จากทั้งหมด 61 ประเทศ

ส่วนประเทศที่พัฒนามากว่าในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่มีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่า 500 คนต่อประชากร 1,000 คน อาทิเช่น ฮ่องกง (อันดับ 8 จำนวน 992 เครื่อง) นิวซีแลนด์ (อันดับ 10 จำนวน 971 เครื่อง) ออสเตรเลีย (อันดับ 14 จำนวน 944 เครื่อง) สิงคโปร์ (อันดับ 17

จำนวน 932 เครื่อง) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 18 จำนวน 931 เครื่อง) ญี่ปุ่น (อันดับ 23 จำนวน 869 เครื่อง) และไต้หวัน (อันดับ 28 จำนวน 806 เครื่อง) ตามลำดับ ซึ่งหมายถึงประชากรในประเทศเกือบทุกคนมีคอมพิวเตอร์ใช้ ในขณะที่ มาเลเซีย (อันดับ 40 จำนวน 430 เครื่อง) และ จีน (อันดับ 49 จำนวน 231 เครื่อง) อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าและมีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าประเทศไทย หากแต่ยังคงมีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่ำกว่า 500 คนต่อประชากร 1,000 คน (แผนภาพ 37)

แผนภาพ 37 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2558

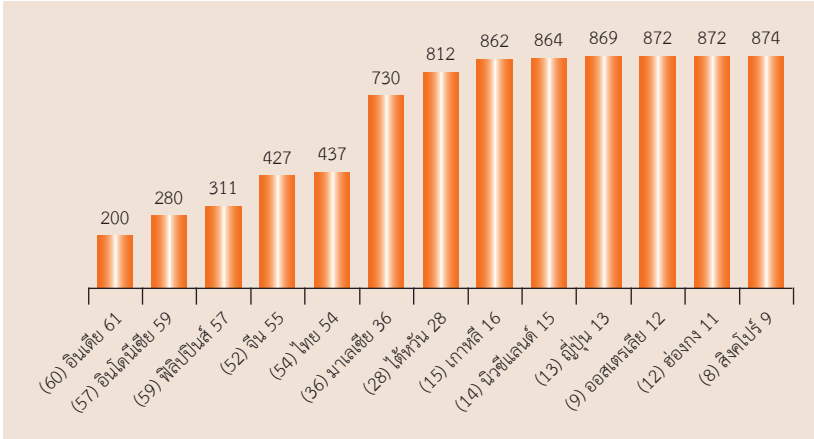
ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก Computer Industry Almanac – NSF Science & Engineering Indicators 2012 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน

จากแผนภาพ 38 จะเห็นความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัดเช่นเดียวกับผู้ใช้คอมพิวเตอร์ โดยประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย จีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และอินเดีย จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงต่ำกว่า 500 คนต่อประชากร 1,000 คน ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 437 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 54 ส่วนมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน กลับมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 730 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 36 ซึ่งดีกว่าประเทศไทยเกือบเท่าตัว และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก พบว่า ประเทศที่อยู่ใันดับ 1 – 45 ต่างก็มีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงเกินกว่า 500 คนต่อประชากร 1,000 คน ประเทศที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดอันดับ 1-5 เป็นประเทศในกลุ่มที่พัฒนาแล้วจากกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียและอเมริกาเหนือ ได้แก่ ไอร์แลนด์ นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ สวีเดน และสหรัฐอเมริกา

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน จากอันดับที่ดีที่สุดไปอันดับที่แย่ที่สุด ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 9 จำนวน 874 คน) ฮองกง (อันดับ 11 จำนวน 872 คน) ออสเตรเลีย (อันดับ 11 จำนวน 872 คน) ญี่ปุ่น (อันดับ 13 จำนวน 869 คน) นิวซีแลนด์ (อันดับ 15 จำนวน 864 คน) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 16 จำนวน 862 คน) ใต้หวัน (อันดับ 28 จำนวน 812 คน) มาเลเซีย (อันดับ 36 จำนวน 730 คน) ประเทศไทย (อันดับ 54 จำนวน 437 คน) จีน (อันดับ 55 จำนวน 427 คน) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 57 จำนวน 311 คน) อินโดนีเซีย (อันดับ 59 จำนวน 280 คน) และอินเดีย (อันดับ 61 จำนวน 200 คน) (แผนภาพ 38)

แผนภาพ 38 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก Computer Industry Almanac – NSF Science & Engineering Indicators 2015 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

มีข้อสังเกต คือ จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ตัวเลขสถิติแสดงให้เห็นว่า มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าการใช้งานคอมพิวเตอร์ค่อนข้างมาก อาทิเช่น ในจำนวนประชากร 1,000 คนของไทย จะใช้คอมพิวเตอร์ 185 คน (อันดับ 57 จำนวน 185 เครื่อง) แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 437 คน (อันดับ 54 จำนวน 437 คน)

อัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

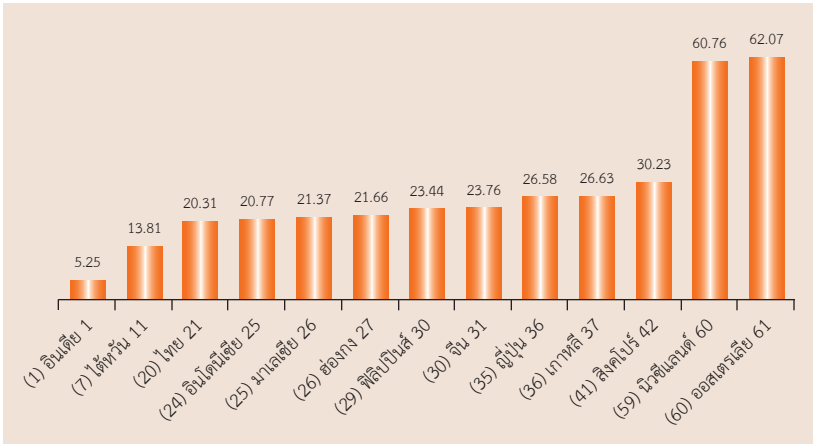
เมื่อพิจารณาต้นทุนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พบว่าประเทศอินเดียมีค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง รายเดือนต่ำที่สุดเพียง 5.25 ดอลลาร์สหรัฐ ได้อันดับ 1 ในขณะที่ออสเตรเลียมีค่าธรรมเนียม

อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรายเดือนสูงที่สุดในจำนวนประเทศที่เข้าร่วมจัดอันดับโดย IMD กล่าวคือสูงถึง 62.07 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่อันดับ 61 สำหรับประเทศไทยมีค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรายเดือนต่ำเพียง 20.31 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่อันดับ 21 ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศ และเป็นอันดับที่ 3 ในกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แต่จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกลับอยู่ที่อันดับ 54 (437 คน) (แผนภาพ 41)

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับอัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงจากประเทศที่มีอัตราค่าบริการต่ำที่สุดไปสูงที่สุด ดังนี้ อินเดีย (อันดับ 1 ค่าบริการ 5.25 ดอลลาร์สหรัฐ) ใต้หวัน (อันดับ 11 ค่าบริการ 13.81 ดอลลาร์สหรัฐ) ประเทศไทย (อันดับ 21 ค่าบริการ 20.31 ดอลลาร์สหรัฐ) อินโดนีเซีย (อันดับ 25 ค่าบริการ 20.77 ดอลลาร์สหรัฐ) มาเลเซีย (อันดับ 26 ค่าบริการ 21.37 ดอลลาร์สหรัฐ) ฮองกง (อันดับ 27 ค่าบริการ 21.66 ดอลลาร์สหรัฐ) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 30 ค่าบริการ 23.44 ดอลลาร์สหรัฐ) จีน (อันดับ 30 ค่าบริการ 23.76 ดอลลาร์สหรัฐ) ญี่ปุ่น (อันดับ 36 ค่าบริการ 26.58 ดอลลาร์สหรัฐ) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 37 ค่าบริการ 26.63 ดอลลาร์สหรัฐ) สิงคโปร์ (อันดับ 42 ค่าบริการ 30.29 ดอลลาร์สหรัฐ) นิวซีแลนด์ (อันดับ 60 ค่าบริการ 60.76 ดอลลาร์สหรัฐ) ออสเตรเลีย (อันดับ 61 ค่าบริการ 62.07 ดอลลาร์สหรัฐ) (แผนภาพ 39)

มีข้อสังเกตว่า ประเทศที่มีการพัฒนาและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในอันดับต้นๆ และมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงกลับมีอัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสูงกว่าประเทศที่กำลังพัฒนาและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่า

แผนภาพ 39 อัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก Computer Industry Almanac – NSF Science & Engineering Indicators 2012 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

3.2.1.2 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านตัวชี้วัดคุณภาพ (Quality) ในการจัดการศึกษา

IMD ประเมินตัวชี้วัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในส่วนของปัจจัยย่อยด้านตัวชี้วัดคุณภาพ (Quality) ในการจัดการศึกษาเพียง 1 ตัวชี้วัด คือทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการประเมินดังนี้

ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

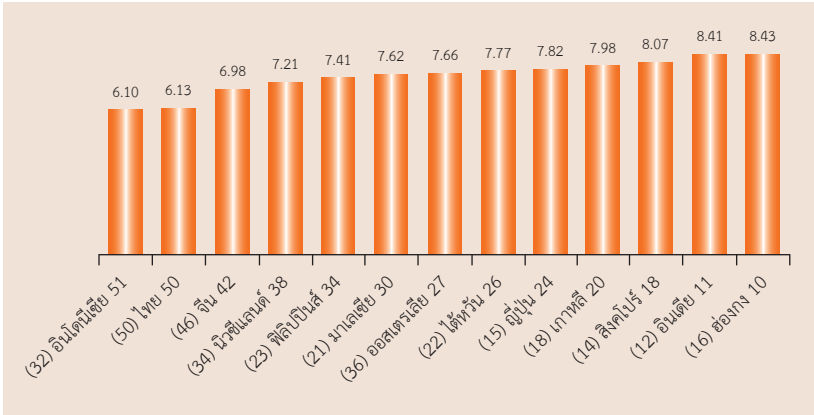
จากข้อมูลการสำรวจทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี พ.ศ. 2558 พบว่า ประเทศที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด

ได้แก่ อิสราเอล (อันดับ 1 ได้ 8.96 คะแนน) โดยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ฮองกง (อันดับ 10 ได้ 8.43 คะแนน) มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูงที่สุด ประเทศที่น่าสนใจมากในกลุ่มนี้ได้แก่ อินเดีย (อันดับ 11 ได้ 8.41 คะแนน) ซึ่งมีคะแนนทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูงมาก โดยเป็นรองเพียงฮ่องกงซึ่งมีคะแนนต่างกันเพียง 0.02 คะแนน นั่นคืออินเดียเกือบจะเป็นประเทศที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและอยู่ในอันดับต้นๆ เสมอมา ทั้งที่ลำดับและคะแนนในตัวแปรอื่นๆ อินเดียมักจะเป็นอันดับรั้งท้ายเป็นส่วนใหญ่

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากประเทศที่ได้คะแนนสูงที่สุดไปต่ำที่สุด ดังนี้ ฮองกง (อันดับ 10 ได้ 8.43 คะแนน) อินเดีย (อันดับ 11 ได้ 8.41 คะแนน) สิงคโปร์ (อันดับ 18 ได้ 8.08 คะแนน) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 20 ได้ 7.98 คะแนน) ญี่ปุ่น (อันดับ 24 ได้ 7.82 คะแนน) ไต้หวัน (อันดับ 26 ได้ 7.77 คะแนน) ออสเตรเลีย (อันดับ 27 ได้ 7.66 คะแนน) มาเลเซีย (อันดับ 30 ได้ 7.62 คะแนน) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 34 ได้ 7.41 คะแนน) นิวซีแลนด์ (อันดับ 38 ได้ 7.21 คะแนน) จีน (อันดับ 42 ได้ 6.98 คะแนน) ประเทศไทย (อันดับ 50 ได้ 6.13 คะแนน) และอินโดนีเซีย (อันดับ 51 ได้ 6.10 คะแนน) (แผนภาพ 40)

แผนภาพ 40 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 - จากการสำรวจโดย IMD ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

3.2.1.3 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านความเป็นธรรม (Equity)

IMD ประเมินตัวชี้วัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพบว่าไม่มีตัวชี้วัดในส่วนของปัจจัยย่อยด้านความเป็นธรรม (Equity)

3.2.1.4 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (Efficiency)

การประเมินของ IMD เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในส่วนของปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (Efficiency) จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

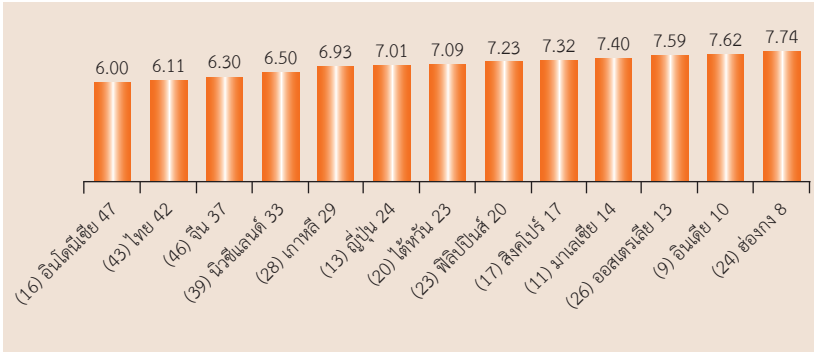
การมีวิศวกรเทคโนโลยีเพียงพอต่อตลาดแรงงาน และการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี

วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน

การประเมินวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ประเทศไทย (อันดับ 42 ได้ 6.11 คะแนน) มีวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้นเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อปีที่แล้ว (อันดับ 4 ได้ 6.02 คะแนน)

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน จากประเทศที่ได้คะแนนสูงที่สุดไปต่ำสุดได้ คือ ฮองกง (อันดับ 8 ได้ 7.74 คะแนน) อินเดีย (อันดับ 10 ได้ 7.62 คะแนน) ออสเตรเลีย (อันดับ 13 ได้ 7.59 คะแนน) มาเลเซีย (อันดับ 14 ได้ 7.40 คะแนน) สิงคโปร์ (อันดับ 17 ได้ 7.32 คะแนน) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 20 ได้ 7.23 คะแนน) ไต้หวัน (อันดับ 23 ได้ 7.09 คะแนน) ญี่ปุ่น (อันดับ 24 ได้ 7.01 คะแนน) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 29 ได้ 6.93 คะแนน) นิวซีแลนด์ (อันดับ 33 ได้ 6.50 คะแนน) จีน (อันดับ 37 ได้ 6.30 คะแนน) ประเทศไทย (อันดับ 42 ได้ 6.11 คะแนน) และอินโดนีเซีย (อันดับ 47 ได้ 6.00 คะแนน) (แผนภาพ 41)

แผนภาพ 41 วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 -จากการสำรวจโดย IMD (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

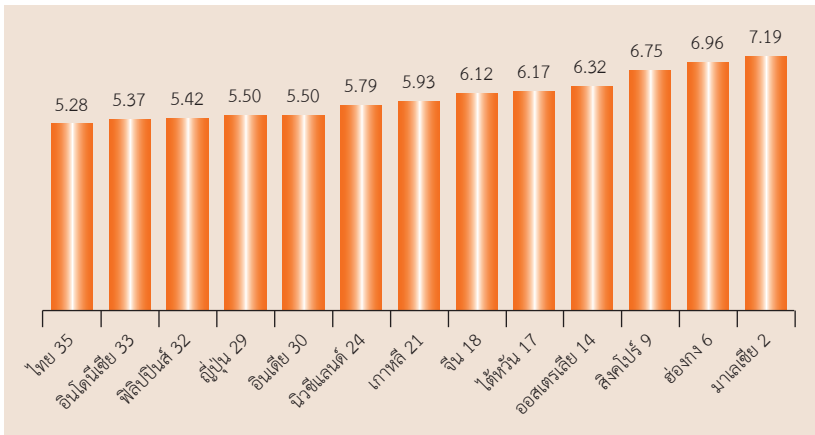
การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี

IMD สำรวจการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและเอกชน พบว่า ปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 35 โดยมีคะแนน 5.28 เป็นอันดับรั้งท้ายเพื่อเปรียบเทียบในกลุ่ม ASEAN และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

เรียงลำดับการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้ดังนี้ มาเลเซีย (อันดับ 35 ได้ 7.19 คะแนน) ฮ่องกง (อันดับ 6 ได้ 6.96 คะแนน) สิงคโปร์ (อันดับ 9 ได้ 6.75 คะแนน) ออสเตรเลีย (อันดับ 14 ได้ 6.32 คะแนน) ไต้หวัน (อันดับ 17 ได้ 6.17 คะแนน) จีน (อันดับ 18 ได้ 6.12 คะแนน) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 21 ได้ 5.93 คะแนน) นิวซีแลนด์

(อันดับ 24 ได้ 5.79 คะแนน) ญี่ปุ่น (อันดับ 29 ได้ 5.50 คะแนน) อินเดีย (อันดับ 30 ได้ 5.50 คะแนน) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 32 ได้ 5.42 คะแนน) อินโดนีเซีย (อันดับ 33 ได้ 5.37 คะแนน) และประเทศไทย (อันดับ 35 ได้ 5.28 คะแนน) (แผนภาพ 42)

แผนภาพ 42 การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 -จากการสำรวจโดย IMD

3.2.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 8 ตัวชี้วัด

IMD ประเมินสมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้ง 8 ตัวชี้วัด พบว่าทั้ง 8 ตัวชี้วัด สามารถจัดกลุ่มของข้อมูลและตัวชี้วัดทางการศึกษาเป็นกลุ่มเดียว คือ โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอยู่ในกลุ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (Efficiency) ประกอบด้วย งบประมาณด้านการวิจัยและ

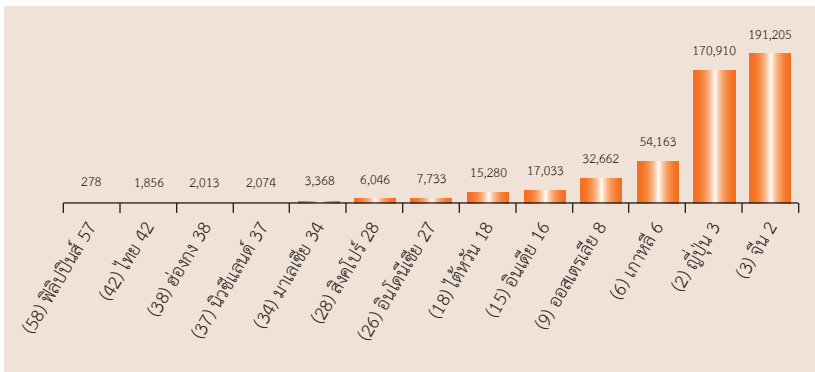
พัฒนาของทั้งประเทศ งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ต่อ GDP งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ (FTE) ต่อประชากร 1,000 คน สัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิศวกรรม จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการถ่ายโอนความรู้ ผลการประเมิน ดังนี้

งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ

IMD รวบรวมงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศที่ได้จากข้อมูลเชิงสถิติจากแหล่งข้อมูลระดับชาติของแต่ละประเทศ ที่แสดงถึงมูลค่าหรืองบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อปี โดยผลการจัดอันดับปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศอยู่ในอันดับที่ 42 มูลค่า 1,856 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับไต้หวัน (อันดับที่ 42 มูลค่า 1,856 ดอลลาร์สหรัฐ) เหนือกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 57 มูลค่า 278 ดอลลาร์สหรัฐ) เพียงประเทศเดียว โดยหากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะพบว่า ประเทศจีนมีการจัดสรรงบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศสูงที่สุด (อันดับ 2 มูลค่า 191,205 ดอลลาร์สหรัฐ) รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น (อันดับ 3 มูลค่า 170,910 ดอลลาร์สหรัฐ) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 6 มูลค่า 54,163 ดอลลาร์สหรัฐ) ออสเตรเลีย (อันดับ 8 มูลค่า 32,662 ดอลลาร์สหรัฐ) อินเดีย (อันดับ 16 มูลค่า 17,003 ดอลลาร์สหรัฐ) นิวซีแลนด์ (อันดับ 17 มูลค่า 16,919 ดอลลาร์สหรัฐ) อินโดนีเซีย (อันดับ 27 มูลค่า 7,733 ดอลลาร์สหรัฐ)

สหรัฐ) สิงคโปร์ (อันดับ 28 มูลค่า 6,046 ดอลลาร์สหรัฐ) มาเลเซีย (อันดับ 34 มูลค่า 3,368 ดอลลาร์สหรัฐ) ฮองกง (อันดับ 38 มูลค่า 2,013 ดอลลาร์สหรัฐ) ไต้หวันและประเทศไทย (อันดับที่ 42 มูลค่า 1,856 ดอลลาร์สหรัฐ) และฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 57 มูลค่า 278 ดอลลาร์สหรัฐ) ตามลำดับ

แผนภาพ 43 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2014 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

สังเกตได้ว่า งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศของประเทศในกลุ่มประเทศ ASEAN+3 อยู่ในระดับค่อนข้างสูงมากและเป็นอันดับต้นๆ เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในโลก และสูงเป็น 10 เท่าของงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย ซึ่งมีการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศในระดับต่ำมาก

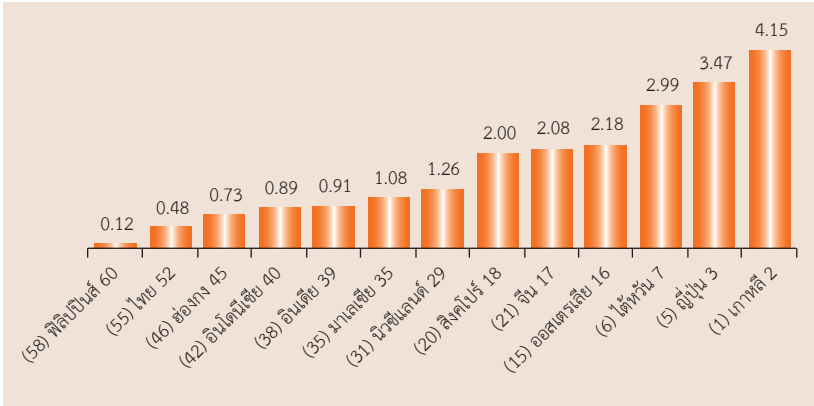
งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ

GDP

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งประเทศต่อ GDP ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ประเทศไทย (อันดับ 52 ร้อยละ 0.48) มีการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับ GDP เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อปีที่แล้ว (อันดับ 55 ได้ 0.39 คะแนน)

เมื่อเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก สามารถเรียงลำดับสัดส่วนของงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งประเทศต่อ GDP ได้คือ สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 2 ร้อยละ 4.15) ญี่ปุ่น (อันดับ 3 ร้อยละ 3.47) ไต้หวัน (อันดับ 7 ร้อยละ 2.99) ออสเตรเลีย (อันดับ 16 ร้อยละ 2.18) จีน (อันดับ 17 ร้อยละ 2.08) สิงคโปร์ (อันดับ 18 ร้อยละ 2) นิวซีแลนด์ (อันดับ 29 ร้อยละ 1.26) มาเลเซีย (อันดับ 35 ร้อยละ 1.08) อินเดีย (อันดับ 39 ร้อยละ 0.91) อินโดนีเซีย (อันดับ 40 ร้อยละ 0.89) ฮองกง (อันดับ 45 ร้อยละ 0.73) ประเทศไทย (อันดับ 52 ร้อยละ 0.48) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 60 ร้อยละ 0.12)

แผนภาพ 44 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2014 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

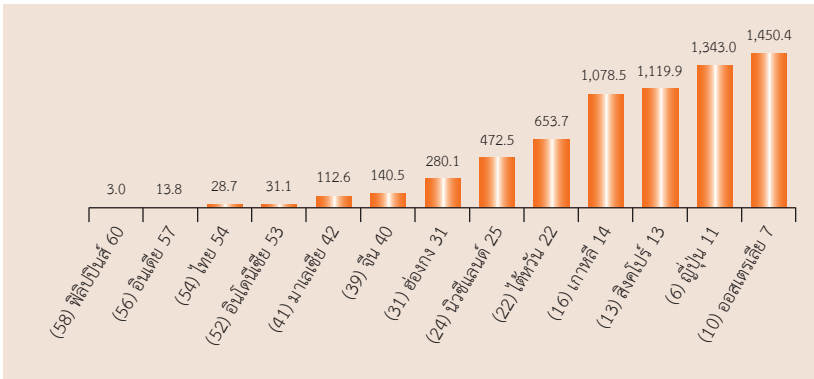
งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร

เมื่อพิจารณางบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร หรืองบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัว (คิดเป็นดอลลาร์สหรัฐ) พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาอย่างน้อยมาก เฉลี่ยต่อหัวเพียง 28.7 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในอันดับ 54 ต่ำกว่ามาเลเซีย (อันดับ 42 งบประมาณเฉลี่ยต่อหัว 112.6 ดอลลาร์สหรัฐ) ถึงกว่า 4 เท่า และต่ำกว่าสิงคโปร์ (อันดับ 13 งบประมาณเฉลี่ยต่อหัว 1,119.9 ดอลลาร์สหรัฐ) ถึง 40 เท่า และหากเปรียบเทียบกับออสเตรเลีย ซึ่งเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีอันดับที่ดีที่สุดคืออันดับ 7 ได้รับ

การจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาสูงถึง 1,450.4 ดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็น 50 เท่าของประเทศไทย (แผนภาพ 45)

แผนภาพ 45 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร พ.ศ.2558

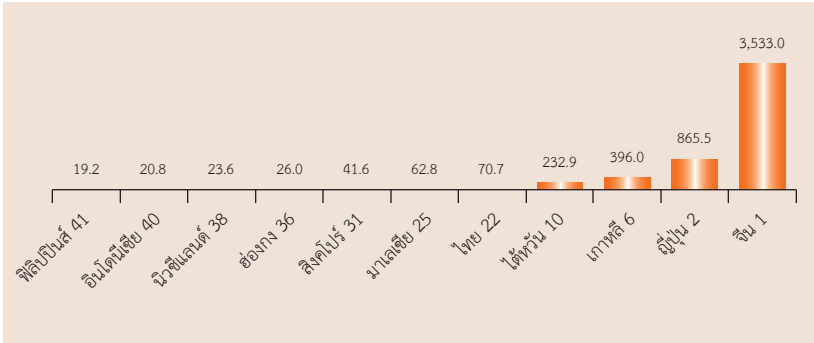
ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2014 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ

เมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลา (Full Time Equivalent : FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งหมายถึง จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีการนำสัดส่วนของเวลาที่ใช้ในกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนา มาเทียบกับเวลาการทำงานทั้งหมดของแต่ละบุคคล พบว่า ปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา

ทั่วประเทศเพียง 0.65 คนต่อประชากรพันคน อยู่ในอันดับที่ 47 ดีขึ้นกว่าปีพ.ศ. 2549 ซึ่งมีบุคลากรด้านนี้ 70.7 คนต่อประชากรพันคนแต่อยู่ในอันดับที่ 22 มีอันดับดีขึ้นกว่าปีที่แล้วถึง 26 อันดับ เปรียบเทียบกับจีน (อันดับ 1 จำนวน 3,533 คน) ซึ่งมีจำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในโลกและในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า มีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลาต่อประชากร 1,000 คนสูงกว่าไทยถึง 50 เท่า แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN อาทิ สิงคโปร์ (อันดับ 31 จำนวน 41.6 คน) พบว่า ประเทศไทยมีอันดับและจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาสูงกว่าสิงคโปร์อยู่ 9 อันดับ คิดเป็น 29.1 คน เช่นเดียวกับเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซีย (อันดับ 25 จำนวน 62.8 คน) พบว่าประเทศไทยก็มีอันดับและจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาสูงกว่ามาเลเซียอยู่ 3 อันดับคิดเป็น 7.9 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลาต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ดีที่สุดและมีจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN (แผนภาพ 46)

แผนภาพ 46 จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2558

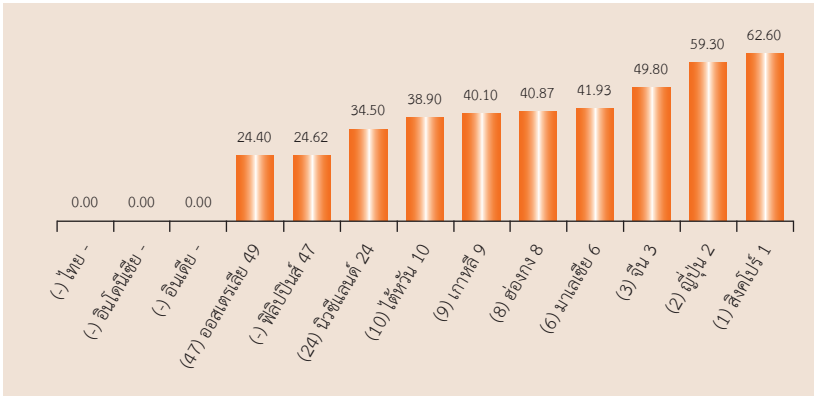

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2014

สัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิศวกรรมศาสตร์

ตัวแปรย่อยด้านสัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิศวกรรมศาสตร์ ในปี 2558 ประเทศไทยไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับ หากแต่เมื่อเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แสดงให้เห็นว่า ประเทศที่มีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมในอันดับที่มาก อาทิ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น หรือจีน มักจะมีสัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิศวกรรมศาสตร์สูง (แผนภาพ 47)

แผนภาพ 47 สัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิศวกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558

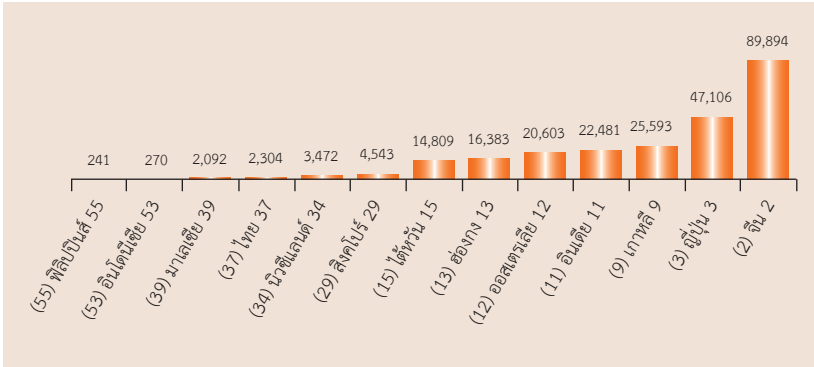

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก NSF Science & Engineering Indicators 2014

จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

หากพิจารณาจำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากล พบว่า ปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีบทความทางวิทยาศาสตร์น้อยมากเพียง 2,304 เรื่อง อยู่ที่อันดับ 37 คงที่เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2557 ในขณะที่จีน (อันดับ 2 จำนวน 89,894 เรื่อง) ญี่ปุ่น (อันดับ 3 จำนวน 47,106 เรื่อง) และสาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 9 จำนวน 25,593 เรื่อง) มีการพิมพ์บทความด้านวิทยาศาสตร์เผยแพร่ในระดับสากลสูงกว่าประเทศไทยค่อนข้างมาก แต่ไทยยังมีอันดับดีกว่ามาเลเซีย (อันดับ 39 จำนวน 2,092 เรื่อง) อินโดนีเซีย (อันดับ 53 จำนวน 270 เรื่อง) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 55 จำนวน 241 เรื่อง) ตามลำดับ (แผนภาพ 48)

แผนภาพ 48 จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. 2558

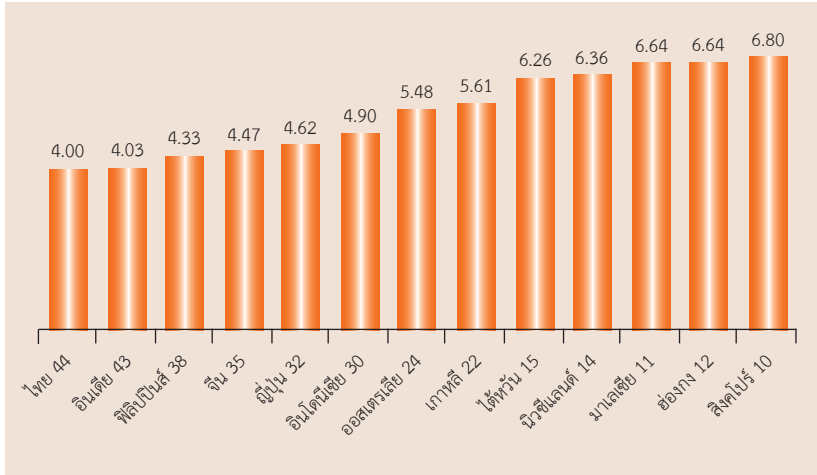

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2015 อ้างอิงจาก NSF Science & Engineering Indicators 2014 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2557)

การถ่ายโอนความรู้

การประเมินการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2558 ดังที่นำเสนอในแผนภาพ 50 แสดงว่า ประเทศไทยมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจอยู่ในระดับน้อย มีคะแนน 4.00 จากคะแนนเต็ม 10 ได้อันดับ 44 ซึ่งให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยยังไม่มี การถ่ายโอนความรู้สู่ภาคธุรกิจให้เห็นอย่างเด่นชัด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกด้วยกัน พบว่า การถ่ายโอนความรู้ของประเทศไทยเป็นอันดับรั้งท้าย

แผนภาพ 49 การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ พ.ศ. 2558

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2015 -จากการสำรวจโดย IMD

บทที่ 4

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของประเทศไทย และความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ

1.1 IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันปี พ.ศ. 2558 ให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 30 ตกลงจากปีที่แล้ว 1 อันดับ จากอันดับ 29 ปี พ.ศ. 2557 เป็นอันดับ 30 ปี พ.ศ. 2558 เมื่อพิจารณาย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2554 – 2558 พบว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยจะขึ้นลงอยู่ระหว่างอันดับ 27 – 30

1.2 การเปลี่ยนแปลงของอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558 มี 3 กลุ่มที่มีอันดับดีขึ้น โดยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานดีขึ้น 2 อันดับ กลุ่มประสิทธิภาพของรัฐบาลดีขึ้น 1 อันดับ กลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจดีขึ้น 1 อันดับ ในขณะที่กลุ่มผลประกอบการของเศรษฐกิจที่มีศักยภาพดีกว่ากลุ่มอื่นๆ กลับมีอันดับตกลง 1 อันดับ

1.3 ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวม เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่า ฟิลิปปินส์ (อันดับ 41) และอินโดนีเซีย (อันดับ 42) ในขณะที่ต่ำกว่าสิงคโปร์ (อันดับ 3) และมาเลเซีย (อันดับ 14)

1.4 เปรียบเทียบจุดแข็ง/จุดอ่อนของประเทศไทยในภาพรวม พบว่า **จุดแข็ง** ของประเทศไทยอยู่ที่ผลประกอบการของเศรษฐกิจ โดยประเทศไทยมีจุดเด่นที่การจ้างงานสูง การค้าระหว่างประเทศดีและค่าครองชีพ/ระดับราคาต่ำ ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และการศึกษาคือ **จุดอ่อน** ของประเทศไทย ซึ่งมีปัญหาอุปสรรคต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่สำคัญ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ที่รายจ่ายด้านสุขภาพอนามัยต่อหัวและผู้ช่วยทางการแพทย์อยู่ในระดับต่ำกว่ามัธยฐานมาก (อันดับ 58 จาก 61) 2) การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำมากที่สุดในรอบ 5 ปี 3) ความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากผลการสอบ TOEFL อยู่ในระดับต่ำ

1.5 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเศรษฐกิจ มี**จุดแข็ง** อยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 3) และกลุ่มการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 8) โดยประเทศไทยมีอัตราการว่างง่ายต่อประชากรต่ำเพียงร้อยละ 0.84 เป็นอันดับ 2 รองจากกาตาร์ อยู่ในอันดับดีที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก 13 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ และไทยยังมีอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปีเพียงร้อยละ 4.27 เป็นอันดับ 3 รองจากกาตาร์ และคาซัคสถาน และไทยมีดัชนีความเข้มข้นของการส่งออกในมิติคู่ค้าอยู่ในอันดับ 10 คิดเป็นร้อยละ 43 สำหรับ**จุดอ่อน**ด้านเศรษฐกิจของ

ประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ และยังมีความเสี่ยงของเศรษฐกิจต่อการย้ายฐานการผลิต (อันดับ 53) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวพิจารณาความเสมอภาคของอำนาจการซื้อ (อันดับ 53) และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ณ มูลค่าตามราคาคงที่ (อันดับ 50)

1.6 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของรัฐ พบว่า **จุดเด่น**อยู่ที่กลุ่มนโยบายการคลัง (อันดับ 6) และรายรับและรายจ่ายของรัฐ (อันดับ 14) ส่วน**จุดอ่อน**ที่สำคัญอยู่ที่กฎระเบียบในการทำธุรกิจอยู่ที่อันดับ 51 เท่ากับปี พ.ศ. 2557 การขาดเสถียรภาพทางการเมือง (อันดับ 55) และการติดสินบนและคอร์รัปชันที่ประเทศไทยได้คะแนนเพียง 2.04 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 42) ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้รับการจัดอยู่ในอันดับที่ 54 ต่ำกว่ามาเลเซีย (33) สิงคโปร์ (7)

1.7 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ พบว่า **จุดแข็ง**อยู่ที่ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน อยู่ที่อันดับ 8 ได้แก่ สัดส่วนของชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ (อันดับ 2) ร้อยละของกำลังแรงงาน (อันดับ 5) ระดับค่าตอบแทน (อันดับ 8) และรายได้ประจำปีรวมรายได้เสริมอื่นๆ ของวิชาชีพด้านบริการ (อันดับ 8) ส่วน**จุดอ่อน**อยู่ที่ปัจจัยกลุ่มด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 47) โดยมีผลิตภาพด้านเกษตรกรรมอยู่ที่อันดับ 58 สูงกว่าเพียงอินเดีย (อันดับ 59) เท่านั้น ผลิตภาพในภาพรวม (อันดับ 57) และผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 56)

1.8 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้วยในทุกกลุ่ม เนื่องจากสมรรถนะต่ำกว่าค่ามัธยฐานเกือบทั้งหมด อันดับในภาพรวมอยู่ที่ 46 เนื่องจาก**จุดอ่อน**ในปัจจัยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (อันดับ

54) ด้านการศึกษา (อันดับ 48) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 47) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 44) เด่นที่สุดคือโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อยู่ที่อันดับ 30 อยู่ตรงกลางมัธยฐานพอดี แม้จะมีอันดับลดลงกว่าปีที่แล้วอยู่ 2 อันดับ

1.9 ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้รับการจัดอันดับ 54 โดยมี**จุดแข็ง**ที่ปัจจัยรอยเท้านิเวศน์ (Ecological Footprint) เป็นการวัดผลกระทบของกิจกรรมของมนุษย์ต่อโลก (เฮกตาร์ต่อคน) ซึ่งประเทศไทยได้รับการจัดอันดับ 6 ส่วน**จุดอ่อน**ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ที่ปัจจัยรายจ่ายด้านสุขภาพอนามัยต่อหัว และจำนวนผู้ช่วยทางการแพทย์ อยู่ในอันดับเท่ากันที่อันดับ 58

1.10 การจัดอันดับด้านการศึกษาของ IMD พ.ศ. 2558 ให้ประเทศไทยได้อันดับ 46 ดีขึ้น 6 อันดับ ประเทศไทยมี**จุดแข็ง** ในด้านงบประมาณภาครัฐที่ใช้ในการศึกษาต่อนักเรียนมัธยมศึกษา (อันดับ 2) และจำนวนผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (อันดับ 8) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดใหม่ทั้งสองตัวชี้วัด **จุดอ่อน**ของการศึกษาไทย คือ ความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากผลการสอบ TOEFL (อันดับ 57) และสัดส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 55)

1.11 จุดเด่น – จุดด้อยด้านโครงสร้างพื้นฐาน

เมื่อพิจารณาสมรรถนะการศึกษาไทยจากจุดเด่น – จุดด้อยด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า IMD ได้วิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาที่เป็นจุดเด่น 5 ตัว ประกอบด้วย ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ IMD ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (หมวด 4.5) จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน

(ระดับมัธยมศึกษา) ซึ่งประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาค้นแก่นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 37 เป็นอันดับที่ 2 อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่ม ASEAN และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และเมื่อเทียบกับทั้งโลก โดยเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาค้นแก่นักเรียน กับอันดับของประเทศไทยเองในปีที่ผ่านมา (IMD2014) ซึ่งอยู่ในระดับร้อยละ 18 ที่อันดับ 41 จะพบว่า อันดับและงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาค้นแก่นักเรียนใน IMD2015 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดถึง 39 อันดับ คิดเป็นร้อยละ 19 ซึ่งกว่าเท่าตัว และอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยประเทศไทยมีอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 60.9 ในปี พ.ศ. 2558 อยู่ในอันดับที่ 23 (ไม่มีข้อมูลเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2557) และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (หมวด 4.2) 3 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาที ซึ่งประเทศไทยอยู่ในอันดับ 7 ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.07 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที อัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ซึ่งประเทศไทยมีค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรายเดือนต่ำ 20.31 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่อันดับ 21 ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศ และเป็นอันดับที่ 3 ในกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีโทรศัพท์เคลื่อนที่มากถึง 1,273 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน หรือ 1 คนต่อ 1.2 เครื่อง อยู่ในอันดับที่ 22

หากพิจารณาจากจุดด้อยของตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่าประเทศไทยมีจุดด้อย 5 ตัว ประกอบด้วย ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ

IMD ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (หมวด 4.5) จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา โดยในปี พ.ศ. 2558 ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาของไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนโดยเฉลี่ย 19.91 คน (20 คน) เท่ากับปี 2557 แต่มีอันดับหล่นลงจากปีที่แล้ว (อันดับ 55 จาก 54) ซึ่งจัดเป็นอันดับท้ายๆ เมื่อเปรียบเทียบกับ 60 ประเทศที่เข้าร่วมจัดอันดับในกลุ่มนี้ โดยเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่าอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าเพียง 2 ประเทศ ได้แก่ อินเดีย (อันดับที่ 59) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 32.0 คน และฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 60) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 34.53 คน ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ซึ่งพิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีประชากรในช่วงวัยดังกล่าวที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 18 อยู่อันดับที่ 53 ซึ่งหล่นลงจากปีที่ผ่านมา 3 อันดับ ถึงแม้จะมีอัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25-34 ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาคงที่ (ร้อยละ 18 อยู่อันดับที่ 50) และมีอันดับแย่กว่าเกือบทุกประเทศในกลุ่ม ASEAN และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีเพียงอินโดนีเซีย (ร้อยละ 19.5 อยู่อันดับที่ 51) เท่านั้นที่มีอันดับและอัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25-34 ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่า และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ที่ IMD ได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL 2013 ซึ่งเป็นการทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติมาจัดอันดับ โดยในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ประเทศไทยยังด้อยด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 76 จากคะแนนเต็ม 120 (อันดับ 57) เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นมองโกเลีย พบว่าสูงกว่าเพียงญี่ปุ่น (อันดับ 61) ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ย

เพียง 70 จากคะแนนเต็ม 120 และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (หมวด 4.2) จำนวน 2 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งประเทศไทยอยู่ในอันดับ 57 มีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์เพียง 185 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 57 จากทั้งหมด 61 ประเทศ และจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนามักกับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างชัดเจน ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่ำกว่า 500 คนต่อประชากร 1,000 คน คือมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 437 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 54

1.12 วิวัฒนาการของขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาวิวัฒนาการของขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศจากตัวชี้วัดที่มีระดับคะแนนดีขึ้นและลดลงอย่างมีนัยสำคัญและอย่างละ 15 ตัวชี้วัด จะพบว่า มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาในด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในกลุ่มตัวชี้วัดที่มีระดับคะแนนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ โดย IMD รวบรวมจากข้อมูลเชิงสถิติจากแหล่งข้อมูลระดับชาติของแต่ละประเทศ ที่แสดงถึงมูลค่าหรืองบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อปี โดยผลการจัดอันดับปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศอยู่ในอันดับที่ 42 มูลค่า 1,856 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับไต้หวัน (อันดับที่ 42 มูลค่า 1,856 ดอลลาร์สหรัฐ) เหนือกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 57 มูลค่า 278 ดอลลาร์สหรัฐ) เพียงประเทศเดียว ในขณะที่ประเทศจีนมีการจัดสรรงบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศสูงที่สุด

(อันดับ 2 มูลค่า 191,205 ดอลลาร์สหรัฐ) มีการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ สูงเป็น 10 เท่าของงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย และงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 52 มีสัดส่วนของงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งประเทศต่อ GDP ร้อยละ 0.48 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อปี พ.ศ. 2557 (อันดับ 55 ได้ 0.39 คะแนน) และไม่มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องของด้านการศึกษาในด้านโครงสร้างพื้นฐานใดเลยที่อยู่ในกลุ่มตัวชี้วัดที่มีระดับคะแนนลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

1.13 ตัวบ่งชี้สำคัญที่เป็นปัจจัยดึงดูดทางเศรษฐกิจ

IMD ได้ให้ผู้บริหารจากภาคธุรกิจของแต่ละประเทศเลือกตัวชี้วัด 5 ตัวที่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลที่สุดในการดึงดูดเศรษฐกิจในประเทศจากการสอบถามความคิดเห็นจากภาคธุรกิจทั้งหมด จนได้เป็น 15 ตัวชี้วัดที่มีอิทธิพลที่สุดในการดึงดูดเศรษฐกิจ พบว่ามีตัวชี้วัดถึง 4 ตัวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่มีอิทธิพลที่สุดในการดึงดูดเศรษฐกิจในประเทศไทย ได้แก่ แรงงานฝีมือ (57.1%) การมีนโยบายที่นิ่งและพยากรณ์ได้ (32.1%) การมีวัฒนธรรมที่ใช้การวิจัยและพัฒนาที่เข้มแข็ง (20.5%) และการมีระดับการศึกษาสูง (8.9%)

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN ที่มีสมรรถนะในการแข่งขันระดับต้นๆ ในเวทีโลก จะพบว่า สิงคโปร์ที่อยู่ในอันดับ 3 มีปัจจัยด้านการมีนโยบายที่นิ่งและพยากรณ์ได้ในระดับสูงสุด (80.5%) แรงงานฝีมือ (26.8%) การมีระดับการศึกษาสูง (15.9%) และการมีวัฒนธรรมที่ใช้การวิจัยและพัฒนาที่เข้มแข็ง (8.5%) ตามลำดับ ในขณะที่

มาเลเซียซึ่งอยู่ในอันดับ 14 มีปัจจัยด้านแรงงานฝีมือสูง (42.0%) การมีนโยบายที่นิ่งและพยากรณ์ได้ (34.4%) การมีระดับการศึกษาสูง (20.6%) และการมีวัฒนธรรมที่ใช้การวิจัยและพัฒนาที่เข้มแข็ง (16.8%) ตามลำดับ

2. ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

2.1 สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม ปี พ.ศ. 2558 IMD จัดอันดับด้านการศึกษาให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 46 จากทั้งหมด 61 ประเทศ ดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 6 อันดับ

2.2 ด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา พิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา อัตราการไม่รู้หนังสือ และผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พบว่า อัตราการเข้าเรียนสุทธาระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 79.5 อยู่ที่อันดับ 52 อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไป ลดลงเหลือร้อยละ 3.3 จากร้อยละ 5.9 ในปี พ.ศ. 2557 ทำให้อันดับดีขึ้น 7 อันดับ อยู่ที่อันดับ 43 ในวันนี้ สำหรับตัวชี้วัดใหม่ สัดส่วนของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปประเทศไทยมีจำนวนร้อยละ 60.9 อยู่ที่อันดับ 23

2.3 ด้านคุณภาพการศึกษา IMD พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 16.28:1 ระดับมัธยมศึกษา 19.91:1 อยู่ที่อันดับ 34 และ 55 ตามลำดับ ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ยังมีผู้จบระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 18 อยู่อันดับ 53 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิต-วิทย์ของเด็กอายุ 15 ปี อยู่อันดับ 44 รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยซึ่งวัดจากผลการสอบ TOEFL ยังด้อยและรั้งท้ายอยู่ในอันดับ 57 จาก 61 ประเทศที่เข้าร่วม

การจัดอันดับ และอัตราส่วนของการเคลื่อนย้ายของนักศึกษา (Student Mobility) ของประเทศไทยมีอันดับลดลงจากปี พ.ศ. 2557 คืออัตราส่วน นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศร้อยละ 0.32 อันดับ 49 ลดลง 2 อันดับและอัตราส่วนนักศึกษาไทยที่ไปเรียน ณ ต่างประเทศร้อยละ 0.38 อันดับ 51 ลดลง 1 อันดับ

2.4 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา IMD พิจารณาจากงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 4.2 อันดับ 39 รายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว อยู่ที่ 249 ดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 33 ดอลลาร์สหรัฐ ทำให้อันดับขึ้นมา 1 อันดับ และรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนมัธยมศึกษาเป็นตัวชี้วัดใหม่และประเทศไทยได้รับการจัดอันดับ 2 ร้อยละ 37 ของจีดีพีต่อประชากร ส่วนอีก 5 เกณฑ์ชี้วัด IMD ใช้วิธีการสำรวจ ได้แก่ ระบบการศึกษาสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจได้อันดับ 46 ความเพียงพอของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ได้อันดับ 50 การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจได้อันดับ 53 การจัดการศึกษาสาขาบริหารจัดการตอบสนองต่อความต้องการภาคธุรกิจได้อันดับ 52 และทักษะด้านภาษาได้อันดับ 53

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจและยังล้าหลังหลายๆ ประเทศ ทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

อภิปราย

1. อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 จากความท้าทายที่ส่งผลต่อสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีสากลในภาพรวม

IMD2015 ได้อภิปรายสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 โดยวิเคราะห์ความท้าทายที่ส่งผลต่อสมรรถนะการแข่งขันในเวทีสากลในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญใน 5 ประเด็นคือ กระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้นโดยส่งเสริมภาคธุรกิจทางเลือกเพื่อชดเชยการลดต่ำลงของการเติบโตด้านการส่งออกและเร่งกระบวนการใช้จ่ายภาครัฐในโครงการหลัก ส่งเสริมการขับเคลื่อนเชิงนวัตกรรม และอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงเพื่อการเติบโตในระยะยาว ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจใหม่และนำไปใช้ในการช่วยกระจายรายได้ ปฏิรูปการเมืองและราชการสู่สังคมที่มีความเท่าเทียมและโปร่งใส และการปฏิรูประบบการศึกษาที่คาดการณ์ว่าจะการพัฒนาในอนาคตควบคู่ การเสริมสร้างวัฒนธรรมของชาติที่ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์และจริยธรรมที่เข้มแข็ง ซึ่งเมื่อพิจารณาท้าทายที่ส่งผลต่อสมรรถนะการแข่งขันของประเทศในภาพรวมตามที่ IMD ได้สรุปไว้ จะเห็นได้ว่า IMD ให้ความสำคัญและสะท้อนประเด็นด้านนโยบายและความโปร่งใสของธรรมาภิบาลภาครัฐและภาคการเมืองที่ส่งผลถึงความเชื่อมั่นและการพัฒนาในทางเศรษฐกิจ โดยมองว่าการเติบโตด้านการส่งออกและกระบวนการใช้จ่ายภาครัฐขอประเทศไทยเกิดการถดถอย รัฐควรออกนโยบายที่ส่งเสริมธุรกิจทางเลือกหรือธุรกิจรายย่อย (SME) ในขณะเดียวกัน ภาคการเมืองและภาครัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาประเทศควรมีธรรมาภิบาลและ

ความโปร่งใส ซึ่งในที่นี่ IMD ยังมองว่าภาคการเมืองและภาครัฐของประเทศไทยยังขาดธรรมาภิบาลและความโปร่งใส ตลอดจนขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลค่อนข้างบ่อย นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาสั้นๆ มีความกังวลภายในประเทศเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชัน สินบน การเรียกร้องผลประโยชน์ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจที่มีผลตอบแทนสูงๆ ภาครัฐและภาคการเมืองไม่สามารถทำหน้าที่ประคับประคองภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจขนาดใหญ่ให้ดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น ประเทศไทยจึงควรปรับการให้ความสำคัญในภาคธุรกิจใหญ่ๆ ไปสู่ธุรกิจขนาดเล็กลง ประกอบกับผู้มีบทบาทเกี่ยวกับการศึกษาและการพัฒนาคนยังไม่สามารถตอบโจทย์ของสังคมในการเตรียมคนให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองกระแสการเปลี่ยนแปลงและวาระของโลกและเวทีสากลบนพื้นฐานของการมีจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตที่มากพอ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เป็นพื้นฐานของการกำหนดนโยบายและการพัฒนาประเทศ

2. อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบองค์ประกอบในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors)

ผลการประเมินสมรรถนะกลุ่มปัจจัยหลักของประเทศไทยที่ปรากฏใน IMD2015 พบว่า ประเทศไทยคือมีผลการจัดอันดับที่ดีขึ้นใน 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทยได้เลื่อนจากอันดับที่ 28 เป็น 27 ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเลื่อนจากอันดับที่ 25 เป็น 24 และโครงสร้างพื้นฐานเลื่อนจากอันดับที่ 48 เป็น 46 ซึ่งปัจจัยหลัก

ทั้ง 3 ปัจจัยเป็นพื้นฐานในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในระยะยาว ในขณะเดียวกัน ภายในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ซึ่งมีปัจจัยย่อยด้านการศึกษา โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ อยู่ในปัจจัยหลักนี้เป็นกลุ่มปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนที่สุดที่จุดอันดับสมรรถนะการแข่งขันในเวทีสากลในปี พ.ศ. 2558 ในภาพรวมของประเทศไทย จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาจากสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีสากล 5 ปี ย้อนหลังเปรียบเทียบ 4 กลุ่มปัจจัยหลัก จะเห็นได้ว่า ผลประกอบการทางเศรษฐกิจ มีอันดับตกลงลง จากอันดับที่ 12 เป็นอันดับที่ 13 ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่ออันดับในหมวดนี้คือ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวพันกับประเด็นอื่นๆ ในขณะที่ปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นจุดอ่อนที่สุดมาโดยตลอด มีข้อสังเกตว่า ปัจจัยด้านผลประกอบการทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) ล้วนมีอันดับไม่เกินอันดับกึ่งกลางหรือใกล้เคียงมัธยฐานเมื่อเทียบกับประเทศทั้งหมดที่เข้าร่วมการจัดอันดับ มีเพียงปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้นที่มีอันดับอยู่ก่อนไปทางอันดับท้ายๆ คืออันดับที่ 46 ขึ้นไป ถึงแม้ 4 ปีก่อนหน้าปี 2558 ปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยมีอันดับตกลงเรื่อยๆ แต่ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของ IMD ปี พ.ศ. 2558 ในระดับนานาชาติให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 46 ดีขึ้นจากปี 2557 ถึง 2 อันดับ และดีที่สุดในเมื่อเทียบกับ 5 ปี ที่ผ่านมา แต่ยังคงอยู่ในอันดับที่แย่กว่า

เพื่อนบ้านในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 9 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 7) ญี่ปุ่น (อันดับ 13) ฮองกง (อันดับ 15) ไต้หวัน (อันดับ 18) ออสเตรเลีย (อันดับ 19) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 21) นิวซีแลนด์ (อันดับ 23) จีน (อันดับ 25) และมาเลเซีย (อันดับ 27) มีอันดับดีกว่าเพียง 3 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ซึ่งมีอันดับรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 56, 57 และ 58 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยในกลุ่มปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน 5 ปัจจัยย่อยของประเทศไทย พบว่า ไม่มีปัจจัยย่อยใดที่มีความโดดเด่นโดยมีอันดับเหนือค่ามัธยฐานเลย แต่มีโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (Basic Infrastructure) เพียงด้านเดียวที่มีอันดับกลางๆ คือตรงค่ากลางของมัธยฐาน (อันดับ 30) ในขณะที่ ปัจจัยย่อยที่เหลืออีก 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (Technological Infrastructure) (อันดับ 44) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure) (อันดับ 47) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (Health & Environment) (อันดับ 54) และการศึกษา (Education) (อันดับ 48) มีอันดับอยู่ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน โดยปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมเป็นจุดอ่อนที่สุด คืออยู่ในอันดับที่ 54 จากทั้งหมด 61 ประเทศ

3. อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ในเวทีสากล พ.ศ. 2558 โดยพิจารณาตามตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องปัจจัยย่อย (Sub - Factors) ด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ IMD ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และ โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์

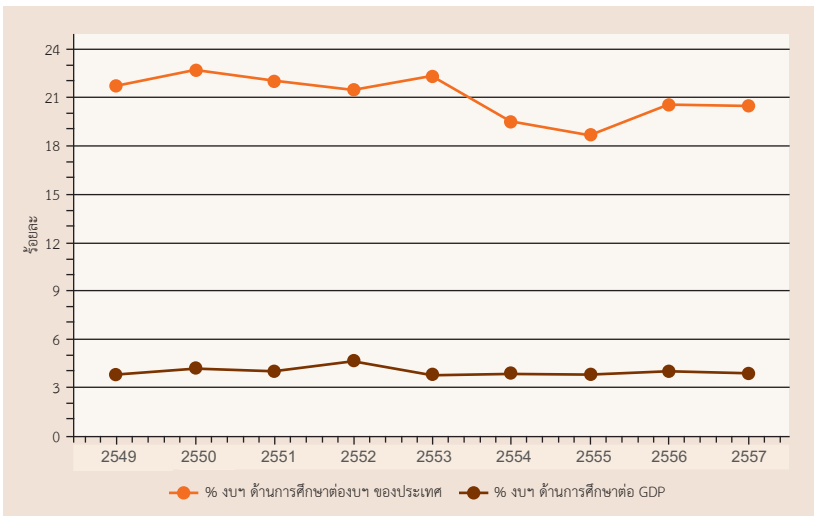
เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องทั้ง 34 ตัวชี้วัด สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

3.1 งบประมาณ

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ IMD ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ 6 ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร จะพบว่า ในปี 2556 (2013) ประเทศไทยมีมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ 3,738,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ โดยประมาณ แบ่งเป็นงบประมาณด้านการศึกษาเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.2 ของ GDP ซึ่งงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 - 2557 มีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกับจำนวนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด โดยที่ร้อยละของงบประมาณการศึกษาต่องบประมาณรายจ่ายทั้งหมดมากที่สุดในปี 2550 และในปี 2557ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2556 ในขณะที่

ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มากที่สุดในปี 2552 และในปี 2557 ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2556 เช่นเดียวกัน (แผนภาพที่ 50)

แผนภาพที่ 50 ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษา ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และงบประมาณรายจ่ายทั้งจ่ายทั้งหมด ปีงบประมาณ 2549 – 2557

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557

<http://stat-ed.onecapps.org/StatDetail.aspx?MenuID=53&SubID=4&MainID=1>

เมื่อพิจารณางบประมาณด้านการศึกษาเปรียบเทียบกับงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP ระหว่าง พ.ศ. 2535-2559 จะเปรียบเทียบได้ดังตารางที่ 7 ต่อไปนี้

จากสถิติงบประมาณด้านการศึกษาย้อนหลังข้างต้น พบว่า งบประมาณแผ่นดิน GDP และงบประมาณด้านการศึกษาของประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาสูงกว่าประเทศอื่นๆ และเมื่อพิจารณาจากสถิติงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการย้อนหลัง 10 ปี (2548-2557) งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มจาก 262,938 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 482,788 ล้านบาทในปี 2557 เมื่อการลงทุนทางการศึกษา พิจารณาจากร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จึงส่งผลให้ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการศึกษาด้อยกว่าเพียงมาเลเซีย (การลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 5.5 อันดับ 18) ประเทศเดียว เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม ASEAN โดยกิจกรรมรายจ่ายงบประมาณการศึกษาไทยในสัดส่วนที่สูง 5 อันดับแรก ได้แก่ อันดับ 1) ค่าจ้างและเงินเดือนครู 69% ตามด้วย 2) การบริหารจัดการทั้งค่าตอบแทนผู้บริหารและค่าสาธารณูปโภค 12% 3) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา 5.5% 4) รายจ่ายเพื่อการลงทุนและวิจัย 6% และ 5) กิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน 5% (สสค., 2558) ในขณะที่งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรซึ่งสะท้อนการลงทุนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อช่วยในการวิเคราะห์และการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรที่ตอบสนองต่อสภาพความเป็นจริงและความจำเป็นกลับแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเพียง 249 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่อันดับ 52 น้อยกว่าลักเซมเบิร์ก (6,272 ดอลลาร์สหรัฐ) ที่อยู่

ในอันดับ 1 จาก 59 ประเทศ ถึง 25 เท่า น้อยกว่าออสเตรเลีย (3,575 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 6) ซึ่งอยู่ในอันดับที่ดีที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ถึง 14 เท่า และน้อยกว่าสิงคโปร์ (1,723 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 20) ซึ่งอยู่ในอันดับที่ดีที่สุดในกลุ่มประเทศ ASEAN 7 เท่า ซึ่งเป็นเป็นข้อเท็จจริงที่ช่วยยืนยันว่าการใช้งบประมาณด้านการศึกษาที่จะส่งผลถึงคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กยังเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายส่วนอื่นๆ และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของ งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากรต่อ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาทั้งหมดซึ่งแสดงถึงการให้ความสำคัญต่อการวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาของประเทศ จะเห็นว่า งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร พบว่าแม้ว่างบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ที่แสดงถึงมูลค่าหรืองบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อปี โดยผลการจัดอันดับปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศอยู่ในอันดับที่ 42 มูลค่า 1,856 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับ ไต้หวัน (อันดับที่ 42 มูลค่า 1,856 ดอลลาร์สหรัฐ) เหนือกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 57 มูลค่า 278 ดอลลาร์สหรัฐ) เพียงประเทศเดียวก็ตาม แต่เมื่อพิจารณางบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร หรืองบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัว (คิดเป็นดอลลาร์สหรัฐ) พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาน้อยมาก เฉลี่ยต่อหัวเพียง 28.7 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในอันดับ 54

เมื่อพิจารณาประเด็นงบประมาณที่เกี่ยวข้องข้างต้นแล้ว สรุปได้ว่าประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อหาทางดำเนินการต่อไป ไม่ใช่การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาที่เน้นการเพิ่มวงเงินงบประมาณ หากแต่เป็นการจัดสรรงบประมาณที่ลงสู่ตัวผู้เรียนที่เหมาะสม การบริหารจัดการเกี่ยวกับตัวข้าราชการด้านการศึกษาและครูที่เพียงพอกับความต้องการ การเพิ่มสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาให้งานวิจัยมีคุณภาพสอดคล้องกับการพัฒนาของประเทศ

3.2 สัดส่วนนักเรียนต่อครู

เมื่อพิจารณาสัดส่วนนักเรียนต่อครู ซึ่งเป็นตัวชี้วัดแสดงถึงภาระงานของครู และการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ในด้านการศึกษา โดยในปี พ.ศ. 2558 ครูที่สอนระดับประถมศึกษาของไทย 1 คน ต้องรับภาระนักเรียนประมาณ 16.28 คน อยู่ในอันดับที่ 34 โดยเมื่อพิจารณาในกลุ่มประเทศ ASEAN และ ASEAN + 3 ประเทศไทยเป็นรองเพียงมาเลเซีย (อันดับ 14) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 12.30 คน แต่อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าญี่ปุ่น (อันดับที่ 42) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 17.70 คน สิงคโปร์ (อันดับที่ 44) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 18 คน จีน (อันดับที่ 45) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 18.21 คน และสาธารณรัฐเกาหลี (อันดับที่ 46) ในสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 18.40 คน ซึ่งล้วนแต่มีคุณภาพการจัดการศึกษาดีกว่าประเทศไทย ซึ่งให้เห็นว่า สัดส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศนั้นๆ ซึ่งยังไม่เคยมีการวิจัยในระดับประเทศที่แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนนักเรียนต่อครูที่เหมาะสมที่ส่งผลถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา

สิ่งที่ควรพิจารณาเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและการจัดสรรสัดส่วนนักเรียนต่อครูที่เหมาะสมควรให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนมากกว่าการให้ความสนใจในปริมาณหรือสัดส่วนครูกับนักเรียน หากแม้มีสัดส่วนนักเรียนต่อครูที่ต่ำกว่านี้ก็ยังไม่สามารถใช้เป็นเหตุผลสำคัญในการสร้างให้เกิดคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาที่ดีขึ้นได้

ในทางกลับกัน เมื่อพิจารณาสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา ปี พ.ศ. 2558 ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาของไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนโดยเฉลี่ย 19.91 คน (20 คน) เท่ากับปี 2557 แต่อันดับหล่นลงจากปีที่แล้ว (อันดับ 55 จาก 54) ซึ่งจัดเป็นอันดับท้ายๆ เมื่อเปรียบเทียบ 60 ประเทศที่เข้าร่วมจัดอันดับในกลุ่มนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศ ASEAN พบว่า มาเลเซียมีอันดับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา (อันดับ 14 ในสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:12.30) กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 34 ในสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:13.10) โดยมีสัดส่วนครูต่อนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาสูงกว่าเพียง 0.80 หรือ 1 คนเท่านั้น ประเทศไทยมีอันดับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา (อันดับ 34 ในสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:16.28) กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 55 ในสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:19.91) มีสัดส่วนครูต่อนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาสูงกว่า 3.63 หรือ 4 คนโดยประมาณ และเมื่อพิจารณาประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศ ASEAN ด้วยกัน พบว่า เกือบทุกประเทศ สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา จะไม่แตกต่างกันมาก โดยประเทศที่มีสัดส่วนนักเรียน

ต่อครูในระดับประถมศึกษา กับสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างที่สุดได้แก่ สิงคโปร์ ซึ่งมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาสูงกว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษาอยู่ 4 คน ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งมีผลการสำรวจตรงกันข้ามมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาน้อยกว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษาอยู่ 4 คน จะเห็นได้ว่า สิงคโปร์ซึ่งมีสมรรถนะในการแข่งขันด้านการศึกษา และในภาพรวมอยู่ในอันดับต้นๆ กลับมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษามากกว่าไทยและมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา มากกว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจัดสัดส่วนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาในระดับประถมศึกษา มากกว่ามัธยมศึกษา จึงเป็นสิ่งที่เน้นการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดการศึกษา ควรทำการศึกษาอย่างจริงจังถึงการจัดสัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่เหมาะสม นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาที่ลงไปเพื่อการจ่ายค่าจ้างและเงินเดือนครูที่สูงถึง 69% เมื่อเทียบกับงบประมาณด้านการศึกษาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาในเชิงปริมาณค่าตอบแทนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สูงดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงปริมาณของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีค่อนข้างมาก ประเด็นการขาดแคลนครูที่เกิดขึ้นจึงน่าจะเป็นการขาดแคลนครูที่มีคุณภาพมากกว่าการขาดแคลนในเชิงปริมาณ

3.3 ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษา

เมื่อพิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษา ผลการทดสอบ PISA ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ การสอนวิทยาศาสตร์

ในโรงเรียน อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จะพบว่า อัตราการเข้าเรียนสุทธาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงความทั่วถึงในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12 -17 ปีที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกันของประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ พ.ศ. 2558 ร้อยละ 79.5 สูงกว่าปี พ.ศ. 2557 ร้อยละ 5.4 อยู่อันดับ 52 ดีขึ้น 3 อันดับ แต่ยังคงอยู่ในอันดับท้ายๆ ของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับทั้งหมด ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น (อันดับ 4) ซึ่งมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาสุทธิสูงถึงร้อยละ 99.1 สิงคโปร์ (อันดับ 5 ร้อยละ 98.8) ฮองกง (อันดับ 8 ร้อยละ 97.0) นิวซีแลนด์ (อันดับ 9 ร้อยละ 97.0) และ สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 13 ร้อยละ 96) จะมีอัตราการเข้าเรียนสุทธาระดับมัธยมศึกษาสูงกว่าร้อยละ 95 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการให้ความสำคัญในการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศเหล่านั้นอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเรียนในระดับที่สูงกว่ายังคงดึงดูดให้ผู้เรียนอยู่ในระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานซึ่งถูกบรรจุไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวได้ว่าการศึกษาในระบบหรือหลักสูตรสัมพันธ์กับโอกาสและความก้าวหน้าในการทำงานในประเทศเหล่านั้น คนจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนในระดับมัธยมศึกษา และหากพิจารณาอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ประกอบ จะเห็นว่า แม้ว่าประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือลดลงร้อยละ 2.6 ในปี พ.ศ. 2558 เหลือเพียงร้อยละ 3.3 อันดับ 43 (ในปี พ.ศ.2557 มีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ร้อยละ 5.9 อันดับ 50) ซึ่งมีอันดับดีขึ้นถึง 7 อันดับ แต่ยังคงอยู่ในอันดับที่ไม่ดีนัก และเป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการศึกษาค่อนข้างสูง แต่คนไทยยังให้ความสำคัญในการเข้าเรียนในระบบโรงเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาค่อนข้างน้อยทั้งๆ ที่พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ฉบับปรับปรุง 2545 กำหนดไว้ ในขณะเดียวกันคุณภาพของการจัดการศึกษาในระบบกลับไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้จบการศึกษามีการรู้หนังสือที่เพียงพอต่อการพัฒนาประเทศและการเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันของประเทศได้เท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบ PISA ซึ่ง OECD ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาโดยสำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของประชาชนทั่วไป ประจำปี 2015 ในโครงการ PISA 2012 โดยสำรวจเด็กอายุ 15 ปี และจัดอันดับคะแนนระดับความสามารถด้านคณิต-วิทย์ของประเทศไทยโดยได้ผลคือ ประเทศไทยมีคะแนนคณิตศาสตร์เฉลี่ย 427 คะแนน (อันดับ 44) เมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่มประเทศ ASEAN ประเทศไทยเป็นรองเพียงสิงคโปร์ (573 คะแนน อันดับ 2) แต่สูงกว่ามาเลเซีย (421 คะแนน อันดับ 47) และอินโดนีเซีย (375 คะแนน อันดับ 54) และมีคะแนนวิทยาศาสตร์เฉลี่ย 444 คะแนน อยู่อันดับที่ 44 เมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่มประเทศ ASEAN ประเทศไทยเป็นรองเพียงสิงคโปร์ (551 คะแนน อันดับ 2) แต่สูงกว่ามาเลเซีย (420 คะแนน อันดับ 47) และอินโดนีเซีย (382 คะแนน อันดับ 54) โดยฟิลิปปินส์ไม่เข้าร่วมการจัดอันดับ จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาค ASEAN ประเทศไทยมีคะแนนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นรองเพียงสิงคโปร์ประเทศเดียว ในขณะที่ ผู้บริหารภาคธุรกิจมองว่าการสอน

วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยได้คะแนนการประเมิน 3.81 จากคะแนนเต็ม 10 เป็นอันดับที่ 50 ต่ำกว่าถึง 49 ประเทศ และเหนือกว่าเพียง 10 ประเทศ โดยมีสิงคโปร์อยู่อันดับ 1 คะแนนการประเมิน 8.44 มาเลเซีย (อันดับ 5 คะแนน 6.91) ฮองกง (อันดับ 9 คะแนน 6.51) ไต้หวัน (อันดับ 10 คะแนน 6.41) อินเดีย (อันดับ 16 คะแนน 6.10) ญี่ปุ่น (อันดับ 17 คะแนน 6.09) จีน (อันดับ 19 คะแนน 5.77) สาธารณรัฐเกาหลี (อันดับ 21 คะแนน 5.63) นิวซีแลนด์ (อันดับ 22 คะแนน 5.57) ออสเตรเลีย (อันดับ 29 คะแนน 5.36) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 36 คะแนน 4.99) และอินโดนีเซีย (อันดับ 39 คะแนน 4.81) นั่นหมายถึงทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกทั้งหมดมีการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าประเทศไทยตามความคิดเห็นของภาคธุรกิจ ผลจากการจัดอันดับดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ภาคธุรกิจยังคงมองว่าการจัดการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ถึงแม้คะแนน PISA จะแสดงให้เห็นว่า คะแนนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทยไม่ได้อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ASEAN ข้อสรุปที่ควรเป็นข้อสังเกตต่อไปคือ แบบทดสอบ PISA วัดความรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ส่วนใด รายละเอียดของแบบทดสอบการเตรียมการเพื่อทำการทดสอบดังกล่าวมีขั้นตอนอย่างไร ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องมองย้อนกลับในเนื้อหาสาระและหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนว่ามีคุณภาพและตอบสนองตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดอันดับขีดความสามารถมากน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับบริบทและแนวทางการพัฒนาประเทศหรือไม่ เพียงใด

เมื่อพิจารณาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษซึ่ง IMD นำคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL 2013 ซึ่งเป็นการทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติมาจัดอันดับ ผลการจัดอันดับ พ.ศ. 2558 พบว่า ประเทศไทยยังด้อยด้านภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 76 จากคะแนนเต็ม 120 (อันดับ 57) เกือบเป็นอันดับรั้งท้าย ทั้งๆ ที่ประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นระยะเวลานาน และพิจารณาทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการประกอบ จะเห็นว่า แสดงว่าในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอยู่ อันดับ 53 ได้ 3.38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน แ่ลดลงจากปีที่แล้ว 2 อันดับ และเป็นอันดับที่ต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศ ASEAN ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษา การส่งเสริม และการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในประเทศไทยยังไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อการสอบแข่งขันและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนหรือการเพิ่มประสบการณ์ด้านภาษาอังกฤษในประเทศไทยควรทำผลการจัดอันดับและผลคะแนนจากการประเมินดังกล่าวไปใช้ในการแสวงหาและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับคนไทยที่มีคุณภาพต่อไป

3.4 ความสอดคล้องและความคุ้มค่าของการศึกษากับความต้องการของตลาดแรงงาน

เมื่อพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน จำนวน

นักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ระบบการศึกษา การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจของการอุดมศึกษา การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ และการถ่ายโอนความรู้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีประชากรในช่วงวัยดังกล่าวที่จบการศึกษาระดับ อุดมศึกษา ร้อยละ 18 อยู่อันดับที่ 53 ซึ่งหล่นลงจากปีที่ผ่านมา 3 อันดับ ถึงแม้จะมีอัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25- 34 ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาครั้งที่ (ร้อยละ 18 อยู่อันดับที่ 50) และมีอันดับแย่กว่าเกือบทุกประเทศในกลุ่ม ASEAN และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีเพียงอินโดนีเซีย (ร้อยละ 19.5 อยู่ อันดับที่ 51) เท่านั้นที่มีอันดับและอัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25- 34 ที่จบ การศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่า โดยประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา สูงที่สุด 4 อันดับแรก เป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ สิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี ไต้หวัน และญี่ปุ่น โดยสิงคโปร์เป็นประเทศที่ ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาสูงที่สุดทั้งในกลุ่มประเทศ ASEAN และ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม ให้คนในชาติจบการศึกษาระดับอุดมศึกษา และหากเปรียบเทียบกับ ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาในประเทศไทย สิงคโปร์ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศ ASEAN เช่นเดียวกันกลับมีอัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25 - 34 ที่จบ การศึกษาระดับอุดมศึกษาสูงกว่าประเทศไทยถึง 4 เท่า รองลงมาคือมาเลเซีย มีอัตราการกลุ่มประชากรอายุ 25 - 34 ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาสูงกว่า ประเทศไทยเกือบเท่าตัว และแม้กระทั่งฟิลิปปินส์และอินเดียกลับ มีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาและอันดับเหนือกว่าประเทศไทย โดยมี

อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 60.9 ในปี พ.ศ. 2558 อยู่ในอันดับที่ 23 (ไม่มีข้อมูลเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2557) ซึ่งสูงมากเป็นอันดับสองเมื่อเปรียบเทียบกับในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในขณะที่มีจำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ร้อยละ 0.38 มากกว่าเพียง 4 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 0.26 อันดับ 53) อินเดีย (ร้อยละ 0.15 อันดับ 58) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 0.14 อันดับ 59) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 0.12 อันดับ 61 และเป็นจำนวนคงที่เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2557 แต่มีอันดับตกลง 1 อันดับ ในทางกลับกัน ประเทศไทยมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 49 ตกลงจากปีที่แล้ว 2 อันดับ ถึงแม้จะมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศเพิ่มขึ้น 200 คนโดยประมาณ (0.32 จาก 0.30 ในปีที่แล้ว) แสดงให้เห็นว่า แม้ประเทศไทยจะมีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาอยู่ในอันดับรั้งท้ายแต่ยังคงได้รับความนิยมในการที่มีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศเพิ่มขึ้น ดังนั้นในการศึกษาต่อไป ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญในประเด็น การดึงดูดให้นักศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาระบบการศึกษา โดยพิจารณาจากการตอบสนอง ความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา หรือความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา เพื่อพิจารณาว่าระบบการศึกษาทั้งระบบสามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด พบว่า ระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความสามารถในการ

แข่งขันของประเทศได้ในอันดับที่ 46 มีคะแนนการประเมิน 3.93 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ดีขึ้นจากปีที่แล้วซึ่งได้ 3.62 คะแนน 3 อันดับ และผลการประเมินการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า การศึกษาระดับ มหาวิทยาลัยของไทยยังไม่สามารถตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ได้เท่าที่ควร โดยในเกณฑ์นี้ไทยอยู่ในอันดับที่ 43 มีคะแนนการประเมิน เท่ากับ 4.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน การจัดการศึกษาด้าน บริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจนี้ IMD นำมาใช้ประเมินเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2551 สำหรับปี พ.ศ. 2558 ผลการประเมิน พบว่า ประเทศไทย อยู่ในอันดับ 52 ได้ 4.73 คะแนน มีอันดับแย่งลงถึง 10 อันดับ แต่มีคะแนน ตกต่ำจากปีที่ผ่านมาถึง 0.16 คะแนน (อันดับ 42 ได้ 4.89 คะแนน) และ การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2558 ที่ แสดงว่า ประเทศไทยมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยเชื่อมโยง กับภาคธุรกิจอยู่ในระดับน้อย มีคะแนน 4.00 จากคะแนนเต็ม 10 ได้ อันดับ 44 ซึ่งให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยยังไม่มีมีการถ่ายโอนความรู้สู่ภาคธุรกิจให้ เห็นอย่างเด่นชัด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ด้วยกัน พบว่า การถ่ายโอนความรู้ของประเทศไทยเป็นอันดับรั้งท้าย ซึ่ง ชี้ให้เห็นว่า ภาคธุรกิจยังคงมองว่าคุณภาพในการจัดการจัดการศึกษายังไม่ เพียงพอและไม่ตอบสนองต่อตลาดแรงงานและความต้องการของภาคธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาควร ให้ความสำคัญและติดตามการจัดทำและเปิดหลักสูตรต่างๆ ในระดับ อุดมศึกษา การประเมินผล และความรับผิดชอบต่อสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นต้องมีต่อการผลิตบัณฑิตที่ไม่มีคุณภาพ

3.5 โครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

พิจารณาจากจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน ค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาทีจำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน อัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีโทรศัพท์เคลื่อนที่มากถึง 1,273 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน หรือ 1 คนต่อ 1.2 เครื่อง อยู่อันดับที่ 22 มีค่าใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ 0.07 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที อยู่ในอันดับ 7 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 437 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 54 ส่วนมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน กลับมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 730 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 36 ซึ่งดีกว่าประเทศไทยเกือบเท่าตัว แต่มีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์เพียง 185 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 57 จากทั้งหมด 61 ประเทศ โดยมีข้อสังเกต คือ จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์และผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย สถิติแสดงให้เห็นว่า มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าการใช้งานคอมพิวเตอร์ค่อนข้างมาก อาทิเช่น ในจำนวนประชากร 1,000 คนของไทย จะใช้คอมพิวเตอร์ 185 คน (อันดับ 57 จำนวน 185 เครื่อง) แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 437 คน (อันดับ 54 จำนวน 437 คน) โดยมีค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรายเดือนต่ำ 20.31 ดอลลาร์สหรัฐ และมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในอันดับ 50 ได้ 6.13 คะแนน โดยมีการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและเอกชน ในปี พ.ศ. 2558 อยู่ที่อันดับ 35 โดยมี

คะแนน 5.28 เป็นอันดับรั้งท้ายเพื่อเปรียบเทียบในกลุ่ม ASEAN และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ผลการประเมินและจัดอันดับข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการจัดสรรโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ค่อนข้างดี โดยคนไทยสามารถเป็นเจ้าของเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ในราคาที่ไม่สูงเกินไป การให้บริการเชื่อมสัญญาณมีความทั่วถึง แต่มีข้อสังเกตว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ของคนไทยยังเป็นไปโดยวัตถุประสงค์ที่ไม่เกี่ยวกับการช่วยให้เกิดการค้นคว้าและเรียนรู้เท่าที่ควร ในขณะเดียวกัน การจัดบริการต่างๆ ยังเกิดจากการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีค่อนข้างน้อย ทำให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมไม่มากเท่าที่ควร

4. อภิปรายสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ในเวทีสากล พ.ศ. 2558 โดยพิจารณาจัดจำแนกกลุ่มของข้อมูลและ ตัวชี้วัดทางการศึกษา

4.1 โอกาสการเข้าถึงการศึกษา (Opportunity and Accessibility)

งบประมาณสำหรับการศึกษา

IMD กำหนดตัวชี้วัดด้านงบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษาทั้งหมด 3 ตัวชี้วัด คือ งบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) งบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษาต่อประชากร และงบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา งบประมาณเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการประเทศ เพราะการจัดสรรงบประมาณคือการลงทุน หาก

ภาครัฐจัดสรรงบประมาณไปสำหรับด้านใดมาก ก็อาจจะคาดคะเนทิศทางการพัฒนาประเทศได้ว่าประเทศให้ความสำคัญ จึงลงทุนงบประมาณไปมาก

สำหรับประเทศไทยนักวิชาการและหลายภาคส่วนต่างให้ความเห็นว่า ภาครัฐของประเทศไทยทุ่มเงินงบประมาณไปสู่การศึกษามากที่สุดของงบประมาณทั้งหมดของประเทศ แต่คุณภาพการศึกษากลับไม่แปรผันตามงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งเป็นปัญหาของการบริหารจัดการงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนให้งบประมาณได้รับการจัดสรรไปสู่ผู้เรียนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาการจัดอันดับของ IMD ที่เป็นข้อมูลเชิงสถิติจะพบว่า **งบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษา** ได้รับการจัดอยู่ในอันดับ 39 จาก 59 ประเทศ คิดเป็นร้อยละ 3.9 ของ GDP ซึ่งถ้าคำนวณงบประมาณต่อประชากรแล้ว ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 52 จาก 59 ประเทศ คือ ประชากรหนึ่งคนจะได้รับงบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษา 249 ดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับประมาณ 9,000 บาทต่อคนเท่านั้น (1 ดอลลาร์สหรัฐ $\approx$ 36 บาท) ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศอันดับ 1 อย่างลักเซมเบิร์กแล้ว (6,272 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ 225,792 บาท) **ประชากรไทยได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาน้อยกว่าลักเซมเบิร์กถึง 25 เท่า** แม้ตัวชี้วัดงบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 37 ของ GDP ต่อประชากรก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ในปี 2015 นี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเฝ้าระวังกันต่อไปโดยเฉพาะเรื่องความแม่นยำของข้อมูลจากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ที่เราคิดว่าประเทศไทยลงทุนด้านการศึกษามากแล้วจริงๆ ต้องถามว่า งบประมาณที่จัดสรรไปสู่การศึกษามากแล้วจริงหรือ

มากเพียงพอแล้วหรือ และที่คิดว่ามากเพราะงบประมาณของประเทศ และ GDP เราน้อยเกินไปหรือไม่

เมื่อการจัดสรรงบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษาคำนวณเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ดังนั้น ถ้าประเทศสามารถผลิตได้มากขึ้น ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าสูงขึ้นได้ และขายได้มากขึ้น GDP ของประเทศก็จะเพิ่มขึ้นด้วย การเพิ่ม GDP นอกจากจะมีความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณภาครัฐที่ใช้สำหรับการศึกษาแล้ว ยังเป็นการรับรองว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้อย่างมั่นคงด้วย แล้วสถานะของประเทศไทย ณ ขณะนี้เป็นอย่างไร

GDP ของไทยอยู่ในอันดับ 30 ด้วยมูลค่า 373.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งอัตราการเติบโตของ GDP ที่แท้จริงของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 50 คิดเป็นร้อยละ 0.7 เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพิจารณา GDP ต่อประชากรแล้ว ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 55 (5,762 ดอลลาร์สหรัฐ) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ที่มี GDP อยู่ในอันดับ 34 (307.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) กลับมีอัตราการเติบโตของ GDP ในอันดับที่ 20 (ร้อยละ 2.9) และ GDP ต่อประชากรอยู่ในอันดับ 8 (56,287 ดอลลาร์สหรัฐ) หมายความว่าอะไร หมายความว่าประเทศไทยสามารถผลิตและขายผลิตภัณฑ์ได้ในมูลค่าที่ต่ำมาก เพราะ 373.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐต้องเลี้ยงดูประชากรถึงประมาณ 67 ล้านคน ในขณะที่สิงคโปร์ด้วยรายได้ 307.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐแต่เลี้ยงดูประชากรเพียง 5.47 ล้านคนเท่านั้น GDP ต่อประชากรของสิงคโปร์จึงสูงกว่าประเทศไทยถึง 10 เท่า

นี่คือสิ่งที่ทำให้ประเทศไทยได้รับการตราหน้าว่าติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางมาโดยตลอดเป็นเวลาหลายปี หนทางของการหลุดพ้นจากกับดักนี้เห็นที่จะเป็นการเพิ่ม GDP ให้สูงขึ้น จากการ 1) ผลิต

ให้มากขึ้น แต่การผลิตมากไม่ใช่สิ่งการันตีว่าจะสามารถขายได้และเพิ่ม GDP ได้เสมอไป สิ่งที่น่าสนใจมากคือ เมื่อพิจารณาความสามารถในการส่งออกแบ่งสัดส่วนตามประเภทธุรกิจ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการบริการจะพบว่า ประเทศไทยส่งออกสินค้าเกษตรกรรมเพียงร้อยละ 14 สินค้าอุตสาหกรรมร้อยละ 66 และการบริการร้อยละ 20 การนำเข้าสินค้าแบ่งสัดส่วนตามประเภทธุรกิจของประเทศไทย ด้านการเกษตรร้อยละ 5 อุตสาหกรรมร้อยละ 77 และการบริการร้อยละ 18

ตารางที่ 8 การส่งออกและนำเข้าของประเทศไทยแบ่งสัดส่วนตามประเภทธุรกิจ

	เกษตรกรรม (ร้อยละ)	อุตสาหกรรม (ร้อยละ)	การบริการ (ร้อยละ)
การส่งออก	14	66	20
การนำเข้า	5	77	18

จากข้อมูลหากคิดในแง่บวกคือ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่ผลิตผลด้านการเกษตรนั้นใช้บริโภคภายในประเทศ โดยส่งออกเล็กน้อยและนำเข้าบ้างในบางผลิตผลที่ไม่สามารถผลิตได้ แต่ก็เพียงจำนวนน้อยเท่านั้น สำหรับการอุตสาหกรรมนั้น ประเทศไทยมีสัดส่วนของการส่งออกและนำเข้าสูงที่สุดใน 3 ธุรกิจ ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดประเทศไทยนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเป็นสัดส่วนมากกว่าส่งออก ในด้านการบริการมีสัดส่วนค่อนข้างสูสีกัน โดยหากพิจารณาว่าการท่องเที่ยวถือว่าเป็นสินค้าด้านการบริการ ประเทศไทยทำรายได้จาก

ธุรกิจท่องเที่ยวได้ถึงร้อยละ 10.87 ของ GDP จัดอยู่ในอันดับ 4 จาก 61 ประเทศ

สินค้าเกษตรกรรมมีข้อจำกัดมากโดยเฉพาะข้อจำกัดด้านอายุของสินค้า ดังนั้นการที่จะก้าวข้ามอุปสรรคนี้อไปได้จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ประเทศจะต้องลงทุนกับการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อจะสามารถยืดอายุสินค้าและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ทั้งนี้ไม่เพียงแต่สินค้าเกษตรกรรมเท่านั้นที่ต้องการการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สินค้าอุตสาหกรรมก็ต้องการความรู้จากการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนี้ด้วยเช่นกัน การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้ามีความสำคัญมากกว่าการผลิตสินค้าให้ได้มากเพราะนั่นหมายความว่าสินค้ามีความแตกต่างและเป็นที่ต้องการของตลาด อำนวยความสะดวกก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย นี่จะทำให้ประเทศสามารถก้าวสู่สังคมแห่งผู้สูงอายุได้อย่างมั่นคง เนื่องจากสังคมผู้สูงอายุหรือ Ageing Society นั้นคือ การที่ประเทศมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากกว่าประชากรในวัยอื่นๆ ทำให้ประชากรวัยแรงงานจะต้องทำงานหนักขึ้นเพื่อเลี้ยงดูไม่เพียงแค่ว่าประชากรวัยเด็กและเยาวชนแล้วแต่ต้องดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นด้วย หากผลิตภัณฑ์ที่ประชากรวัยแรงงานผลิตได้มีมูลค่าน้อย ประเทศก็จะเข้าสู่วิกฤตการณ์ความยากจนและยากที่จะพัฒนาไปได้

ค่าใช้จ่ายสำหรับการวิจัยและพัฒนาของประเทศ (Total Expenditure on R&D) ของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 52 คิดเป็นการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเพียงร้อยละ 0.48 ต่อ GDP เท่านั้นน้อยกว่าสิงคโปร์ที่มีการลงทุนร้อยละ 2.00 ต่อ GDP อยู่ในอันดับ 18 จาก 60 ประเทศ การสำรวจความคิดเห็นต่อคุณภาพของการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific research (Public and Private) is high or

low by International Standards) ของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 43 (4.14 คะแนน) จาก 61 ประเทศ นอกจากนี้ภาคธุรกิจยังเห็นว่ากฎหมายที่รองรับงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยนั้นยังไม่ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เท่าที่ควร โดยประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับ 43 ด้วยคะแนน 4.13 อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงการบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญานั้น ภาคเอกชนเห็นว่าประเทศไทยยังไม่มี การบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่เพียงพอเท่าที่ควร โดยได้รับการจัดอยู่ในอันดับ 54 ด้วยคะแนน 4.00 จากคะแนนเต็ม 10 ในกรณีนี้ จะเห็นได้ว่าภาคเอกชนยังมองว่ากฎหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญา หรือกฎหมายอื่นๆ ที่รองรับงานวิจัยนวัตกรรมยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการบังคับใช้ที่เข้มงวด เพราะการเคารพทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นตัวส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการคิด ประดิษฐ์นวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น นอกจากนี้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังได้ตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนว่าในปี พ.ศ. 2559 ทั้งภาครัฐและเอกชนของประเทศไทยจะต้องร่วมมือกันลงทุน การวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 1 ของ GDP (สวทช., 2558) เมื่อภาครัฐฝ่ายเดียวไม่สามารถจะจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการได้ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public-Private Partnerships) จึงมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่วางแผนร่วมกัน

4.2 เทคโนโลยีกับโอกาสด้านการศึกษา

นอกจากนี้ IMD 2015 มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความทั่วถึงคือ อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12-17 ปีที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรอายุเดียวกัน

ประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับ 52 จาก 59 ประเทศ โดยมีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 79.5 ความพยายามของเป้าหมายแห่งสหประชาชาติที่จะให้เด็กได้รับการศึกษาประถมศึกษาอย่างทั่วถึง เป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างเร่งการเพิ่มโอกาสการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนหลังจากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ในการนี้ หลายประเทศเล็งเห็นประโยชน์ของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการขยายโอกาสและการเข้าถึงการศึกษา แล้วสถานการณ์ด้านการสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศไทยเป็นอย่างไร

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดการลงทุนด้านการสื่อสารโทรคมนาคม (Investment in Telecommunications) พบว่า ประเทศไทยลงทุนร้อยละ 0.54 ของ GDP จัดอยู่ในอันดับ 15 จาก 57 ประเทศ สิ่งที่น่าสังเกตของตัวชี้วัดนี้คือ การลงทุนด้านการสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศที่มีชื่อเสียงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างญี่ปุ่น กลับอยู่ในอันดับ 52 ด้วยมูลค่าการลงทุนร้อยละ 0.24 ของ GDP ซึ่ง GDP ที่ไม่เท่ากันส่งผลต่อมูลค่าการลงทุนที่แท้จริง เพราะแม้ญี่ปุ่นจะลงทุนด้านการสื่อสารโทรคมนาคมเป็นอันดับ 52 เพียงร้อยละ 0.24 ของ GDP ก็ตาม แต่ GDP ของญี่ปุ่นอยู่ที่ 4,608.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งก็หมายความว่า ประเทศญี่ปุ่นลงทุนด้านการสื่อสารโทรคมนาคมถึง 1105.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐมากกว่า GDP ของประเทศไทยทั้งประเทศที่มีเพียง 373.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ การลงทุนนี้กระทบถึงจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และค่าธรรมเนียมการใช้งานอย่างแน่นอน แต่ตัวชี้วัดที่ควรคำนึงถึงให้มากที่สุดคือ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของคนใน

ประเทศเป็นอย่างไร IMD 2015 ใช้การสำรวจความคิดเห็นถึงความพร้อมของทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ประเทศไทยได้รับการจัดอยู่อันดับ 50 จาก 61 ประเทศ คิดเป็น 6.13 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 นั้นหมายความว่าภาคธุรกิจยังเห็นว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทยยังมีความพร้อมอยู่ในระดับกลางเท่านั้น ตัวชี้วัดดังกล่าวจะสามารถนำมาพิจารณาสัมพันธ์กับตัวชี้วัดความปลอดภัยของโลกไซเบอร์ได้เช่นเดียวกัน เพราะหากการขยายโอกาสด้านการสื่อสารจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือแล้วนั้น นอกจากการลงทุนที่เพียงพอ ความพร้อมของทักษะของผู้ใช้งานแล้ว ความปลอดภัยก็เป็นสิ่งสำคัญ ตัวชี้วัดนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นจากภาคธุรกิจว่า ความปลอดภัยของโลกไซเบอร์นั้นได้ถูกคำนึงถึงโดยภาคธุรกิจเพียงพอหรือไม่ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ในอันดับ 47 ด้วยคะแนน 4.70 จากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งอาจเข้าใจได้ว่าความปลอดภัยของโลกไซเบอร์ของประเทศไทยนั้นยังถูกละเลย

4.3 ความเป็นธรรม (Equity)

ความเป็นธรรมโดยเฉพาะด้านเพศมีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้เราสามารถพิจารณาต่อได้ว่า ประเทศนั้นๆ มีการปฏิบัติต่อประชาชนในประเทศอย่างไร ความแตกต่างทางเพศเป็นอุปสรรคในการได้รับโอกาสทางสังคมหรือไม่ IMD 2015 จัดอันดับตัวชี้วัดอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทเป็นปีแรก โดยประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่อันดับ 23 จาก 52 ประเทศ คิดเป็นร้อยละ 60.9 ของบัณฑิตทั้งหมด ทั้งนี้การจัดอันดับของตัวชี้วัดดังกล่าว ยังไม่สามารถที่จะสรุปได้ว่าผู้หญิงจะได้โอกาสรับการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมากกว่าผู้ชาย

เนื่องจาก IMD 2015 ไม่ได้มีการแจกแจงข้อมูลประกอบอื่นๆ เช่น สัดส่วนประชากรระหว่างหญิง-ชาย สัดส่วนหญิง-ชายที่เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เป็นต้น แต่หากพิจารณาบนพื้นฐานที่ว่า ผู้หญิงมีแนวโน้มจะได้รับความเป็นธรรมและโอกาสในการได้รับการศึกษาต่ำกว่าผู้ชายแล้ว ตัวชี้วัดดังกล่าวก็แสดงให้เห็นได้ว่า หญิงไทยได้รับความเป็นธรรมด้านการศึกษาค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากตัวชี้วัดด้านการศึกษาแล้ว IMD 2015 ยังได้นำเสนอตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านความเป็นธรรมอยู่อีก 4 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดเชิงสถิติ 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความเท่าเทียมกันทางเพศ (Gender Inequality) อัตราของผู้หญิงในรัฐสภา (Females in Parliament) และอัตราของผู้หญิงที่เป็นคณะกรรมการของบริษัท (Women on Boards) และเป็นตัวชี้วัดเชิงสำรวจ 1 ตัว คือ ความเสมอภาคด้านโอกาส (Equal Opportunity) โดยตัวชี้วัดความเท่าเทียมกันทางเพศ IMD 2015 นำข้อมูลมาจากดัชนีความเท่าเทียมกันทางเพศ รายงานการพัฒนามนุษย์ประจำปี 2557 (Human Development Report 2014) ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) โดยอันดับ 1 เป็นของสโลวีเนีย (0.021 คะแนน) อันดับ 2 คือ สวิสเซอร์แลนด์ (0.030 คะแนน) และอันดับ 3 คือ เยอรมนี (0.046 คะแนน) สำหรับประเทศไทยอยู่อันดับ 47 จาก 59 ประเทศ (0.364 คะแนน) **สิ่งที่น่าสนใจคือ** การพิจารณาตัวชี้วัดอัตราของผู้หญิงในรัฐสภาและอัตราของผู้หญิงที่เป็นคณะกรรมการของบริษัททำให้เห็นว่า การปฏิบัติต่อเพศหญิงระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนมีความแตกต่างกัน **อัตราของผู้หญิงในรัฐสภา**ของประเทศไทยได้อันดับ 46 จาก 61 ประเทศ คิดเป็นร้อยละ 15.72 ของ

จำนวนที่นั่งในสภาทั้งหมด แต่อัตราของผู้หญิงที่เป็นคณะกรรมการของบริษัทของประเทศไทยได้อันดับ 19 จาก 42 ประเทศคิดเป็นร้อยละ 9.61 ของจำนวนบริษัทที่เข้ารับการวิเคราะห์โดย GMI ประจำปี 2013 ซึ่งเป็นการสำรวจจาก 5,977 บริษัทใน 45 ประเทศทั่วโลก สำหรับตัวชี้วัด **ความเสมอภาคด้านโอกาส** เป็นการสำรวจว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคด้านโอกาสส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยนักธุรกิจมองประเทศไทยว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจพอสมควรโดยให้คะแนน 5.58 จากคะแนนเต็ม 10 ได้รับการจัดอยู่ในอันดับ 38 จาก 61 ประเทศ

4.4 ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (Efficiency)

ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามีความสำคัญมากเพราะส่งผลถึงการศึกษาระบบทั้งด้านโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและคุณภาพการศึกษา หากการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ แนวโน้มที่ประชากรจะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและมีคุณภาพก็จะเพิ่มขึ้นด้วย IMD2015 ได้นำเสนอตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาหลายตัว เช่น สัดส่วนนักเรียนต่อครูทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน เป็นต้น

การจัดสรรสัดส่วนนักเรียนต่อครูที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการจัดการศึกษาซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาได้อย่างดี แม้ว่าจะไม่มีงานวิจัยระบุชัดเจนว่าเป็นปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา เนื่องจากการประเมินคุณภาพการศึกษานั้นมีปัจจัยอื่นๆ ที่

จำเป็นต้องคำนึงถึงด้วย เช่น ระยะเวลาการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เป็นต้น ในการนี้จึงไม่สามารถระบุได้ว่าขนาดของห้องเรียนหรืออัตราส่วนระหว่างครูและนักเรียนนั้นจะต้องเป็นเท่าใดจึงจะเหมาะสมและทำให้การศึกษามีคุณภาพ แต่จากแนวโน้มของแต่ละประเทศสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) พบว่าอัตราส่วนระหว่างครูและนักเรียนมีแนวโน้มลดลงทุกปี ซึ่งในระดับมัธยมศึกษาจะมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูโดยเฉลี่ยคือ นักเรียน 13 คนต่อครู 1 คน (OECD, 2014) และเมื่อพิจารณาการจัดอันดับของ IMD แล้ว ประเทศที่มีอัตราส่วนระหว่างครูและนักเรียนต่ำจะได้รับการจัดอยู่ในอันดับที่ดี ดังนั้นอาจพอกกล่าวโดยสรุปได้ว่า อัตราส่วนระหว่างครูและนักเรียนอาจมีผลต่อคุณภาพการศึกษาแต่ละประเทศจึงให้ความสำคัญและลดอัตราส่วนระหว่างครูและนักเรียนให้ต่ำลง สำหรับประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนนักเรียนต่อครูที่จัดอันดับโดย IMD 2015 กับสัดส่วนที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ.) พบว่า IMD 2015 จัดอันดับสัดส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาอยู่ที่อันดับ 34 ด้วยสัดส่วน 16.28: 1 คน ในขณะที่ สพฐ. กำหนดสัดส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาไว้ 30: 1 คน และสัดส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาที่จัดโดย IMD 2015 ของประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 55 สัดส่วน 19.91: 1 คน ในขณะที่ สพฐ. กำหนดสัดส่วนไว้คือ 40: 1 คน จะเห็นได้ว่า แม้อันดับของตัวชี้วัดทั้งสองของประเทศไทยจะไม่ดีนัก แต่ยังถือได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ในบริบทของประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม **เกณฑ์ที่รับได้**อาจจะยังไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจาก “สัดส่วนนักเรียนต่อครู” เป็นเพียงการนำจำนวนนักเรียนหารด้วยจำนวนครู โดยไม่ได้ระบุสัดส่วนนักเรียนต่อครูต่อห้อง ประเทศไทย โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลประสบปัญหาครูขาดแคลน เป็นปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญและได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนมากกว่าจะสนใจว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูของประเทศอยู่ในอันดับใดเสียอีก เพราะหมายความว่าความไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและไม่มีทางเลือกที่เด็กไทยเหล่านี้จะได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมจากการศึกษาที่มีคุณภาพ

5. อภิปรายวิธีการเก็บข้อมูลและประเมินสมรรถนะการแข่งขันด้านการศึกษาในเวทีสากล ของ IMD

สิ่งสำคัญต่อการเข้าใจการจัดอันดับและสามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือวิเคราะห์ได้ต่อไปนั้นคือ การรู้ที่มาที่ไป แหล่งข้อมูล วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล ตลอดจนกระบวนการคิดคำนวณคะแนนที่ส่งผลต่อการจัดอันดับสำหรับ IMD2015การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดยสถาบันระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการจัดการ หรือ International Institute for Management Development (IMD) ได้นำเสนอผลการจัดอันดับเป็นรายงานเชิงสถิติเปรียบเทียบสมรรถนะ โดยในปี พ.ศ. 2558 IMD ใช้ดัชนีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 342 ตัวชี้วัด โดยแบ่งเป็นองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) และแต่ละปัจจัยหลักแบ่งเป็น 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) ประกอบด้วย 1) ผลประกอบการของเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพของรัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4) โครงสร้าง

พื้นฐาน (Infrastructure) รวมทั้งหมด 20 ปีจ้อย่อย ซึ่งแต่ละปีจ้อย่อย จะมีน้ำหนักเท่ากันคือ ร้อยละ 5 ($20 \times 5 = 100$) เพื่อคงความเที่ยงของ ค่าสถิติและการจัดอันดับ

แหล่งข้อมูลของ IMD2015 ได้มาจาก 2 ทาง คือ ข้อมูลสถิติ (Hard Data หรือ Competitiveness Measured หรือ Secondary Data) และข้อมูลจากการสำรวจ (Survey Data หรือ Soft Data)

1. ข้อมูลสถิติเป็นการรวบรวมข้อมูลจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติ และภูมิภาค ของทั้ง 61 ประเทศ เช่น OECD, World Bank, UN, WTO, UNESCO, IMF และร่วมมือกับสถาบันวิจัยร่วม (Partner Institutes) ในประเทศต่างๆ รวม 55 สถาบันทั่วโลก โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ Hard Data ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 138 ตัวชี้วัด ซึ่งใช้จัดอันดับในทุกระดับตั้งแต่ระดับตัวชี้วัด (Criteria Ranking) ไปจนถึงระดับภาพรวมเปรียบเทียบกับทุกประเทศ และ Background data ที่ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 86 ตัวชี้วัด ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้จัดอันดับในระดับตัวชี้วัดเท่านั้น

2. ข้อมูลจากการสำรวจได้มาจากการสำรวจความคิดเห็นของ ผู้บริหารที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจระดับนานาชาติ และอยู่ในระดับ การบริหารตั้งแต่ระดับกลางจนถึงระดับสูงของทั้ง 61 ประเทศในลักษณะ เฉพาะแต่ละบุคคล (Executive Opinion Survey) ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 118 ตัวชี้วัด โดย IMD2015 ได้ส่งแบบสำรวจความคิดเห็นของ ผู้บริหารทั้งหมด 6,200 คนจาก 61 ประเทศในเดือนกุมภาพันธ์และได้รับ แบบสำรวจคืนในเดือนเมษายน เพื่อเป็นการสะท้อนสภาพปัจจุบันและ มุมมองต่อสมรรถนะการแข่งขันในอนาคตประกอบข้อมูลเชิงสถิติซึ่งอาจจะ

เป็นข้อมูลที่ล้ำสมัยไปแล้วสำหรับบางประเทศในบางตัวชี้วัดโดยจะมีการเลือกสัดส่วนของตัวแทนผู้ตอบแบบสำรวจจาก GDP ของแต่ละประเทศแบบสำรวจประกอบด้วยคำถาม 118 คำถามตามจำนวนตัวชี้วัด ในรูปแบบการให้อันดับคะแนน 1-6 (Scaling 1-6) และนำคะแนนที่ได้มาแปลงเป็นคะแนน 0-10 โดยใช้สูตร $(x * 2) - 2$; ; เมื่อ x คือ ค่าเฉลี่ย

เมื่อแต่ละตัวชี้วัดมีคะแนนมาตรฐานที่ต่างกันการคำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation Method) จึงถูกนำมาใช้เพื่อทำให้ตัวชี้วัดที่มีมาตรฐานต่างกันสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งแต่ละตัวชี้วัดจะนำมาคำนวณค่าเฉลี่ยสำหรับประชากรของประเทศทั้งหมดโดยใช้สูตรคำนวณ

$$S = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{N}}$$

เมื่อได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว จึงนำมาคำนวณค่ามาตรฐานของแต่ละประเทศ (Standardised values: STD) สำหรับตัวชี้วัด 256 ตัวที่นำมาคำนวณการจัดอันดับ โดยใช้สูตรคำนวณ

$$(STD\ Value)_i = \frac{x - \bar{x}}{S}$$

โดย x คือ ค่าดั้งเดิม

$\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยของประเทศทั้งหมด

N คือ จำนวนประเทศ

S คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับ การศึกษา เป็นปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้งหมด 18 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยข้อมูลเชิงสถิติ 13 ตัวแบ่งเป็นข้อมูลที่ใช้ในการจัดอันดับ (Ranked criteria) 10 ตัว ได้แก่

1. งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
2. งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
3. สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา
4. สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา
5. อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา
6. อัตราผู้เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา
7. อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท
8. จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาใน

ประเทศต่อประชากร 1,000 คน

9. ผลการทดสอบ PISA
10. อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

และข้อมูลพื้นฐาน (Background data) 3 ตัว ได้แก่

1. งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร
2. จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับ

อุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน

3. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL)

และข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey Data) 5 ตัวได้แก่

1. ระบบการศึกษา
2. การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน
3. การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา
4. การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ
5. ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ
6. การจัดอันดับสมรรถนะการแข่งขันของประเทศประกอบขึ้น

มาจากข้อมูล 2 ส่วนสำคัญคือ **ข้อมูลเชิงสถิติที่ใช้ในการจัดอันดับ (Ranked Criteria)** และ **ข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey Data)** ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น **ข้อมูลเชิงสำรวจ** นั้นเป็นตัวแปรสำคัญที่จะสะท้อนสมรรถนะการแข่งขันปัจจุบันของแต่ละประเทศจากมุมมองของภาคธุรกิจ ซึ่งข้อคำถามและการแปลงคะแนนไม่ได้เป็น **สิ่งชวนคิด** มากนัก แต่ความพยายามที่จะให้ได้ผู้ตอบแบบสำรวจในชุดเดิม (IMD Alumni) นั้น (หน้า 486) น่าจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล

สำหรับ **ข้อมูลเชิงสถิติที่ใช้ในการจัดอันดับ** ด้านการศึกษามีทั้งหมด 10 ตัว มี **ข้อสังเกต** เกี่ยวกับการนำข้อมูลไปใช้ในการจัดอันดับและการแปลผล ดังนี้

1) IMD2015 กล่าวไว้ว่า การนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันนั้น หากคะแนนเท่ากัน IMD จะทำการเรียงอันดับตามตัวอักษร แต่ในบางครั้งคะแนนเท่ากันแต่ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลแตกต่างกัน การเรียงอันดับตามตัวอักษรยุติธรรมแล้วหรือ

ตัวอย่าง

งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

เป็นการคำนวณค่าร้อยละของงบประมาณภาครัฐที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบกับผลผลิตมวลรวมของประเทศ (GDP) โดยแหล่งข้อมูลประกอบด้วย สถิติงบประมาณของรัฐบาลปี 2013 (Government Finance Statistics Yearbook 2013) Eurostat เดือนเมษายน 2015 และแหล่งข้อมูลของแต่ละประเทศ ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาคำนวณอันดับของปี 2015 ใช้ข้อมูลของปี 2013 **สิ่งที่น่าสังเกตคือ** บางประเทศอาจใช้ข้อมูลเก่า ตั้งแต่ปี 2009-2012 เช่น อันดับ 8 สหรัฐอเมริกามีการใช้งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศร้อยละ 6.5 ซึ่งเป็นข้อมูลของปี 2009 เป็นต้น

2) การนำประเภทของข้อมูลมาจัดอันดับของบางตัวชี้วัดไม่เหมาะสม

ตัวอย่าง

งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

เป็นการคำนวณร้อยละงบประมาณภาครัฐที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบกับผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (Percentage of GDP per Capita) เป็นตัวชี้วัดใหม่ของปี 2015 นี้ โดยมี 58 จาก 61 ประเทศส่งข้อมูลในการจัดอันดับเท่านั้น (ไม่มีกรีซ รัสเซีย และสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์) และมี UNESCO Institute for Statistics (UIS) เป็นแหล่งข้อมูล อย่างไรก็ตาม แม้ตัวชี้วัดงบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน

มัธยมศึกษา IMD 2015 จะอ้างว่าใช้ข้อมูลปี 2012 เป็นหลัก แต่สิ่งที่น่าสังเกตคือ หลายประเทศกลับใช้ข้อมูลเก่าของปี 2008-2011 และเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของแต่ละประเทศแล้วพบว่า มีหลายประเทศที่จัดสรรงบประมาณด้านการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสัดส่วนที่เท่ากัน ตัวอย่างเช่น ฝรั่งเศส เอสโตเนีย และอาเจนติน่า มีสัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษาเท่ากันคือ ร้อยละ 28 แต่อันดับต่างกัน คือ อันดับ 11 12 และ 13 ตามลำดับ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก เมื่อเทียบสัดส่วนดังกล่าวกับร้อยละของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per Capita) แล้วพบว่า ฝรั่งเศสมีผลผลิตมวลรวมภายในประเทศมากที่สุด คือ 43,204 ดอลลาร์สหรัฐ ตามมาด้วย เอสโตเนีย 19,685 ดอลลาร์สหรัฐ และอาเจนติน่า 12,893 ดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้นงบประมาณจริงจึงมีสัดส่วนแปรผันตามค่าของ GDP ต่อประชากรด้วย ในเมื่อเป็นเช่นนี้ จึงควรพิจารณาต่อไปว่า การที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่อันดับ 2 ของตัวชี้วัดงบประมาณด้านการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษาด้วยสัดส่วนร้อยละ 37 แต่งบประมาณจริงของประเทศไทยที่ลงไปถึงตัวนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจริงเป็นเท่าไร

ตารางที่ 9 ตัวอย่างการนำประเภทของข้อมูลมาจัดอันดับที่ไม่เหมาะสม

	งบประมาณต่อนักเรียนมัธยมศึกษา		GDP ต่อประชากร (ดอลลาร์สหรัฐ)	งบประมาณจริง (ดอลลาร์สหรัฐ)
	อันดับ	ร้อยละ		
ไทย	2	37	5,762	2,131.94
ฝรั่งเศส	11	28	43,204	12,097.12
เอสโตเนีย	12	28	19,685	5,511.8
อาเจนติน่า	13	28	12,893	3,610.24

3) ตัวชี้วัดและการได้มาซึ่งคะแนนไม่เหมาะสมกับบริบทของบางประเทศ

ตัวอย่าง

สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา

อัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาเป็นการคำนวณค่าอัตราส่วนของจำนวนนักเรียนประถมศึกษาทั้งหมดกับจำนวนบุคลากรด้านการศึกษามีหน้าที่สอนทั้งหมด ซึ่งในที่นี้จะไม่รวมผู้ช่วยครู แต่หากผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทความรับผิดชอบในการสอนด้วยก็จะนับรวมในจำนวนดังกล่าวด้วย โดยใช้สูตรคำนวณ

อัตราส่วนของนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา

$$= \frac{\text{จำนวนนักเรียนประถมศึกษาทั้งหมด}}{\text{จำนวนบุคลากรด้านการศึกษามีหน้าที่สอนทั้งหมด*}}$$

*ไม่รวมผู้ช่วยครู

แหล่งข้อมูลของตัวชี้วัดอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาคือ ฐานข้อมูลของ UIS (UNESCO Institute of Statistics) OECD Education at a Glance 2014 และฐานข้อมูลของแต่ละประเทศ สิ่งที่น่าสังเกตคือ 1) อะไรคืออัตราส่วนที่เหมาะสม การจัดอันดับจากอัตราส่วนนักเรียนต่อครูของ IMD ไม่ได้ทำการเปรียบเทียบจำนวนประชากรของนักเรียนทั้งหมด จำนวนและความหนาแน่นของประชากรแต่ละประเทศไม่เท่ากัน และบริบทในการจัดการศึกษาไม่เท่ากัน เน้นอน

ว่าหากประเทศสามารถจัดให้ครู 1 คนดูแลนักเรียนจำนวนน้อยได้ย่อมดีกว่าครู 1 คนดูแลนักเรียนจำนวนมากแน่นอน ในที่นี้กล่าวถึงการดีกว่าในแง่ของความสามารถในการดูแลอย่างทั่วถึง ไม่ได้ดีกว่าในเชิงคุณภาพการศึกษาเพราะการประเมินคุณภาพการศึกษานั้นมีปัจจัยมากกว่าอัตราส่วนระหว่างนักเรียนต่อครู และ 2) การนำจำนวนนักเรียนประถมศึกษาทั้งหมดหารด้วยจำนวนบุคลากรทั้งหมด ไม่ได้แสดงถึงการจัดการศึกษาที่ดีเสมอไป เนื่องจากไม่ได้เป็นการจัดสัดส่วนเฉพาะระดับชั้นประเทศไทยประสบปัญหาดังกล่าวอย่างชัดเจน เมื่อจำนวนครูต่อนักเรียนกลับกลายเป็นจำนวนครูต่อนักเรียนทั้งโรงเรียน และนักเรียนแต่ละระดับชั้นมีเพียง 2 - 3 คน ทำให้นักเรียนต้องเรียนรวมกันเป็นช่วงชั้น ทำให้ใน 1 คาบเรียน ครู 1 คน อาจจะดูแลนักเรียนไม่ถึง 10 คนแต่ต้องสอนวิชานั้นๆ ตั้งแต่ป. 1 ถึงป. 3 แล้วนี่หรือคือการที่อัตราส่วนระหว่างนักเรียนต่อครูต่ำคือดีด้วยการจัดอันดับแบบนี้

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.). 2558. **Driving R&D Investment to 1% of GDP through Public-Private Partnership**. CEO Innovation Forum 2015. <http://goo.gl/wKrNmY>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ. **บทวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยจาก IMD – World Competitiveness Yearbook ๒๕๕๔**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- International Institute for Management Development. 2011. **World Competitiveness Yearbook 2011**. Switzerland: Lausanne.
- International Institute for Management Development. 2012. **World Competitiveness Yearbook 2012**. Switzerland: Lausanne.
- International Institute for Management Development. 2013. **World Competitiveness Yearbook 2013**. Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. 2014.
World Competitiveness Yearbook 2014. Switzerland:
Lausanne.

International Institute for Management Development. 2015.
World Competitiveness Yearbook 2015. Switzerland:
Lausanne.

2015 World Economic Forum. **The Global Competitiveness
Report 2015-2016.**

OECD (2014), “Indicator D2: What is the student-teacher ratio
and how big are classes?”, in Education at a Glance
2014: OECD Indicators, OECD Publishing. [http://
dx.doi.org/10.1787/888933119682](http://dx.doi.org/10.1787/888933119682)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.กมล รอดคล้าย	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

พิจารณารายงาน

นายวีระ พลอยครบุรี	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
นางสาวทวิพร บุญวานิช	หัวหน้ากลุ่มสถิติและวิเคราะห์สภาวะทางการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำรายงาน และบรรณาธิการ

ดร.ศศิรัศม์ วีระไวทยะ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
ดร.จอมทพยาสนิทธิ พงษ์เสฐียร	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้ร่วมดำเนินงาน

นายยุทธภูมิ ภูณุกา	ผู้ช่วยนักวิชาการ
--------------------	-------------------

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มสถิติและวิเคราะห์สภาวะทางการศึกษา

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

โทร. 0 2668 7123 ต่อ 1315

โทรสาร 0 2243 0085

เว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา <http://www.onec.go.th>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
แบบสอบถามการนำผลผลิตด้านงานวิจัยและองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์

รายงานวิจัย เรื่อง สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 (IMD2015)

คำชี้แจง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อติดตามการใช้ประโยชน์จากเอกสารของสำนักงานฯ พร้อมทั้งเป็นข้อมูลในการจัดส่งเอกสารให้ท่านในคราวต่อไป

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไป

สถานภาพผู้ตอบ

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา	☐ ครู/อาจารย์ในสถานศึกษา
☐ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	☐ ศึกษานิเทศก์
☐ ผู้บริหารหน่วยงานส่วนกลาง	☐ นักวิชาการศึกษา
☐ ผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน	☐ บรรณารักษ์ห้องสมุด
☐ อื่น ๆ	

ตอนที่ ๒ การนำผลผลิตด้านงานวิจัยและองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์

๑) ท่านได้รับเอกสารจากช่องทางใด

- การประชุม/สัมมนา   สกศ. จัดส่งทางไปรษณีย์   website สำนักงานฯ

๒) ท่านได้นำผลผลิตด้านงานวิจัยและองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์หรือไม่

- ใช่   ไม่ใช่

๓) ท่านนำผลผลิตด้านงานวิจัยและองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- การจัดทำนโยบายและแผนการศึกษา (โปรดระบุ) .....
- การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (โปรดระบุ) .....
- การบริหารจัดการ (โปรดระบุ) .....
- การพัฒนาครู/อาจารย์ (โปรดระบุ) .....
- การพัฒนาผู้เรียน (โปรดระบุ) .....
- การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (โปรดระบุ) .....
- การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน (โปรดระบุ) .....
- การวิจัย (โปรดระบุ) .....
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

๔) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลงานด้านงานวิจัยและองค์ความรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ควรดำเนินการต่อไป

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

โปรดส่งกลับมายัง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

๙๙/๒๐ ถนนสุโขทัย แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

หรือ ทาง โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๘๒๔๔

กรุณาส่ง

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุทัย แขวงดุสิต
เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ติดแสตมป์
3 บาท

รายงานวิจัย เรื่อง สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 (IMD2015)
